

Lagrådsremiss

En ny lag om lägenhetsregister

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 21 april 2005

Sven-Erik Österberg

Lilian Wiklund
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ny lag om lägenhetsregister. Enligt lagförslaget skall alla bostadslägenheter registreras i ett register. Alla bostadslägenheter skall ha en entré med en så kallad belägenhetsadress. Bostadslägenheterna i flerbostadshus skall erhålla ett lägenhetsnummer som registreras i lägenhetsregistret. Lägenhetsnumret tillsammans med belägenhetsadressen gör att varje bostadslägenhet kan identifieras. Uppgifterna i lägenhetsregistret skall hämtas dels från fastighetsregistret, dels direkt från fastighetsägarna. Den nya lagen ersätter lagen (1995:1537) om lägenhetsregister, som har trätt i kraft endast i Högalids församling i Stockholms kommun och Gävle kommun där provverksamhet har genomförts.

Ett lägenhetsregister möjliggör folkbokföring på lägenhet. Lägenhetsnumret kommer på sikt att föras in i folkbokföringen.

Lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet är förutsättningarna för framställning av registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om lägenhetsregister	5
2.2	Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).....	10
3	Ärendet och dess beredning.....	13
4	Bakgrund	14
4.1	Kort historik	14
4.2	Gällande regler.....	14
4.3	Provverksamheten.....	15
4.4	Behandling av personuppgifter	16
4.5	Statistikregelgruppens promemoria och myndigheternas rapport	16
5	Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik.....	19
5.1	Behovet av hushålls- och bostadsstatistik.....	19
5.2	Modell för att producera registerbaserad statistik över hushåll och bostäder.....	22
5.3	Konsekvenser för lagstiftningen	24
6	Lägenhetsregister.....	30
6.1	Lag om lägenhetsregister	30
6.2	Förhållandet till personuppgiftslagen	30
6.3	Personuppgiftsansvar	31
6.4	Registerändamål.....	32
6.5	Innehållet i lägenhetsregistret	33
6.6	Uppgifter för småhus anpassade till den allmänna fastighetstaxeringen	38
6.7	Fastighetsägarens uppgiftsskyldighet	42
6.8	Belägenhetsadressen	44
6.9	Lägenhetsnummer.....	45
6.10	Behandling av uppgifter.....	47
6.11	Överklagande	47
6.12	Sekretessfrågor.....	48
6.13	Upprättandet av lägenhetsregistret.....	49
6.14	Uppdatering av uppgifter	52
7	Folkbokföring på lägenhet.....	53
7.1	Bakgrund	53
7.2	Överväganden och förslag	57
8	Information till allmänheten	60
9	Konsekvensanalys	62
9.1	Konsekvenser för staten och kommunerna	62
9.2	Konsekvenser för enskilda.....	67
10	Författningskommentar	74
10.1	Förslaget till lag om lägenhetsregister	74

10.2	Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).....	80
Bilaga 1	Remissinstanserna till departementspromemorian Lägenhetsregistret Författningsförslag (Ds 1997:77)	81
Bilaga 2	Remissinstanserna till departementspromemorian En ny FoB-lag (Ds 2000:17)	82
Bilaga 3	Myndigheternas lagförslag.....	83
Bilaga 4	Remissinstanserna till rapporten Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB	92

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om lägenhetsregister,
2. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om lägenhetsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om lägenhetsregister.

2 § Lantmäteriverket skall för de ändamål som anges i 5 § föra ett register över bostadslägenheter (lägenhetsregister).

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter i lägenhetsregistret, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag eller annars av 2 § personuppgiftslagen.

Definitioner

3 § Om inget annat anges har termer och uttryck som används i denna lag samma betydelse och tillämpningsområde som i lagen (2000:224) om fastighetsregister och fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Med *bostadslägenhet* avses en sådan lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Med *entré* avses en ingång till byggnaden där bostadslägenheten är belägen.

Med *belägenhetsadress* avses en adress som entydigt anger läget för en bestämd plats.

Med *fastighetsägare* avses även, om tomträtt har upplåtits i en fastighet, tomträttshavaren och, om det på en fastighet finns en byggnad som inte hör till fastigheten, ägaren av byggnaden.

Personuppgiftsansvar

4 § Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarigt enligt personuppgiftslagen (1998:204) för lägenhetsregistret.

Registerändamål

5 § Uppgifter i lägenhetsregistret får behandlas för

1. folkbokföring,
2. framställning av statistik,
3. forskning,
4. planering, uppföljning och utvärdering av bostadsbestånd och byggande.

Registerinnehåll

6 § Lägenhetsregistret får innehålla

1. för *bostadslägenhet* uppgifter om
 - a) lägenhetsnummer,
 - b) antal rum,
 - c) kökstyp,
 - d) bostadsarea, och
 - e) lägenhetskategori,
2. för *entré* uppgifter om
 - a) belägenhetsadress, och
 - b) postnummer och postort,
3. för *byggnad* uppgifter om
 - a) byggnadsnummer,
 - b) byggnadstyp,
 - c) byggnadskategori,
 - d) nybyggnadsår,
 - e) ombyggnads- eller tillbyggnadsår,
 - f) värdeår, och
 - g) typ av taxeringsenhet,
4. för *fastighet* uppgifter om
 - a) fastighetsbeteckning,
 - b) län, och
 - c) fastighetsägarens juridiska form.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om innehållet i lägenhetsregistret.

8 § Uppgifter i lägenhetsregistret får hämtas från fastighetsregistret och från fastighetsägare.

Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:224) om fastighetsregister.

9 § Behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i lägenhetsregistret har

1. en kommun, när det gäller uppgifter enligt 6 § 1 och 3 b–e om bostadslägenheter i kommunen, och
2. Lantmäteriverket.

Kommunens skyldigheter

Belägenhetsadress

10 § För varje entré skall kommunen fastställa en belägenhetsadress.

Lägenhetsnummer

11 § Om det finns mer än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress, skall kommunen fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet.

Fastighetsägaren skall omgående underrättas om beslut som avser lägenhetsnummer.

12 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om utformningen av lägenhetsnumret.

Registreringsåtgärder

13 § Kommunen skall för varje bostadslägenhet i kommunen löpande registrera ändringar och kompletteringar av de uppgifter som avses i 6 § 1 och 3 b–e.

Fastighetsägarens skyldigheter

14 § Fastighetsägaren skall lämna sådana uppgifter till kommunen som föranleder ändringar eller kompletteringar av lägenhetsregistret och som avses i

1. 6 § 1 d samt 3 b–e när det gäller en bostadslägenhet i ett småhus med enbart en bostadslägenhet och

2. 6 § 1 b–e samt 3 b–e när det gäller övriga bostadslägenheter.

Om lägenhetsnummer skall fastställas för bostadslägenheten, skall fastighetsägaren också lämna förslag till sådant nummer i enlighet med föreskrifter enligt 12 §.

15 § Uppgifter enligt 14 § skall lämnas enligt formulär som fastställs av kommunen.

Uppgifterna skall lämnas senast en månad efter det att den förändring har skett som föranleder ändringen eller kompletteringen av lägenhetsregistret.

16 § När fastighetsägaren har fått del av ett beslut om fastställda lägenhetsnummer, skall fastighetsägaren inom en månad skriftligen informera de boende om beslutet samt inom tre månader anslå lägenhetsnumren på väl synlig plats i byggnaden.

Utlämnande av uppgifter

Direktåtkomst

17 § Direktåtkomst till lägenhetsregistret är tillåten endast i den utsträckning som anges i lag eller förordning.

18 § En kommun får ha direktåtkomst till sådana uppgifter i lägenhetsregistret som avser bostadslägenheter som har belägenhetsadress i kommunen.

Samkörning

19 § Lantmäteriverket och den som får ha direktåtkomst till lägenhetsregistret får samköra uppgifter i registret med uppgifter om namn och personnummer endast om regeringen har meddelat föreskrifter om det.

Automatiserad behandling

20 § Uppgifter i lägenhetsregistret får lämnas ut på medium för automatiserad behandling endast om regeringen meddelar föreskrifter om det.

Uppgifter får lämnas ut endast för de ändamål som anges i 5 §.

Avgifter

21 § Användningen av lägenhetsregistret får vara avgiftsbelagd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter.

Tvångsmedel

22 § Kommunen får förelägga en fastighetsägare som inte fullgör sina skyldigheter enligt 14 eller 16 § att fullgöra dessa.

23 § Om det finns anledning att anta att ett föreläggande enligt 22 § inte följs, får det förenas med vite.

Vid prövning av en ansökan om utdömande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

Rättelse och skadestånd

24 § Om personuppgifter behandlas i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, tillämpas bestämmelserna om rättelse och skadestånd i personuppgiftslagen (1998:204).

Överklagande

25 § Beslut enligt 10 §, 11 § första stycket, 22 § och 23 § första stycket får inte överklagas. Övriga beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

För överklagande av beslut om avgift för användningen av lägenhetsregistret gäller särskilda bestämmelser.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Genom lagen upphävs lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.

2. Lantmäteriverket ansvarar för att upprätta lägenhetsregistret.

3. Lantmäteriverket får behandla andra uppgifter än de som framgår av 6 § i lägenhetsregistret om det behövs för upprättande av registret. Sådana uppgifter skall gallras när de inte längre behövs.

4. Medan lägenhetsregistret upprättas fullgör Lantmäteriverket de uppgifter som kommunen har enligt 11 §.

5. Fastighetsägaren skall för upprättande av lägenhetsregistret på begäran av Lantmäteriverket lämna uppgifter enligt 14 § till verket.

6. Belägenhetsadresser enligt 10 § skall vara fastställda senast den 1 januari 2007. Regeringen får föreskriva om anstånd att fastställa belägenhetsadresser.

7. Lantmäteriverket meddelar regeringen när registret, för en viss kommun, är färdigt att tas i bruk.

8. Regeringen skall föreskriva när registret för en viss kommun är upprättat.

9. Kommunens skyldigheter enligt 11 och 13 §§ behöver inte fullgöras förrän registret är upprättat.

10. Fastighetsägarens skyldigheter enligt 14 § behöver inte fullgöras förrän registret är upprättat. Om fastighetsägaren har lämnat uppgifter till Lantmäteriverket enligt punkt 5 och förändringar som föranleder ändringar eller kompletteringar av lägenhetsregistret har skett därefter men innan registret är upprättat, skall fastighetsägaren lämna uppgifterna till kommunen inom en månad efter det att registret är upprättat.

11. Vad som sägs i 22 § om kommuner gäller under upprättandet av lägenhetsregistret för Lantmäteriverket. Frågor om att döma ut vite som har förelagts enligt 23 § prövas under denna tid av den länsrätt inom vars domkrets uppgiftsskyldigheten skall fullgöras.

2.2 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs att 6, 28, 31 och 32 §§ folkbokföringslagen (1991:481) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

En person skall folkbokföras på den fastighet och i den territoriella församling där han enligt 7–13 §§ är att anse som bosatt.

En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.

En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2005:000) om lägenhetsregister.

Ett nyfött barn folkbokförs i den församling där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, i den församling där fadern är folkbokförd (födelsehemort).

Undantag från första stycket anges i 14–16 §§.

28 §²

Anmälan enligt 25 eller 26 § skall innehålla följande uppgifter:

1. namn och personnummer,
2. datum för ändring av bostads- eller postadress,
3. ny bostads- och postadress och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter, lägenhetsbeteckning som avses i lagen (1995:1537) om lägenhetsregister samt beräknad giltighetstid,
4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser,
3. ny bostads- och postadress samt beräknad giltighetstid,
4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter med samma belägenhetsadress, lägenhetsnummer som avses i lagen (2005:000) om lägenhetsregister,

¹ Senaste lydelse 1997:989.

² Senaste lydelse 2003:657.

5. vem som upplåtit den fastighet eller bostadslägenhet som den nya bostadsadressen avser.

Anmälan enligt 26 § skall dessutom innehålla uppgift om inflyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

31 §³

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får Skatteverket förelägga *honom* att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av *hans* folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet skall anges vilka uppgifter som skall lämnas.

Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgift om *lägenhetsbeteckning*, även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.

Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid enligt 30 § namnlagen (1982:670), får Skatteverket förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får Skatteverket förelägga *personen* att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av *personens* folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet skall anges vilka uppgifter som skall lämnas.

Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgift om *lägenhetsnummer*, även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.

32 §⁴

Skatteverket får förelägga en fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter en bostad åt någon annan, att uppge till vem *han upplåter bostad* och om denne med *hans* medgivande upplåter bostaden åt annan samt vilka personer som enligt *hans* kännedom bor i fastigheten respektive lägenheten. I fråga om en person som bor på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter får

Skatteverket får förelägga en fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter en bostad åt någon annan, att uppge till vem *bostaden upplåts* och om denne med *fastighetsägarens eller lägenhetsinnehavarens* medgivande upplåter bostaden åt *någon* annan samt vilka personer som enligt *fastighetsägarens eller lägenhetsinnehavarens* kännedom bor i fastigheten respektive lägenheten. I fråga om en person

³ Senaste lydelse 2003:657.

⁴ Senaste lydelse 2003:657.

föreläggandet också avse uppgift om personnummer, adress, fastighetsbeteckning och lägenhetsbeteckning. som bor på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter får föreläggandet också avse uppgift om personnummer, adress, fastighetsbeteckning och lägenhetsnummer.

Med fastighetsägare avses i denna lag även ägare av byggnad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen föreslog 1995 att det skulle genomföras en registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Riksdagen beslutade också att en provverksamhet skulle genomföras i Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun för att närmare pröva möjligheterna att bygga upp ett lägenhetsregister, införa folkbokföring på lägenhet, kontrollera statistikkvaliteten och precisera kostnaderna för en riksuppläggning. Sådan provverksamhet genomfördes under 1996 och 1997.

I september 1997 tillsattes inom Finansdepartementet en arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till den författningsreglering som skulle behövas inför en registerbaserad folk- och bostadsräkning. Arbetsgruppen överlämnade en departementspromemoria Lägenhetsregistret – författningsförslag (Ds 1997:77) i november samma år. Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi1997/3414).

Regeringen föreslog i 1999 års ekonomiska vårproposition att riksdagen skulle godkänna vad regeringen anförde om inriktningen av registerbaserad folk- och bostadsräkning. Regeringen föreslog bland annat att en registerbaserad folk- och bostadsräkning skall genomföras. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249). En arbetsgrupp inom Regeringskansliet, Statistikregelgruppen, fick i maj 1999 i uppdrag att lämna förslag till den författningsreglering som behövs för registerbaserade folk- och bostadsräkningar. Statistikregelgruppen överlämnade i mars 2000 departementspromemorian En ny FoB-lag (Ds 2000:17) till regeringen. Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi2003/268).

Regeringen beslutade den 13 september 2001 att uppdra åt Lantmäteriverket, Riksskatteverket och Statistiska centralbyrån att utreda fortsatta förberedelser för registerbaserad folk- och bostadsstatistik. Myndigheterna redovisade den 17 december 2001 uppdraget i rapporten Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB. Rapporten har remissbehandlats. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 3*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi2003/288).

4 Bakgrund

4.1 Kort historik

I Sverige har folkräkningar med varierande utformning och regelbundenhet genomförts sedan mitten av 1700-talet. Sverige har därigenom en internationellt sett unikt lång tidserie av obruten befolkningsstatistik. Bostadsräkningar med olika omfattning och mellanrum har gjorts sedan 1910-talet. Under tiden 1930 till 1990 har folkräkningar genomförts vart femte år med undantag för 1955. Den första samordnade folk- och bostadsräkningen skedde år 1960. Uppgifterna har hämtats in dels från frågeblanketter till personer över 15 år och fastighetsägare, dels från befintliga administrativa och statistiska register. Folk- och bostadsräkning genomfördes senast 1990.

Alltsedan 1968, då registret över totalbefolkningen inrättades, har fler och fler uppgifter i folk- och bostadsräkningen kunnat samlas in via administrativa eller statistiska register. Detta har förenklat uppgiftslämnandet och sänkt kostnaderna. Genom detta förfaringssätt har statistik kunnat redovisas oftare än vart femte år. Exempel på detta är befolkningsstatistik, inkomststatistik, sysselsättningsstatistik och utbildningsstatistik, som redovisas årligen sedan många år. Yrkesstatistik redovisas årligen från 2002 från det nyinrättade yrkesregistret. Det enda område i en traditionell folk- och bostadsräkning som i dag inte kan täckas genom insamling via register är uppgifter om hushåll och bostäder.

4.2 Gällande regler

Lagen (1995:1537) om lägenhetsregister innehåller bestämmelser om ändamålen och innehållet för lägenhetsregistret, uppgiftsskyldighet för fastighetsägare samt om fastställande av adress och lägenhetsbeteckning. Lagen trädde i kraft i fråga om provområdena Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun den 1 januari 1996 och i övrigt den dag som regeringen bestämmer. Den har inte satts i kraft utanför provområdena.

Förordningen (1996:435) om lägenhetsregister (lägenhetsregisterförordningen) innehåller vissa kompletterande föreskrifter om främst registerinnehållet. Förordningen trädde i kraft den 15 juni 1996.

Lagen (1995:1536) om provverksamhet avseende hushålls- och bostadsuppgifter (provverksamhetslagen) reglerar rätten att föra personregister med visst ändamål och innehåll för provverksamheten. Lagen upphörde att gälla vid utgången av år 2001. Uppgifter i de personregister som har inrättats med stöd av lagen skall enligt 5 § gallras senast när lagen upphör att gälla.

Förordningen (1996:434) om provverksamhet avseende hushålls- och bostadsuppgifter (provverksamhetsförordningen) innehåller vissa kompletterande föreskrifter om innehållet i de personregister som får föras för provverksamheten samt om rätten att sambearbeta uppgifter ur olika personregister. Förordningen trädde i kraft den 15 juni 1996.

I 6 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) föreskrivs att en person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses en lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret. I 2 kap. 3 § 7 lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet föreskrivs att i folkbokföringsdatabasen får uppgift om lägenhetsbeteckning behandlas för de ändamål som anges i lagen.

4.3 Provverksamheten

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117) har en provverksamhet genomförts i Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun för att närmare pröva möjligheterna att bygga upp ett lägenhetsregister, införa folkbokföring på lägenhet, kontrollera statistikkvaliteten och precisera kostnaderna för en riksuppläggning. Regeringen uppdrog den 1 februari 1996 åt Lantmäteriverket, Riksskatteverket (numera Skatteverket) och Statistiska centralbyrån att gemensamt och i samråd med Svenska Kommunförbundet, Gävle kommun och Stockholms kommun genomföra provverksamheten. Regeringen uppdrog den 23 maj 1996 åt Riksrevisionsverket att granska provverksamheten och lämna förslag till kostnadsbegränsningar. Uppdraget till Riksrevisionsverket har därefter kompletterats den 24 april 1997 med att även omfatta en redovisning av erfarenheterna från provverksamheten.

Myndigheterna rapporterade successivt under 1997 sina respektive delar av provverksamheten. Riksrevisionsverket redovisade sin granskning av provverksamheten den 16 april och den 15 augusti 1997. Lantmäteriverket, Riksskatteverket och Statistiska centralbyrån redovisade sina erfarenheter av provverksamheten i en slutrapport den 15 april 1998. Det framgick att uppläggningsen av lägenhetsregistret i försöksområdena hade fungerat tillfredsställande medan erfarenheterna beträffande folkbokföring på lägenhet var sämre.

Under uppläggningsen kunde cirka en tiondel av boende i flerbostadshus inte folkbokföras på lägenhet. Nära en femtedel av de som flyttat till flerbostadshus efter uppläggningsen hade inte heller kunnat folkbokföras på lägenhet.

Riksrevisionsverket konstaterade vid redovisningen av sitt uppdrag bl.a. att uppbyggnaden av ett lägenhetsregister och den därmed sammanhängande folkbokföringen på lägenhet är förenad med risker och osäkerhet, främst vad gäller kostnader, omfattning och tidsramar. Verket föreslog också vissa kostnadsbegränsande åtgärder.

En närmare redovisning av provverksamheten redovisades i 1998 års budgetproposition (prop. 1997/98:1 utg. omr. 2).

4.4 Behandling av personuppgifter

Framställning av hushålls- och bostadsstatistik förutsätter behandling av uppgifter på individnivå. Tidigare har underlaget samlats in på blanketter direkt från allmänheten. Uppgifter har dock i ökande utsträckning hämtats i elektronisk form från administrativa och statistiska register.

Personuppgiftslagen (1998:204) innebär ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser om när behandling av personuppgifter är tillåten. För behandling av känsliga personuppgifter gäller särskilt stränga regler. Även vissa grundläggande krav på den som behandlar personuppgifter ställs, t.ex. att personuppgifter som samlas in för ett ändamål inte får behandlas för något annat oförenligt ändamål. Vidare finns i lagen bestämmelser om information till de registrerade och om säkerheten vid behandlingen. Behandling av personuppgifter för bl.a. statistiska ändamål undantas dock i stor utsträckning från dessa regler.

I ingressen till dataskyddsdirektivet sägs att ”Senare behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål kan – förutsatt att medlemsstaterna ger lämpliga garantier – inte allmänt sett anses oförenliga med de ändamål för vilka uppgifterna tidigare samlades in”. Det innebär att statistikansvariga myndigheter kan behandla uppgifter från andra myndigheter för statistikändamål även om uppgifterna ursprungligen samlats in för ett annat ändamål.

4.5 Statistikregelgruppens promemoria och myndigheternas rapport

Myndigheternas uppdrag

Regeringen beslutade i september 2001 att uppdra åt Lantmäteriverket, dåvarande Riksskatteverket och Statistiska centralbyrån att utreda fortsatta förberedelser för registerbaserad folk- och bostadsstatistik. Bakgrunden till uppdraget var att förutsättningarna att genomföra registerbaserad folk- och bostadsräkning hade ändrats i flera avseenden sedan riksdagen fattade principbeslutet 1995.

Myndigheterna redovisade i december 2001 uppdraget i rapporten Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB. Rapporten har remissbehandlats.

Utgångspunkten för myndigheternas rapport

Utgångspunkten för förslagen i myndigheternas rapport utgörs dels av Statistikregelgruppens tidigare presenterade promemoria En ny FoB-lag, dels remissinstansernas synpunkter på promemorian, dels de författningar som reglerar nuvarande lägenhetsregister och

folkbokföring. Hänsyn har också tagits till Riksrevisionsverkets rapporter. För att få en heltäckande bild av myndigheternas rapport är det därför befogat att översiktligt redovisa innehållet i Statistikregelgruppens promemoria och remissinstansernas synpunkter på denna.

Innehållet i Statistikregelgruppens promemoria

I promemorian föreslås följande. Lagstiftning införs gällande folk- och bostadsräkning, lägenhetsregister samt uppläggning av lägenhetsregister. Lagstiftningen om folk- och bostadsräkning reglerar att folk- och bostadsräkning skall vara registerbaserad och genomföras högst vart femte år. En kompletterande förordning skall beslutas varje gång en folk- och bostadsräkning genomförs. Ett lägenhetsregister införs. Den befintliga lagen om lägenhetsregister ersätts med en ny lag som bygger på personuppgiftslagen. Registret byggs upp genom att byggnadsregistret vid Lantmäteriverket kompletteras med lägenhetsnummer och förses med de ytterligare uppgifter om fastighet, byggnad och lägenhet som behövs för folk- och bostadsräkning. Lantmäteriverket skall vara personuppgiftsansvarigt för registret och ha samma övergripande ansvar för lägenhetsregistret som beträffande fastighetsregistret. Innehållet i lägenhetsregistret ändras i vissa delar med hänsyn till erfarenheterna från provverksamheten. Det innebär bl.a. att variabler med fångst- eller ajourhållningsproblem utgår, exempelvis uppgift om värmesystem. Vidare föreslås att de uppgifter som hämtas från FoB 90-registret bör ingå i lägenhetsregistret och användas för samma ändamål som gäller enligt FoB 90-lagen. En fastighetsägare skall lämna de uppgifter som behövs för att fastställa lägenhetsnummer samt andra byggnadsanknutna uppgifter som skall registreras i lägenhetsregistret och som inte kan hämtas från något annat register. Lägenhetsadresser skall finnas i samtliga kommuner senast vid ett visst datum. Lantmäteriverket ges i uppdrag att ta fram en tidplan. Regeringen fastställer tidplanen. En standard för stabila, kända och informationsbärande lägenhetsnummer fastställs av regeringen. Lägenhetsnumren görs kända genom att fastighetsägaren omgående skriftligen informerar de boende om fastställda lägenhetsnummer och om förändringar i numreringen samt genom att de anslås på väl synlig plats i huset. För att underlätta för allmänheten att fullgöra sin skyldighet att anmäla lägenhetsnummer skall anmälan om lägenhetsnummer få ske muntligen till skattemyndigheten. De bestämmelser som behövs för uppläggningsarbetet införs i en särskild lag om uppläggning av lägenhetsregistret.

Remissinstanserna synpunkter på Statistikregelgruppens promemoria

En majoritet av remissinstanserna är positiva till förslagen i promemorian. En ny FoB-lag. De viktigaste invändningarna rör integritetsaspekter, projektets genomförande och kostnader samt FoB-lagens förhållande till personuppgiftslagen. *Datainspektionen* avstyrker registerbaserad FoB och lägenhetsregister och föredrar att informationen hämtas direkt från enskilda och fastighetsägare. *Stockholms kommun* anser det vara ett ingrepp i den enskildes integritet att göra en sådan omfattande

undersökning utan att den enskilde själv medverkar. *Svenska arbetsgivarföreningen* och *Näringslivets nämnd för regelgranskning* motsätter sig ett rikstäckande lägenhetsregister och folkbokföring på lägenheter. *Sveriges bostadsrättsorganisationers centralorganisation* avstyrker förslaget och anför att de boende och fastighetsägarna kan komma att uppleva förfarandet som obehagligt. *Riksbyggen* har inget att erinra mot en registerbaserad FoB men avstyrker folkbokföring på lägenhet och uppbyggnad av ett lägenhetsregister. *Sveriges fastighetsägareförbund* motsätter sig ett lägenhetsregister och anför huvudsakligen följande. En avvägning mellan å ena sidan nyttan av ett sådant register och å andra sidan människors intresse av skydd för sin integritet leder till slutsatsen att olägenheterna blir större än nyttan. Om beslutet står fast bör ändamålet med registret inskränkas till att avse folkbokföring och framställning av sådan statistik som krävs för planering, uppföljning, utvärdering och byggande. Kommunerna bör inte ha direktåtkomst till registret. Förbundet kan acceptera förslaget att fastighetsägaren på väl synlig plats i huset skall anslå de nummer som kommunen fastställer för lägenheterna men motsätter sig bestämt förslaget att fastighetsägaren därutöver skall vara skyldig att också omgående skriftligen informera de boende om lägenhetsnumren. Skälet till detta är att fastighetsägaren enbart kan ha säker kännedom om vem som är kontraktssinnehavare. Vem som i övrigt faktiskt bor i fastigheten har fastighetsägaren normalt ingen kännedom om. Informationsskyldigheten gentemot de boende bör i stället ombesörjas av den som har intresse av att dessa får del av informationen, dvs. av myndigheterna. *Riksrevisionsverket* anser att registerlösningen ger en betydande potential att kunna tillgodose olika aktörers behov av uppgifter men anser att bättre underlag för kostnadsberäkningar behövs. *Svenska Kommunförbundet* tillstyrker förslaget under förutsättning att staten finansierar samtliga kommunala insatser. *Kammarrätten* har vissa påpekanden rörande författningsförslagen, bl.a. förhållandet till personuppgiftslagen.

Vad skiljer myndigheternas rapport från Statistikregelgruppens promemoria?

Myndigheternas rapport och Statistikregelgruppens promemoria skiljer sig åt på följande viktiga punkter. Myndigheterna föreslår till skillnad från promemorian ingen särskild FoB-lagstiftning. För att stärka skyddet för integriteten föreslår myndigheterna ett antal förändringar jämfört med promemorian. Fastighetsägaren skall inte lämna uppgift om kontraktssinnehavare för lägenheterna. I stället skall Riksskatteverket gå ut med en förfrågan till dem som bor i flerbostadshus om vilken lägenhet de bor i. Myndigheterna bedömer att detta är mindre integritetskänsligt. Myndigheterna föreslår till skillnad från promemorian att uppgifterna hos Statistiska centralbyrån inte samlas i ett stort register. I stället skall en mer decentraliserad produktionsteknik väljas där varje statistikprodukt använder de uppgifter som behövs för just den produkten. Myndigheterna föreslår till skillnad från promemorian att ingen särskild insamling av uppgifter om småhus genomförs. I stället skall innehållet i lägenhetsregistret för småhusens del fullständigt anpassas till och baseras

på de uppgifter som kommer att inhämtas till de allmänna fastighetstaxeringarna.

5 Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik

5.1 Behovet av hushålls- och bostadsstatistik

Regeringens bedömning: Behovet av aktuell hushålls- och bostadsstatistik på nationell och lokal nivå samt inom forskningen är dokumenterat stort.

Rapportens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna instämmer i rapportens bedömning att behovet av hushålls- och bostadsstatistik är stort. Flera remissinstanser betonar vikten av kvalitet i lägenhetsregistret och folkbokföringen för att få fram tillförlitlig statistik. Några remissinstanser påtalar att det för forskningens behov är viktigt att uppgifter ur registren kan tas fram på ett enkelt sätt utan långa väntetider eller stora kostnader. *Sveriges fastighetsägareförbund* avstyrker förslaget till lagstiftning om lägenhetsregister och anser att de behov av hushålls- och bostadsstatistik som anförs som motiv för ett lägenhetsregister inte är tillräckligt starka.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt

Hushålls- och bostadsstatistik behövs för tre huvudsakliga ändamål. För det första tillhör det den grundläggande nationella statistiken att kunna redovisa uppgifter om antalet hushåll av olika storlek och sammansättning och om bostadsbeståndet och dess sammansättning. För det andra behövs statistiken för planering och uppföljning på nationell och lokal nivå. För det tredje behövs statistiken och de uppgifter den baserar sig på för forskningen.

På nationell nivå finns behov av hushålls- och bostadsstatistik för att beskriva tillstånd och utveckling i landet. Uppgift om antalet hushåll av olika storlek och sammansättning och om bostadsbeståndet och dess sammansättning tillhör grundläggande uppgifter om ett land. Folk- och bostadsräkningar genomförs i ca 200 länder minst vart tionde år.

FN:s rekommendationer

Förenta Nationerna (FN) rekommenderade i ”Recommendation for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE region” från ”United Nations Economic Commission for Europe and Statistical Office of the European Communities” sina medlemsländer att genomföra minst en folk- och bostadsräkning under perioden 1995–2004. Av rekommendationerna för de europeiska länderna framgår vilka metoder

som bör användas för att genomföra folkräkningen, vilka variabler som bör samlas in samt hur dessa skall definieras och klassificeras. Även en tabellplan med de uppgifter som efterfrågas finns med i rekommendationerna. Arbete pågår med att utarbeta en liknande rekommendation för perioden 2005–2014.

EU:s riktlinjer

Inom EU beslutade de 15 medlemsländernas statistikbyråer samt EU:s statistikbyrå (Eurostat) 1997 om riktlinjer för innehåll och genomförande av en folk- och bostadsräkning under perioden 1 januari – 31 maj 2001. Överenskommelsen var inte rättsligt bindande för medlemsländerna. Riktlinjerna baserades på FN:s rekommendationer men innehåller fler detaljer, såvitt avser mättidpunkt och klassificering, för att åstadkomma önskvärd harmonisering. Resultatet skulle redovisas i ett 40-tal tabeller och översändas till Eurostat senast den 30 juni 2003.

Statistiska centralbyrån har i olika sammanhang underrättat Eurostat om att den svenska folk- och bostadsräkningen är framflyttad. Endast ett 20-tal tabeller har därför kunnat översändas till Eurostat vid nämnda tidpunkt med statistik som bygger på redan befintliga data. Resterande tabeller, dvs. de som innehåller lägenhets-, boende- och hushållsuppgifter, har inte kunnat tas fram.

Eurostat har påbörjat förberedelserna inför nästa europeiska folk- och bostadsräkning, som förväntas genomföras av samtliga medlemsländer under våren 2011. Förberedelser inom Eurostat pågår av den reglering som skall användas för att harmonisera och göra ländernas undersökningar jämförbara med varandra. Eftersom flera länder inte följde tidigare överenskommelse har frågan om bindande reglering diskuterats.

De nordiska länderna

I Danmark och Finland genomförs sedan länge helt registerbaserade folk- och bostadsräkningar med goda erfarenheter. I övriga Norden, liksom i Sverige, har räkningen hittills genomförts med en kombination av utnyttjande av administrativa register och blanketter till allmänhet och fastighetsägare. Norge genomförde 2001 en folk- och bostadsräkning som utgjorde början på ett upprättande av lägenhetsregister och folkbokföring på lägenhet som i framtiden skall möjliggöra helt registerbaserade folk- och bostadsräkningar. En beskrivning av de danska och finska systemen finns i Statistikregelgruppens promemoria En ny FoB-lag (Ds 2000:17).

Nationell nivå

På nationell nivå finns behov av hushålls- och bostadsstatistik för utformning av politiken samt för uppföljning och utvärdering på olika områden. Det gäller särskilt inom skatte- och välfärdspolitiken samt bostadspolitiken. Frågor rörande fördelningen av ekonomiska resurser kräver ofta, för att belysas på ett rimligt sätt, att man har tillgång till

hushållsdata, inte bara individdata. Exempelvis finns det ett stort behov av att kunna utveckla nuvarande fördelnings- och simuleringsmodeller inom den totalräknade inkomststatistiken och budgeteffektberäkningarna för hushåll. Inkomster och transfereringar för hushåll och individer utgör viktiga underlag för dessa modeller och beräkningar. Med en bättre tillgång till hushållsuppgifter skulle effekter av regeländringar kunna beräknas och därmed analyseras bättre.

Behov av bra underlag för att analysera fördelningsfrågor finns inom en stor krets användare såsom politiker på nationell och kommunal nivå, kommuner och landsting, forskare, media samt olika intresseorganisationer. Med en hushålls- och bostadsstatistik baserad på uppgifter om hela befolkningen skulle det finnas möjligheter att studera utsatta hushållsgrupper såsom ensamstående med barn på ett betydligt bättre sätt än i dag. Även möjligheterna att beskriva segregation och integration skulle förbättras liksom möjligheterna att göra s.k. longitudinella studier av personers hushålls- och boendekarriär genom livet.

För att kunna följa upp statsmakternas mål för bostadspolitiken krävs betydligt bättre bostadsstatistik än det finns i dag. Boverket, som har i uppgift att analysera och följa utvecklingen på bostadsområdet, har ett stort behov av hushålls- och bostadsstatistik, som går att bryta ner på mer detaljerad lokal nivå. Även för regeringens och riksdagens uppföljning av bostadspolitiken är en sådan statistik väsentlig. Det skulle ge bättre möjligheter att följa upp och utvärdera de statliga bostadsstödens effekter för de boende.

Lokal nivå

När det gäller att analysera och följa utvecklingen kan det konstateras att det i dag inte går att på ett tillfredställande sätt beskriva boendeförhållanden och utvecklingen inom området i kommunerna. Den löpande statistiken om bl.a. bostadsproduktion ger en mycket ofullständig bild av bostadsbeståndet och dess utveckling på en ort. Vidare finns det inte någon aktuell statistik om hur många hushåll det finns. Statistiken behövs både för att analysera och följa utvecklingen och för planering, resursfördelning m.m. på kommunal nivå.

Även för områden som omfattar flera kommuner eller landsting finns ett stort behov av statistik. Ett skäl är att varken politiker eller tjänstemän kan ha tillräcklig kunskap om förhållandena i regionen utan sådan statistik. Ett exempel på behovet är den resursfördelningsmodell för hälso- och sjukvård som används i Skåne läns landsting. Där sker fördelningen av den totala budgeten för sjukvården på fem sjukvårdsdistrikt med hjälp av en modell där hushållsstruktur är en viktig faktor. Ensamstående har en väsentligt högre vårdkostnad än sammanboende. Eftersom statistiken över sammanboende är så föråldrad används nu civilstånd som en indikator på sammanboende. Detta fungerar någorlunda för de allra äldsta åldersgrupperna, men bland yngre finns i dag ingen möjlighet att bedöma sammanboendet.

Även näringslivet använder sig av statistik över hushåll och boende. Särskilt intressant torde den vara för banker samt fastighets- och byggföretag för att följa utvecklingen på bostads- och byggmarknaderna.

Forskning

Inom forskningen används hushålls- och bostadsstatistik inom många områden. Det är särskilt möjligheten att kombinera individuppgifter från statistiken med andra individmaterial som är intressant. Sådan användning är omgiven av strikta säkerhets- och sekretessregler.

Hushålls- och bostadsstatistik har sålunda under decennier spelat en stor roll för att följa och analysera om vissa sociala grupper eller yrkesgrupper löper särskilt stor risk att insjukna eller avlida i olika sjukdomar.

Regeringens bedömning

Behovet av aktuell hushålls- och bostadsstatistik är stort såväl inom den statliga förvaltningen som inom kommunerna och inom forskningen. Bristen på kunskap om hushålls- och bostadsförhållandena gör underlagen för viktiga och för framtiden avgörande beslut bristfälliga och mindre tillförlitliga. Det gäller inte bara politiska beslut utan även beslut inom t.ex. näringslivet. Möjligheterna att kunna förutse samhällsutvecklingen och ha framförhållning minskar med bristen på aktuella uppgifter. Regeringen konstaterar därför att Sverige inte längre har råd att skjuta upp genomförandet av de åtgärder som är nödvändiga för framtagande av ny hushålls- och bostadsstatistik.

Regeringen konstaterar också att Sverige i dag internationellt framstår som ett undantag i fråga om hushålls- och bostadsstatistik. FN rekommenderar sina medlemsländer att genomföra folk- och bostadsräkningar minst vart tionde år. Enligt de riktlinjer statistikbyråerna inom EU har tagit fram skulle en folk och bostadsräkning ha varit gjord under 2001. Nästa tillfälle att genomföra en europeisk folk- och bostadsräkning planeras till våren 2011. Den senaste folk- och bostadsräkningen i Sverige genomfördes 1990 vilket innebär att den befintliga statistiken grundas på uppgifter som är närmare 15 år gamla. Sverige kan i dag inte uppfylla de internationella åtagandena.

5.2 Modell för att producera registerbaserad statistik över hushåll och bostäder

Regeringens bedömning: Statistik över hushåll och bostäder bör produceras inom varje statistikområde. Sambearbetning bör endast göras av de register som behövs för att få en statistisk redovisning för respektive statistikområde.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksrevisionsverket* och *Statskontoret* anser att förslaget innebär att statistikproduktionen blir mindre integritetskänslig. *Socialstyrelsen* anser att man i första hand bör genomföra den tidigare modellen där man vart femte år skapar ett samlat register som innehåller samtliga FoB-uppgifter, med alla säkerhets- och sekretessåtgärder som krävs. *Datainspektionen* anser att folk- och bostadsräkningar i första hand bör grunda sig på uppgifter från de enskilda och inte på uppgifter som inhämtats från andra register, fastighetsägare, bostadsrättsföreningar

m.fl. Datainspektionen påpekar att behovet av särskild information till allmänheten bör övervägas inför framtagandet av hushålls- och bostadsstatistik.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen beslutade redan 1995 att det skall genomföras registerbaserade folk- och bostadsräkningar (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Enligt propositionen var skälen bland annat att en registerbaserad folk- och bostadsräkning skulle innebära stora besparingar för samhället i jämförelse med traditionella räkningar, att kvaliteten på statistiken skulle förbättras, att det skulle bli enklare för uppgiftslämnarna och att folkbokföringen skulle förbättras.

Datainspektionen anser att folk- och bostadsräkningar i första hand bör grunda sig på uppgifter från de enskilda och inte på uppgifter som inhämtats från andra register, fastighetsägare, bostadsrättsföreningar m.fl. Det är regeringens bedömning att en traditionell folk- och bostadsräkning med blanketter till enskilda i dag inte är ett ekonomiskt realistiskt alternativ. Kostnaden för den senaste räkningen 1990 uppgick till 250 miljoner kronor. Motsvarande undersökning i dag skulle kosta betydligt mer med tanke på bl.a. ökade portokostnader och förmodat större svarsbortfall. Det saknas därför skäl att göra en annan bedömning i dag än att statistik över hushåll och bostäder bör vara registerbaserad.

Det finns i huvudsak två modeller för att producera registerbaserad statistik över hushåll och bostäder med samma innehåll som vid de tidigare folk- och bostadsräkningarna.

Den ena modellen innebär att ett stort antal administrativa och statistiska register sambearbetas (centraliserad modell). Därigenom skapas ett samlat register som innehåller samtliga uppgifter. Från detta register produceras sedan all den statistik som brukar ingå i redovisningen från en traditionell folk- och bostadsräkning.

Den andra modellen innebär att det inom varje statistikområde produceras statistik som tidigare ingått som en del i statistikredovisningen från folk- och bostadsräkningen (decentraliserad modell). De statistikområden som är aktuella i detta sammanhang är statistik över hushåll, bostäder, inkomst, sysselsättning, utbildning m.m. I denna modell sambearbetas endast de register som behövs för att få en statistikredovisning för respektive statistikområde.

En decentraliserad modell används i dag för att producera statistik inom många statistikområden vid Statistiska centralbyrån. Vid tidigare folk- och bostadsräkningar har en centraliserad modell använts. En sådan modell används också i Finland vid de registerbaserade folk- och bostadsräkningar som där genomförs vart femte år sedan år 1990. En decentraliserad modell används i Danmark. Där produceras den typ av statistik som kan fås fram genom en folk- och bostadsräkning inom ramen för respektive statistikprodukt i ett decentraliserat system.

En decentraliserad modell innebär ett starkare integritetsskydd jämfört med en centraliserad modell genom att samtliga uppgifter som behövs för hushålls- och bostadsstatistiken inte kommer att finnas i ett och samma register. I stället kommer det inom respektive statistikområde att redovisas statistik fördelad efter typ av hushåll inom ramen för den ordinarie statistikproduktionen på samma sätt som statistik redovisas fördelad efter exempelvis kön eller region. Statistik över hushåll och

bostäder skulle i framtiden komma att produceras inom olika statistikområden och därmed ersätta den statistik som tidigare erhöles från folk- och bostadsräkningarna.

En annan fördel med en decentraliserad modell är att det kommer att finnas möjligheter att producera regelbundet återkommande totalräknad statistik med valfritt tidsintervall avseende hushåll och bostäder på samma sätt som Statistiska centralbyrån i dag regelbundet producerar statistik om individer. En statistikredovisning efter hushåll kan dessutom i princip användas inom alla statistikprodukter som i dag redovisar sin statistik efter individer.

Den internationella rapporteringen skulle i fortsättningen kunna ske från de olika statistikområdena om än med viss ökad samordningsinsats.

Den decentraliserade modellen innebär att inget stort centralt register liknande de som har lagts upp vid traditionella folk- och bostadsräkningar kommer att framställas. Detta innebär i sin tur att forskningen i framtiden måste göra sambearbetningar av flera register för att erhålla samma information som vid traditionella folk- och bostadsräkningar. Detta kan innebära viss ökad administration och högre kostnader för forskare, som vill använda dessa register eftersom något samlat register inte kommer att finnas långtidsarkiverat hos Riksarkivet på samma sätt som registren från folk- och bostadsräkningarna 1960–1990.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att fördelarna med den decentraliserade modellen, såsom stärkt integritetsskydd och mer flexibel statistikframställning, överväger de eventuella nackdelar som kan drabba forskningen. Regeringen förordar därför i likhet med myndigheterna att en decentraliserad modell används för att ta fram förbättrad hushålls- och bostadsstatistik. Regeringen utgår dock från att Statistiska centralbyrån kommer att följa upp hur detta påverkar forskningen. Regeringen utgår också från att Statistiska centralbyrån vidtar åtgärder som gör att uppgifter ur registren kan tas fram på ett enkelt sätt utan långa väntetider eller stora kostnader för forskningen.

5.3 Konsekvenser för lagstiftningen

Regeringens bedömning: Någon särskild lagstiftning för framställning av registerbaserad statistik över hushåll och bostäder bör inte införas. Befintliga författningar bör ge ett gott skydd för den personliga integriteten och några ytterligare skyddsåtgärder behöver inte vidtas.

Rapportens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksförsäkringsverket* anser att tillräckligt skydd finns i gällande rätt såvitt avser sekretess och individens integritet och säkerhet.

Flertalet remissinstanser instämmer i bedömningen att befintliga författningar ger ett gott skydd för den personliga integriteten. *Datainspektionen* anser att frågan om sekretess behöver övervägas närmare. Att inrätta ett offentligt lägenhetsregister och genomföra folkbokföring på lägenhet kan uppfattas som en ofarlig registrering som tillkommer utifrån det i sig vällovliga syftet att få fram statistik över

hushåll och boende. Samtidigt kan det av de registrerade uppfattas som ett led i en utveckling mot ytterligare kartläggning av enskilda människors privata förhållanden. Även om de flesta uppgifterna i lägenhetsregistret i sig kan anses som harmlösa kan de sammantaget med andra i samhället lätt tillgängliga offentliga uppgifter komma att användas på ett sätt som har icke önskvärda konsekvenser för enskilda människors privatliv. *Fastighetsägarförbundet* anser att registerändamålen inte är tillräckligt insnävade ur integritetssynpunkt. Av samma skäl ifrågasätts också att kommunerna skall ha direktåtkomst till lägenhetsregistret. Registret har en alltför hög detaljeringsgrad när det gäller frågan om vilka uppgifter som skall få registreras och därmed omfattas av fastighetsägarnas uppgiftsskyldighet.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt

Regeringen förordar att den decentraliserade modellen används vilken innebär att det inom varje statistikområde produceras statistik som tidigare ingått som en del i statistikredovisningen från folk- och bostadsräkningar och att sambearbetning endast sker av de register som behövs för att få en statistikredovisning för respektive statistikområde (se avsnitt 5.2).

Den registerbaserade statistiken över hushåll och bostäder kommer att vara en del av den officiella statistiken. Den officiella statistiken kringgärdas av särskilda regler. Lagen (2001:99) om den officiella statistiken innehåller bestämmelser om officiell statistik. Allmänna bestämmelser om integritetsskydd och behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204). För olika verksamheter kan dock integritetsproblemen vara av skiftande art. Lagen om den officiella statistiken innehåller de särbestämmelser som har ansetts nödvändiga för att garantera ett fullgott skydd för den enskildes personliga integritet.

Lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken skall officiell statistik finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Den skall vara objektiv och allmänt tillgänglig. Den skall vidare framställas och offentliggöras med beaktande av behovet av skydd för fysiska och juridiska personers intressen. Uppgifterna i den officiella statistiken får inte sammanföras med andra uppgifter i syfte att utröna en enskilds identitet. Det framgår också att det finns särskilda bestämmelser om sekretess och om skydd mot kränkning av enskilds personliga integritet genom behandling av personuppgifter i sekretesslagen (1980:100) och personuppgiftslagen.

Genom den valda modellen för framställningen av hushålls- och bostadsstatistiken kommer det inom varje berört statistikområde löpande att tas fram behövlig statistik. En folk- och bostadsräkning med en omfattande sambearbetning av uppgifter i olika register kommer således inte att genomföras. Något behov av att reglera sambearbetning av register och vid vilka tidpunkter sådana får göras finns därför inte.

Integritetsfrågor

Hanteringen av personuppgifter med hjälp av informationsteknik medför att det har blivit allt lättare att behandla stora mängder information om den enskilde. Behandling av stora mängder information kan lätt uppfattas som ett hot mot den personliga integriteten. Detta medför att det ställs ett allt större krav på att det finns ett gott skydd för den enskildes integritet. Samtidigt måste individens skydd vägas mot andra legitima behov hos t.ex. myndigheter att behandla uppgifter om den enskilde.

I regeringsformen finns en särskild bestämmelse som avser integritetsskyddet vid användande av automatiserad behandling. Där sägs att varje medborgare, i den utsträckning som anges i lag, skall skyddas mot att hans personliga integritet kränks genom att personuppgifter om honom behandlas (2 kap. 3 §). Bestämmelser som skall skydda den enskildes personliga integritet vid automatiserad behandling av personuppgifter finns framför allt i personuppgiftslagen och sekretesslagen.

Personuppgiftslagen (1998:204)

Personuppgiftslagens syfte är att tillförsäkra den enskilde ett fullgott integritetsskydd när personuppgifter behandlas automatiserat eller i manuella register. Reglerna har utformats med beaktande av det dataskyddsdirektiv som antagits inom EU år 1995 (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter). En grundläggande utgångspunkt är att ansvaret för att behandling av personuppgifter sker på ett lagligt sätt i första hand skall ligga på den som behandlar sådana uppgifter. Den enskilde tillförsäkras i lagen vissa rättigheter och lagen ställer samtidigt krav på den som behandlar personuppgifter.

Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser om när behandling av personuppgifter är tillåten. Den ställer upp vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Dessa krav innebär bl.a. att personuppgifter får behandlas bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Uppgifter som samlas in för ett ändamål får sedan inte behandlas för något annat oförenligt ändamål.

Enligt personuppgiftslagen är det tillåtet att behandla personuppgifter efter den registrerades samtycke. Återkallar den registrerade sitt samtycke får ytterligare personuppgifter om denne inte registreras. I vissa fall får dock personuppgifter behandlas trots att samtycke från den registrerade saknas. Det gäller t.ex. om det är nödvändigt för att den personuppgiftsansvarige skall kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar honom eller om det är nödvändigt för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller för att utföra en arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning. Personuppgifter får också behandlas om en avvägning ger vid handen att den personuppgiftsansvariges berättigade intresse av en behandling väger tyngre än den registrerades intresse av skydd.

För behandling av känsliga personuppgifter gäller särskilt stränga regler. Personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i

fackförening får inte behandlas. Likaså är det förbjudet att behandla sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Från förbudet gäller undantag när den registrerade uttryckligen samtyckt till behandlingen och om behandlingen är nödvändig bl.a. för att skydda vitala intressen eller för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får vidare föreskriva om ytterligare undantag från förbudet om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse.

Vidare finns i lagen bestämmelser om information till de registrerade, om rättelse av personuppgifter och om säkerheten vid behandlingen. Ett av de viktigaste medlen för att se till att personuppgifter inte behandlas på ett sätt som kan innebära att enskildas personliga integritet kränks är att de registrerade får information om behandlingen.

För behandling av personuppgifter för bl.a. statistiska ändamål och forskning innehåller personuppgiftslagen en rad undantag. Senare behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål anses t.ex. inte oförenliga med de ändamål för vilka uppgifterna tidigare samlades in. Det innebär alltså att statistikansvariga myndigheter kan behandla uppgifter från andra myndigheter för statistikändamål även om uppgifterna ursprungligen samlats in för ett annat ändamål.

Sekretesslagen (1980:100)

Allmänheten har enligt 2 kap. 1 § och 14 kap. 5 § andra stycket tryckfrihetsförordningen rätt att ta del av allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar kan dock begränsas, bl.a. om det är påkallat med hänsyn till skyddet för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Sådana begränsningar intas i sekretesslagen eller i annan lag vartill sekretesslagen hänvisar. Om sekretess gäller för uppgifter i en viss verksamhet gäller sekretessen också mellan myndigheter eller mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra.

Uppgifter som används för framställning av statistik omgärdas av ett starkt skydd. Enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen gäller sekretess i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Detta innebär att huvudregeln är att uppgifter inte får lämnas ut. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men. Kravet på att det måste stå klart att uppgifterna inte kan medföra skada eller men för berörda eller närstående innebär ett mycket starkt krav på myndigheten att säkerställa att det inte finns någon risk för skada eller men. Presumtionen är att sekretess skall gälla.

Det bör också framhållas att i fråga om uppgifter som omfattas av statistiksekretess gäller inte den s.k. generalklausulen i 14 kap. 3 § sekretesslagen. Generalklausulen innebär att uppgifter som omfattas av sekretess i vissa fall kan få lämnas ut till en annan myndighet om det är

uppenbart att intresset av att uppgifterna lämnas ut har företrädde framför det intresse som sekretessen skall skydda. Inte heller gäller den s.k. meddelarfriheten uppgifter som omfattas av statistiksekretess.

Sekretess och säkerhetsfrågor vid Statistiska centralbyrån

De uppgifter Statistiska centralbyrån får in från allmänheten utgör en förutsättning för Statistiska centralbyråns verksamhet. Det är viktigt att uppgiftslämnarna har förtroende för Statistiska centralbyrån. Om detta förtroende allvarligt skulle rubbas, skulle det innebära minskad villighet att lämna uppgifter och de lämnade uppgifternas kvalitet skulle försämrast. Det har bl.a. mot denna bakgrund ansetts väsentligt att de uppgifter som hämtas in av bl.a. Statistiska centralbyrån omfattas av ett starkt skydd. Skyddet utgörs framför allt av den nämnda sekretessen i 9 kap. 4 § sekretesslagen.

I princip lämnar Statistiska centralbyrån endast ut uppgifter för statistik och forskning. Uppgifterna är då avidentifierade och användningen begränsad till det ändamål för vilket uppgifterna begärs. Vid utlämnande för statistik och forskning kommer uppgifterna att omfattas av samma starka sekretess hos mottagaren av uppgifterna som hos Statistiska centralbyrån. I begränsad omfattning kan dock avidentifierade/anonyma uppgifter lämnas ut till t.ex. statliga utredningar efter att uppgifterna granskats särskilt för att säkerställa att skada eller men inte kan uppkomma. Ingen myndighet eller annan har direkt åtkomst till Statistiska centralbyråns individdatabaser.

Även för personalen hos Statistiska centralbyrån är möjligheterna att ta del av de uppgifter som samlas in för statistiken begränsade. Principiellt gäller att ingen får ha behörighet till mer data än han eller hon behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Tilldelningen av behörigheter dokumenteras och endast ett fåtal personer har möjlighet att ändra behörigheter i system för behörighetskontroll. Det bör i detta sammanhang även framhållas att personer som har så kallad sekretessmarkering i folkbokföringen aldrig ingår i de urvalsundersökningar som görs av Statistiska centralbyrån. Med sekretessmarkering avses en markering i folkbokföringsregistret för att uppmärksamma att särskild försiktighet bör iakttas vid bedömningen av om uppgifter får lämnas ut.

Statistiska centralbyrån strävar också efter att tekniskt ha en god säkerhet. IT-säkerheten hos Statistiska centralbyrån innebär att dataprogram och utrustning skall göra det möjligt att ha de starka skyddsåtgärder som krävs för att skydda informationen mot obehörig åtkomst. Av säkerhetsskäl och tillgänglighetsskäl lagras gemensamma data och program på centrala servrar eller andra gemensamma datalagringsareor. Genom det behörighetskontrollsystem som finns är riskerna för obehörig åtkomst minimala. All användning av Statistiska centralbyråns register är skyddade av behörighetskontrollsystemet.

Regeringens bedömning är att den starka sekretessen för uppgifter i Statistiska centralbyråns verksamhet tillsammans med personuppgiftslagen och lagen om den officiella statistikens regler ger ett gott skydd för den enskildes integritet.

Forskning

Det kan för att tillgodose forskningens behov finnas behov av att sambearbeta uppgifter från olika statistikområden. Forskare använder i dag i stor utsträckning material från tidigare folk- och bostadsräkningar. För forskningsändamål och efter särskild prövning i varje särskilt fall lämnas i dag också ut oidentifierade uppgifter av Statistiska centralbyrån från register med uppgifter om bl.a. arbetsmarknad, inkomster och utbildning.

I den proposition som låg till grund för personuppgiftslagen anfördes bl.a. följande i fråga om behandling av känsliga personuppgifter för forskning (se prop. 1997/98:44):

Principen om en fri forskning gör att det finns många olikartade forsknings- och statistikprojekt och dessa pågår som regel bara under en begränsad tid. Detta, liksom vikten av att värna om forskningens frihet, gör att det är lämpligare att göra en avvägning i varje särskilt fall än att i den nya lagen införa generella regler om vilken forskning och statistik som skall tillåtas. Vid en sådan individuell avvägning kan olika faktorer kring forsknings- eller statistikprojektet vägas mot intrånget i den enskildes personliga integritet. Det bör t.ex. göras en bedömning av hur viktig den kunskap är som projektet kan ge och om den kunskapen kan fås på något annat sätt än genom att behandla personuppgifter eller om intrånget i den personliga integriteten annars kan begränsas genom en annan uppläggning av projektet. Det anses t.ex. viktigt att möjligheterna att bedriva forskningen eller framställa statistiken utan att använda personanknutna uppgifter alltid undersöks.

Efter personuppgiftslagens införande har det dock i syfte att i särskilt känsliga fall skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning ställts upp krav på etikgodkännande av vissa fall. Enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor skall etikprövning göras vid forskning som innefattar behandling av känsliga uppgifter eller personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden om forskningspersonen inte har lämnat sitt uttryckliga samtycke till behandlingen. Sådan etikprövning skall bland annat också göras vid forskning som innebär ett fysiskt ingrepp eller som bedrivs enligt en metod som syftar till att påverka en människa fysiskt eller psykiskt.

Något övrigt behov av en särskild reglering av forskarnas behandling av personuppgifter har inte ansetts finnas. Personuppgiftslagens regler har ansetts tillräckliga för att tillgodose den enskildes integritetsintressen. Det förhållandet att uppgifter kan komma att sambearbetas för forskningens behov kan mot bakgrund härav inte anses utgöra skäl för att införa särskilda regler som begränsar sambearbetning av uppgifterna. Statistiska centralbyrån lämnar som tidigare påpekats normalt inte ut annat än oidentifierade uppgifter för forskningsändamål.

6 Lägenhetsregister

6.1 Lag om lägenhetsregister

Regeringens förslag: En ny lag om lägenhetsregister skall införas. Varje bostadslägenhet i hus med flera lägenheter skall ha en unik identitetsbeteckning med ett lägenhetsnummer.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges fastighetsägareförbund* avstyrker förslaget till lag om lägenhetsregister.

Skälen för regeringens förslag: Ett grundläggande syfte med hushålls- och bostadsstatistik är att statistiskt belysa förhållandena för hushållen. Detta kan i dagsläget åstadkommas för enbostadsfastigheter, dvs. i de flesta fall för småhus med en bostadslägenhet. För att åstadkomma motsvarande förutsättningar för personer som bor i hus med flera lägenheter fordras en unik identitetsbeteckning för varje bostadslägenhet, ett lägenhetsnummer, och att den uppgiften förs in i folkbokföringen. För att möjliggöra detta behövs ett lägenhetsregister. I lägenhetsregistret skall inga uppgifter om namn eller personnummer eller andra direkta personuppgifter om de boende eller om fastighetsägare förekomma. När det gäller behandling av uppgifterna ur lägenhetsregistret bör möjligheterna begränsas till sådana ändamål som anges i lagen.

I samband med att riksdagen 1995 fattade beslut om att det skall genomföras en registerbaserad folk- och bostadsräkning antog riksdagen också lagen (1995:1537) om lägenhetsregister. Lagen innehåller bestämmelser om ett lägenhetsregister över samtliga lägenheter som helt eller till en inte oväsentlig del används eller är avsedda att användas som bostad. Lagen är rikstäckande men har enbart trätt i kraft och tillämpats för Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun. Det är de två områden där försöksverksamhet med lägenhetsregister och folkbokföring på lägenhet har genomförts. Lagen skall för övriga landet träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Sedan lagen antogs har förutsättningarna för ett lägenhetsregister ändrats. Möjligheterna att samla in och bearbeta uppgifterna har utvecklats i takt med utvecklingen av informationstekniken. Vidare har personuppgiftslagen (1998:204) beslutats och trätt i kraft. Den nuvarande lagen om lägenhetsregister behöver således moderniseras och kompletteras. Regeringen väljer därför att föreslå en ny lag som är anpassad till dagens förutsättningar.

6.2 Förhållandet till personuppgiftslagen

Regeringens förslag: Personuppgiftslagen (1998:204) skall gälla vid behandling av personuppgifter i lägenhetsregistret om inte annat anges.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksförsäkringsverket* anser att tillräckligt skydd för behandling av personuppgifter finns i gällande rätt.

Skälen för regeringens förslag: Lägenhetsregistret enligt lagen (1995:1537) om lägenhetsregister ansågs inte vara ett personregister i dåvarande datalagens mening (jfr. prop. 1995/96:90 s. 42). Registret reglerades dock, med hänsyn till sin rikstäckande karaktär och de möjligheter till sambearbetning som finns, på ett sätt som i stor utsträckning motsvarade regleringen av ett personregister.

Sedan lagen om lägenhetsregister antogs har datalagen ersatts av personuppgiftslagen (1998:204) (se prop. 1997/98:44, bet. 1997/98 KU18, rskr. 1997/98:180). Vidare har en ny reglering av fastighetsregistret trätt i kraft den 1 juli 2000 genom lagen (2000:224) om fastighetsregister (se prop. 1999/2000:39, bet. 1999/2000:BoU8, rskr. 1999/2000:185).

Personuppgiftslagen är generellt tillämplig på behandling av personuppgifter. Den lagen gäller om det inte finns avvikande bestämmelser i annan lag eller förordning. Med personuppgifter avses enligt nämnda lag all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

Uppgifterna i lägenhetsregistret skall i stor utsträckning hämtas från olika delar av fastighetsregistret vid Lantmäteriverket. Flera av uppgifterna i fastighetsregistret får anses uppfylla kriterierna för en personuppgift. I lägenhetsregistret skall vissa av dessa uppgifter ingå och hämtas från fastighetsregistret. Om uppgifterna anses vara personuppgifter i fastighetsregistret torde de vara personuppgifter i lägenhetsregistret. En uppgift om fastighetsbeteckning i lägenhetsregistret kan hänföras till en fysisk person genom att uppgift om lagfaren ägare finns tillgänglig i fastighetsregistret. På motsvarande sätt är det unika lägenhetsnumret en personuppgift som kan hänföras till den eller de personer som bor i den numrerade lägenheten. Det innebär att personuppgiftslagen blir tillämplig på behandling av uppgifter i lägenhetsregistret. Eftersom behandling av personuppgifter kan förekomma i lägenhetsregistret bör den framtida regleringen av registret bygga på personuppgiftslagens bestämmelser.

6.3 Personuppgiftsansvar

Regeringens förslag: Lantmäteriverket skall vara personuppgiftsansvarigt och ha samma övergripande ansvar för lägenhetsregistret som verket har för fastighetsregistret.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande bestämmelser om lägenhetsregister i lagen om lägenhetsregister skall Lantmäteriverket och kommunerna föra registret. Lantmäteriverket har det övergripande ansvaret för lägenhetsregistret medan varje kommun har ansvar för de uppgifter i registret som hänför sig till den kommunen.

En ny reglering av fastighetsregistret har, som tidigare har nämnts, trätt i kraft den 1 juli 2000 genom lagen (2000:224) om fastighetsregister. De tidigare fastighets- och inskrivningsregistren ingår som skilda delar –

allmänna delen och inskrivningsdelen – i ett gemensamt fastighetsregister. Fastighetsregistret innehåller också en adressdel, en byggnadsdel och en taxeringsuppgiftsdel. Lantmäteriverket är ensamt personuppgiftsansvarigt för registret. Om personuppgiftsansvaret skulle ha delats upp mellan Lantmäteriverket och de registerförande myndigheterna, kunde det i många situationer framstå som oklart för den enskilde vem han eller hon skall vända sig till t.ex. med frågor om eller synpunkter på behandlingen av uppgifter i registret. Att göra Lantmäteriverket ensamt till personuppgiftsansvarig har därför ansetts mer fördelaktigt för den enskilde.

Regeringen anser att det som gäller för fastighetsregistret även bör gälla för lägenhetsregistret. Det finns klara paralleller mellan Lantmäteriverkets ansvar för drift samt system- och programmeringsarbete beträffande informationssystemet och kommunens fortlöpande uppdatering. Att merparten av uppgifterna under uppläggningsfasen inte heller kommer att hanteras av kommunerna, talar ytterligare för denna ordning. Regeringen anser därför att Lantmäteriverket bör ha samma övergripande ansvar för lägenhetsregistret som verket har för fastighetsregistret.

6.4 Registerändamål

Regeringens förslag: Ändamålen för behandlingen i lägenhetsregistret skall vara folkbokföring, framställning av statistik, forskning samt planering, uppföljning och utvärdering av bostadsbestånd och byggande.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens utom såvitt avser forskningsändamålet.

Remissinstanserna: *Statistiska institutionen vid Stockholms universitet* anför vad gäller registerändamålet i lägenhetsregistret att forskning eller vetenskapliga syften borde vara ett ändamål. *Riksförsäkringsverket* anser att det borde finnas en möjlighet att sambehandla uppgifterna med register på socialförsäkringsområdet.

Skälen för regeringens förslag: Genom att ange ändamålet med lägenhetsregistret anges den yttre ramen för vad uppgifter som finns i registret får användas till. Ändamålsbestämningen har avgörande betydelse för vilka uppgifter som får tas in i registret och hur uppgifterna får behandlas. Bestämmelsen är därför av central betydelse för vilka uppgifter om t.ex. fysiska personer som kan tas in och därmed för den personliga integriteten. Det åligger i det avseendet den personuppgiftsansvarige, dvs. Lantmäteriverket, att se till att uppgifterna i lägenhetsregistret används på ett sätt som står i överensstämmelse med registrets ändamål.

Enligt den nuvarande lagen (1995:1537) om lägenhetsregister får uppgifter i lägenhetsregistret användas för framställning av statistik och för folkbokföring. Registret får också användas för resursfördelning samt planering, uppföljning och utvärdering av boende, byggande och kommunikationer. Myndigheterna föreslår i rapporten att lägenhetsregistret skall få användas för huvudsakligen samma ändamål. Lägenhetsregistret föreslås dock inte få användas för resursfördelning

samt planering, uppföljning och utvärdering av kommunikationer. Enligt myndigheternas bedömning i rapporten skulle ett lägenhetsregister även kunna ha ett antal andra användningsområden än som underlag för hushålls- och bostadsstatistik men lägger inte fram något förslag om att utöka ändamålen.

Ändamålet med lägenhetsregistret är att tillsammans med folkbokföring på lägenhet skapa förutsättningar för en registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik. Lägenhetsregistret bör därutöver liksom enligt nuvarande lagstiftning kunna användas för andra samhällsnyttiga ändamål. Det skall här poängteras att lägenhetsregistret inte kommer att innehålla några uppgifter om fysiska personer. Uppgifterna i registret kommer att avse bostadslägenheter och byggnader. Behandling av uppgifterna för planering, uppföljning och utvärdering av bostadsbeståndet och byggande, dvs. för de ändamål som har föreslagits i rapporten, synes vara sådana ändamål som registret mycket väl lämpar sig för. Regeringen delar Stockholms universitets uppfattning att uppgifterna i registret därutöver skall kunna behandlas för forskningsändamål.

6.5 Innehållet i lägenhetsregistret

Regeringens förslag: Lägenhetsregistret skall innehålla uppgifter om bostadslägenheten, entrén, byggnaden och fastigheten.

I fråga om bostadslägenheten skall uppgift få finnas om lägenhetsnummer, antal rum, kökstyp, bostadsarea och lägenhetskategori.

I fråga om entrén skall uppgift få finnas om belägenhetsadress, postnummer och postort.

I fråga om byggnaden skall uppgift få finnas om byggnadsnummer, byggnadstyp, byggnadskategori, nybyggnadsår, ombyggnads- eller tillbyggnadsår, värdeår och typ av taxeringsenhet.

I fråga om fastigheten skall uppgift få finnas om fastighetsbeteckning, län och ägarens juridiska form.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* anser att uppgifter om hiss och våningsplan i flerbostadshus bör samlas in. *Datainspektionen* anför att då lägenhetsregistret skall innehålla uppgift om lägenhetskategori kan det komma att, sammantaget med andra uppgifter, bli fråga om att behandla personuppgifter som utpekar enskildas hälsotillstånd. *Datainspektionen* anser att uppgifter som indikerar enskildas hälsotillstånd, funktionshinder o.dyl. inte skall få samlas och göras tillgängliga i offentliga register. *Boverket* konstaterar att flera variabler och redovisningar kommer att utgå och anför att verkets principiella uppfattning är att systemet inte får leda till en försämrad hushålls- och bostadsstatistik. Verket anser att ett lägenhetsregister utan uppgifter om hiss och våningsplan avseende flerbostadshus innebär en försämring av hushålls- och bostadsstatistiken och att uppgift om ventilation bör ingå som en ny variabel i lägenhetsregistret. *Statens folkhälsoinstitut* anser att det är tveksamt att uppgifter om värmesystem, hiss och våningsplan inte skall inhämtas. *Energimyndigheten* har starka invändningar mot förslaget att inte ta in

uppgifter om värmesystem i lägenhetsregistret. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser att lägenhetsregistret även bör redovisa antalet rum för småhus. *Göteborgs kommun* och *Malmö kommun* beklagar att uppgifter om värmesystem, hiss och våningsplan har fallit bort. *Gävle kommun* anser att frågan om speciallägenheter inte är tillräckligt utredd. *Örebro kommun* påpekar att uppgift om hiss bör ingå i lägenhetsregistret. *Umeå kommun* anser att uppgift om våningsplan och hiss bör ingå. *Hyresgästföreningen* menar att det är viktigt att ta in uppgift om hiss även om det är kostsamt.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt

Enligt nuvarande lag (1995:1537) om lägenhetsregister får registret innehålla uppgifter om fastighet, byggnad, lägenhetsbeteckning och övriga uppgifter om lägenheten. I förordningen (1996:435) har det närmare angetts vilka uppgifter som skall finnas i registret. Uppgifterna har delats in i fem olika kategorier; ägare/upplåtelseform, byggnadstyp och slag av lägenhet m.m., byggnadens ålder m.m., lägenhetsutformning samt belägenhet. Under varje kategori finns olika typer av uppgifter som skall ingå i registret. Regeringen anser i likhet med myndigheterna att innehållet i lägenhetsregistret skall ändras i vissa delar med hänsyn till erfarenheterna från provverksamheten och att innehållet i fortsättningen skall regleras närmare i lagen om lägenhetsregister.

Provverksamheten visade på svårigheter med insamling och ajourföring av uppgifter om värmesystem. Riksrevisionsverket påpekade i sin rapport (RRV 1997:19) att insamlingen av uppgift om värmesystem skapat problem såväl för uppgiftslämnare som för mottagare och förutsåg problem med uppgiftskvaliteten. Det betydande bortfallet i provområdena krävde ett omfattande rättnings- och kompletteringsarbete. Riksrevisionsverket föreslog att användarna av uppgift om värmesystem skulle ompröva insamlingsmetod och precision. Riksrevisionsverket förde också resonemang kring några alternativa insamlingssätt. Regeringen uppdrog därför den 4 maj 2000 åt Energimyndigheten att utreda den framtida uppdateringen av variabeln ”värmesystem” i lägenhetsregistret. Uppdraget redovisades i mitten av oktober 2000. Energimyndigheten föreslog att uppgifter om värmesystem skulle samlas in för samtliga småhus i samband med småhustaxeringen år 2003 och att lägenhetsregistret därefter uppdateras vid varje småhustaxering. Insamling för hus med flera lägenheter föreslås initialt genomföras vid insamling till lägenhetsregistret. Uppdatering föreslås ske i samband med fastighetstaxeringarna. Fördelar med förslaget är enligt Energimyndigheten att aktuella uppgifter för samtliga småhus erhålls samt att kommunerna kommer att ha tillgång till aktuella uppgifter som kan brytas ned på små områden. Nackdelar med förslaget är att kostnaden vid de lokala skattekontoren ökar i takt med att flera blanketter måste behandlas och att förfrågningarna kan väntas öka. Vidare måste samtliga fastighetsägare uppge uppvärmningssätt för varje byggnad. För hus med flera lägenheter skulle detta komplicera fastighetstaxeringen eftersom uppgifterna i dag inte lämnas byggnadsvis. Riksskatteverket avstyrkte i ett yttrande Energimyndighetens förslag.

Regeringen har med anledning av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG av den 16 december 2002 om byggnaders energiprestanda tillsatt en särskild utredare; Utredningen om genomförande av EG-direktivet om byggnaders energiprestanda (N 2003:12). Utredaren redovisade i november 2004 betänkandet Energideklarering av byggnader – för effektivare energianvändning (SOU 2004:109) med förslag till lagstiftning för att genomföra EG-direktivet. Betänkandet har remissbehandlats. I ett tilläggsdirektiv har utredaren fått i uppdrag att bl.a. närmare utreda och lämna förslag till hur ett register för energideklarationer skall vara utformat samt vilka ändamål och funktioner ett sådant register skall ha. Tilläggsuppdraget skall slutredovisas den 15 juni 2005.

Regeringen anser sammanfattningsvis att med hänsyn till de ovan beskrivna svårigheterna med insamling av uppgiften och den fortlöpande uppdateringen samt den pågående utredningen att uppgift om värmesystem tills vidare inte skall ingå i lägenhetsregistret.

Under utvärderingen av provverksamheten ifrågasattes vidare om uppgift om förekomst av hiss i trappuppgång skulle finnas kvar i registret. Bakgrunden är att uppgift om hiss sällan eller aldrig finns i fastighetsägarnas eller fastighetsförvaltarnas administrativa register över lägenheterna, något som komplicerar uppgiftslämnandet. Alla fastighetsägare som lämnar övriga uppgifter i elektronisk form direkt ur sina register måste t.ex. komplettera med hissuppgiften på särskilda listor. Provverksamheten visade att kostnaderna för att rätta och komplettera fastighetsägarnas uppgifter om hiss är betydande. Uppgift om hiss i trappuppgång säger inte heller något om i vilken utsträckning enskilda lägenheter i en uppgång kan nås från hissen utan halvtrappor, eller om hissen t.ex. rymmer en rullstol. Regeringen anser att det finns ett visst behov av information om förekomst av hiss i trappuppgång men att behovet inte är så omfattande att det väger upp svårigheterna med insamling av uppgiften från fastighetsägarna och de kostnader som är förenade med detta. Det har dock framkommit att uppgifter om hissförekomst kan finnas samlat hos andra, t.ex. hos dem som utför hissbesiktningar. Regeringen anser det finns anledning att närmare undersöka om det finns möjlighet att inhämta uppgifter om hissförekomst på annat sätt än genom fastighetsägaren. Statistiska centralbyrån och Lantmäteriverket kommer därför att ges i uppdrag att närmare undersöka om uppgifterna finns att tillgå på annat sätt än genom inhämtande från fastighetsägaren och, om det finns, till vilken kostnad. Målsättningen skall vara att uppgift om hiss skall ingå i registret.

Uppgift om lägenhetens våningsplan har ett nära samband med uppgift om hiss. Eftersom uppgift om hiss, i vart fall initialt, inte skall finnas med i lägenhetsregistret finns inte samma behov av en särskild uppgift om våningsplan. Enligt det förslag till utformning av lägenhetsnummer som finns framgår det dock på vilket våningsplan lägenheten är belägen. Uppgiften kan således komma att finnas med i lägenhetsregistret genom att lägenhetsnumret anger det.

Boverket har föreslagit att uppgift om ventilationssystem bör tillföras lägenhetsregistret. Saken har inte behandlats i myndigheternas rapport. Enligt förordningen (1991:1273) om funktionskontroll av ventilationssystem skall funktionskontroll ske innan ett

ventilationssystem första gången tas i bruk (första besiktning). Därefter skall funktionskontroll ske regelbundet vid återkommande tillfällen (återkommande besiktning). En- och tvåbostadshus omfattas dock inte av kravet på återkommande besiktning. Vid varje besiktning skall protokoll föras. Ett exemplar av protokollet skall lämnas till byggnadens ägare och ett exemplar skall sändas till den eller de kommunala nämnder som fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet. Kommunerna borde således ha tillgång till uppgifterna om ventilationssystem och därmed också kunna registrera uppgiften i lägenhetsregistret. Systemet har dock visat sig fungera bristfälligt. Kommunerna har i dagsläget ingen fullständig överblick över i vilken utsträckning fastighetsägarna har genomfört kontrollen och i vilken omfattning protokollen rapporteras till kommunen. Det är därför inte möjligt att nu ta in uppgiften i lägenhetsregistret. Utrymme bör dock lämnas i registret för att uppgiften i framtiden skall kunna tas in.

Andra uppgifter som föreslås utgå enligt rapporten är uppgift om ägarkategori för byggnad, upplåtelseform, byggnadsperiod, husform, kommun och församling. Uppgifterna framgår i vissa fall av andra uppgifter, vissa är det inte möjligt att samla in och vissa har ansetts obehövliga. Det ligger i sakens natur att lägenhetsregistret inte skall innehålla uppgifter som inte behövs för ändamålen med registret.

De övriga uppgifterna som ingår enligt dagens reglering skall även fortsättningsvis ingå i lägenhetsregistret. Uppgifterna bör dock fördelas på ett mer systematiskt sätt. I första hand är det uppgifterna om lägenheten som skall ingå. Uppgifterna om bostadslägenheten är den första gruppen. Den andra gruppen anger var bostadslägenheten finns, dvs. adressuppgifter, och benämns entréuppgifter. I en tredje grupp skall det finnas uppgifter om byggnaden. I den fjärde och sista gruppen skall det finnas uppgifter om fastigheten.

Bostadslägenhet

Med bostadslägenhet avses en sådan lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Definitionen överensstämmer med den som finns i 1 kap. 2 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt och i 1 kap. 6 § bostadsrättslagen (1991:614). Det innebär att fritidsbostäder kommer att omfattas även om de inte används som permanentbostad. I rapporten föreslås att endast fritidshus med folkbokfört boende skall ingå i lägenhetsregistret vid upprättandet. Enligt rapporten är det dock önskvärt att registret även på sikt omfattar fritidsbostäder.

Det har visat sig att det är svårt att skilja fritidsbostäder från andra bostäder. Det framgår numera t.ex. inte av fastighetstaxeringsbeslutet att en byggnad är avsedd för fritidsboende. Regeringen har därför valt att låta alla lägenheter som är avsedda att användas som bostad ingå i lägenhetsregistret.

De grundläggande uppgifterna kommer att hämtas från fastighetsregistret. Det medför att enbart lägenheter i byggnader som finns med i fastighetsregistrets byggnadsdel kommer att registreras. Husvagnar och annat som normalt inte är avsett för permanent boende och som saknar bygglov kommer inte att ingå i lägenhetsregistret.

Lägenhetsregistret skall inte heller innehålla uppgifter om lägenheter som används för sådan vistelse som inte kan anses vara boende, t.ex. hotell, kriminalvårdsanstalter, militärförläggningar, LVM-hem o.d.

För en bostadslägenhet är avsikten att registret skall innehålla uppgifter om lägenhetsnummer, antal rum, kökstyp, bostadsarea och lägenhetskategori. Uppgifterna med undantag för lägenhetsnumret skall inhämtas från fastighetsägaren. Fastighetsägaren skall dock lämna förslag till numrering av lägenheterna. Det är kommunen som skall fastställa lägenhetsnumret. Lägenhetsnumret tillsammans med belägenhetsadressen utgör bostadslägenhetens identitet.

Uppgift om kökstyp innebär uppgifter som anger om en bostadslägenhet i flerbostadshus har kök, kokvrå, kokskåp, gemensamt kök eller om köksutrustning saknas. Som uppgift om bostadsarea bör det vara tillräckligt att fastighetsägaren anger den uppgift om kvadratmeterarea som används i t.ex. upplåtelse- eller överlåtelsehandlingar.

När det gäller lägenhetskategori är det fråga om det skall anges om det är en bostadslägenhet för ordinärt boende eller någon annan form av bostadslägenhet. Lägenhetskategori är samma uppgift som i den nuvarande lagstiftningen benämns slag av lägenhet. Enligt förordningen (1996:435) om lägenhetsregister indelas bostäder i permanentbostad, specialbostad för äldre eller funktionshindrade som är så utformad eller tillhandahålls i sådan form att den inte riktar sig till den allmänna hyresmarknaden, specialbostad för ungdomar eller studerande som är så utformad eller tillhandahålls i sådan form att den inte riktar sig till den allmänna hyresmarknaden, fritidshus och lokal. Erfarenheterna från provverksamheten visade att kvaliteten inte var tillfredsställande ur statistiksynpunkt. En tydlig brist vid provverksamheten var informationen till fastighetsägarna om vad som skulle redovisas som specialbostad för äldre eller funktionshindrade. En kontinuerlig uppföljning av tillgången på bostäder och av utvecklingen när det gäller t.ex. lägenhetsstorlekar förutsätter att man kan skilja mellan lägenheter i det ordinarie beståndet och bostäder som till sin utformning och/eller målgrupp tydligt skiljer sig från vanliga bostäder. Det behöver framgå vilka bostäder som är tillgängliga på den allmänna bostadsmarknaden och vilka som är varaktigt förbehållna vissa väl avgränsade grupper. Det bör därför närmare preciseras vad som avses med specialbostad i en förordning eller genom föreskrifter från Lantmäteriverket.

Entré

För entré skall registret innehålla uppgifter om belägenhetsadress, postnummer och postort. Med entré avses ingången till byggnaden där bostadslägenheten är belägen. En bostadslägenhet skall i lägenhetsregistret inte kunna ha mer än en entré. Entrén behöver inte ligga i direkt anslutning till en väg eller gata. Även så kallade gårdshus skall ha en egen entré. Uppgifterna hämtas från fastighetsregistret som förs med stöd av lagen (2000:224) om fastighetsregister.

Lägenhetsregistret förutsätter att det finns så kallade belägenhetsadresser, dvs. adresser som entydigt anger entréernas läge. Belägenhetsadressen skall inte förväxlas med postadressen som anger

vart posten skall skickas. Postadressen kan vara en postbox eller postlåda. Även från folkbokföringssynpunkt är det önskvärt att det finns belägenhetsadresser till alla fastigheter med bostäder. Belägenhetsadresser har använts länge i de flesta större tätorter, men framför allt i gles- och landsbygden har sådana ofta saknats. I stället har exempelvis ortnamn eller postlåda tjänat som adress. För bl.a. lägenhetsregistrets behov pågår för närvarande i de flesta kommuner ett arbete med att fastställa belägenhetsadresserna genom ett frivilligt åtagande från kommunernas sida. Det är kommunerna som fastställer vilka belägenhetsadresser som skall gälla. Kommunerna för in uppgiften om belägenhetsadressen i fastighetsregistrets adressdel. Uppgiften hämtas därifrån till lägenhetsregistret.

Byggnad

För byggnad skall registret innehålla uppgifter om byggnadsnummer, byggnadstyp, byggnadskategori, nybyggnadsår, ombyggnads- eller tillbyggnadsår, värdeår samt typ av taxeringsenhet. Uppgifterna hämtas från fastighetsägaren utom vad gäller byggnadsnummer, värdeår och typ av taxeringsenhet som hämtas från fastighetsregistret. Uppgifterna har samma betydelse som motsvarande begrepp inom fastighetstaxeringen. Typ av taxeringsenhet anges normalt med en typkod som fastställs av Skatteverket.

Fastighet

För fastighet skall registret innehålla uppgifter om fastighetsbeteckning, län och fastighetsägarens juridiska form. Uppgifterna hämtas från fastighetsregistret.

Uppgifterna om fastighetsägarens juridiska form anger om ägaren är ett aktiebolag, en bostadsrättsförening, en fysisk person e.d. Några direkta personuppgifter skall inte förekomma.

Innehållet i lägenhetsregistret kommer att närmare preciseras i en förordning om lägenhetsregister.

6.6 Uppgifter för småhus anpassade till den allmänna fastighetstaxeringen

Regeringens förslag: Uppgifter om småhus skall anpassas helt till de uppgifter som inhämtas i de allmänna fastighetstaxeringarna år 2003 och 2005, vilket innebär att uppgifter om antal rum, kökstyp eller lägenhetskategori inte redovisas för småhus.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Den övervägande delen av remissinstanserna är positiva till förslaget eller lämnar förslaget utan erinran. *Datainspektionen* har förståelse för förslaget att samordna med uppgiftsinhämtandet för den allmänna fastighetstaxeringen. Inspektionen anför att en sådan samordning kan innebära kvalitetsproblem eftersom det är olika ändamål som styr fastighetstaxeringen och uppbyggnaden av

lägenhetsregistret. *Östra Göinge kommun* anför att samhällets strävan måste vara att allmänheten, företagen och organisationer bara skall belastas med förfrågningar om samma uppgifter en gång. *Socialstyrelsen* anser att uppgifterna för småhus även bör omfatta antal rum och lägenhetsslag. Det är det inarbetade sättet att definiera och mäta trångboddhet som bör användas även i fortsättningen. *Boverket* menar att ett lägenhetsregister som inte innehåller uppgifter om antal rum avseende småhus innebär en försämrad hushålls- och bostadsstatistik. *Botkyrka kommun* framhåller att ett bättre alternativ vore att komplettera AFT (allmän fastighetstaxering) med de variabler som man inte kan få fram genom uppgiftsinsamlingen i AFT.

Skälen för regeringens förslag

Personregister för folk- och bostadsräkningen (FoB) 90 vid Statistiska centralbyrån

Enligt 5 § förordningen (1996:435) om lägenhetsregister får uppgifter om byggnadstyp, byggnadsperiod, värmesystem, antal rum och köksutrymme hämtas från personregister för folk- och bostadsräkningen (FoB) 90 vid Statistiska centralbyrån. I lägenhetsregistret skall vidare uppgifter bland annat om slag av lägenhet registreras. Med detta avses om bostaden är vanlig permanentbostad eller specialbostad för äldre eller funktionshindrade, eller för ungdomar eller studerande. Det skall också framgå om bostaden är fritidsbostad eller lokal.

Statistikregelgruppen föreslog att insamling av uppgifter för småhusfastigheter med enbart en bostadslägenhet även i fortsättningen främst skall ske genom att utnyttja uppgifter från FoB 90. Uttaget skulle sedan kompletteras med en insamling från ägare till bl.a. småhus byggda efter år 1990 och från ägare till småhus med fler än en bostad. De uppgifter som skulle hämtas från FoB 90 gällde antal rum, kökstyp, slag av byggnad (småhus med en bostadslägenhet eller småhus med två bostadslägenheter), värmesystem och åldersuppgifter. Dessa skulle sedan kompletteras med sådana uppgifter som redan finns i fastighetsregistret. Det gäller uppgifter om byggnadsnummer, typ av taxeringsenhet m.m.

För småhusens del har tanken således varit att utnyttja materialet från FoB 90 som ett underlag för lägenhetsregistret för att inte behöva gå ut med förfrågningar till alla småhusägare. Denna utformning av insamlingen utgick från att en FoB skulle genomföras år 2000. Denna metod innebär dock allt fler nackdelar ju längre tiden går. Småhusen kan ha förändrats genom om- eller tillbyggnader och andra ändringar. Ändringar i fastighetsindelningen, den administrativa indelningen m.m. medför vidare att uppgifter om allt färre hus kan hämtas från FoB 90. Ett stort antal småhus har dessutom tillkommit sedan år 1990 eller av något annat skäl inte fångats upp i FoB 90. För dessa krävs en omfattande nyinsamling av uppgifter.

AFT 2003 och AFT 2005

Den allmänna fastighetstaxeringen (AFT) som har skett år 2003 för småhus och som pågår under 2005 för lantbruk omfattar med smärre undantag alla småhus. Undantag är främst skattefria enheter och småhus

med värde lägre än 50 000 kr. Allmän fastighetstaxering genomförs vart sjätte år för respektive fastighetskategori (småhus-, lantbruks-, hyreshus- och industrienheter m.m.). Förenklad fastighetstaxering skall äga rum för småhus-, lantbruks- och hyresenheter under perioden mitt emellan de allmänna fastighetstaxeringarna. Detta innebär att år 2006 kommer en förenklad fastighetstaxering att ske för småhusenheter.

Vid allmän fastighetstaxering skall det för samtliga fastigheter, som tillhör aktuell kategori, lämnas en allmän fastighetsdeklaration. Om Skatteverket har tillgång till samtliga de uppgifter som skall redovisas i deklarationen, kan myndigheten i stället lämna ett taxeringsförslag med beräknat värde. Är uppgifterna i taxeringsförslaget korrekta, behöver fastighetsägaren inte bekräfta detta (passivt godkännande). Möjligheten för Skatteverket att lämna taxeringsförslag infördes inför den allmänna fastighetstaxeringen av småhus år 1996. Deklarationsförfarandet kommer att vara detsamma vid förenklad och allmän fastighetstaxering (se prop. 2003/04:76, bet. 2003/04:SkU29, rskr. 2003/04:190, SFS 2004:279).

Samordnad uppgiftsinsamling med AFT 2003 och 2005

En samordnad uppgiftsinsamling skulle innebära att de uppgifter, som var tänkta att samlas in till lägenhetsregistret från FoB 90 och för nybyggda småhus m.m. genom en förfrågan direkt till fastighetsägaren, i stället inhämtas i samband med AFT 2003 för småhus respektive 2005 för bostadshus på lantbruk.

Alternativet synes vara det ur statistikanvändarsynpunkt bästa då alla nödvändiga uppgifter skulle kunna samlas in. Denna lösning har dock såvitt avser AFT 2003 redan förfallit eftersom taxeringen redan har skett. Att enbart samordna uppgiftsinsamlingen med AFT 2005 är enligt regeringens bedömning inte en godtagbar lösning eftersom de flesta uppgifterna ändå måste tas in på något annat sätt. Lösningen är därför inte aktuell.

Anpassning av lägenhetsregistret till AFT 2003 och 2005

En anpassning av innehållet i lägenhetsregistret till de uppgifter som samlas in vid fastighetstaxeringen skulle innebära att endast de uppgifter används, som kan hämtas från fastighetstaxeringen och som redan finns i fastighetsregistret. Det är uppgifter som finns t.ex. i taxeringsuppgiftsdelen i fastighetsregistret. För de flesta småhusen skulle det medföra att någon ytterligare uppgiftsinsamling inte skulle behöva göras, vare sig direkt från fastighetsägare eller via extra frågor i fastighetstaxeringsblanketten.

En anpassning till befintliga uppgifter i fastighetsregistret kommer dock att medföra att uppgifter om antal rum och lägenhetskategori inte kommer att ingå för bostadslägenheter i småhus i lägenhetsregistret. När det gäller uppgift om kökstyp kommer även denna att vara bristfällig.

När det gäller uppgiften om antalet rum kan den uppgiften, för statistikändamål, schablonmässigt härledas från uppgiften om bostadsarea. Den uppgiften kan användas vid statistikframställningen.

Det är känt genom tidigare folk- och bostadsräkningar att över 99 procent av alla småhus har fullständiga kök. I rapporten har myndigheterna därför gjort bedömningen att uppgifter om kök för småhusens del inte behöver finnas i lägenhetsregistret. Om uppgifterna behövs för statistikändamål kan Statistiska centralbyrån hämta dem direkt från Skatteverket.

Vad gäller lägenhetskategori (slag av lägenhet) föreslogs i departementspromemorian En ny FoB-lag (Ds 2000:17) att vissa typer av lägenheter skulle markeras särskilt i registret. I promemorian föreslogs bland annat att lägenhetskategorin skall ange om en bostadslägenhet är särskilt utformad för äldre/funktionshindrade eller avsedd för studerande samt om sådana lägenheter är en gruppboende. I tidigare folk- och bostadsräkningar har sådant boende klassificerats som "kollektivt boende" och har inte medräknats som bostadshushåll. Vidare föreslogs i promemorian att det skulle anges om en bostadslägenhet utnyttjas som lokal.

För att erhålla kontinuitet i framtida statistikredovisning om hushåll med tidigare folk- och bostadsräkningar bör uppgift om lägenhetskategori ingå i lägenhetsregistret. Uppgiften bör dock kunna undvaras för småhusens del eftersom sådana särskilt utformade bostäder i småhus torde vara av begränsad omfattning.

Den viktigaste fördelen med ett till AFT anpassat lägenhetsregister, när det gäller bostäder i småhus, är att flertalet småhusägare inte behöver besväras med någon uppgiftsinsamling över huvud taget för att lägenhetsregistret skall kunna upprättas. För småhus med mer än en lägenhet samt för de småhus som inte ingår i AFT, bl.a. skattefria småhus och småhus med värde understigande 50 000 kr, kan dock en separat uppgiftsinsamling behöva ske.

Att hämta lägenhetsuppgifter från fastighetstaxeringarna för småhusen i stället för från fastighetsägarna innebär besparingar i insamlingsarbetet. Att inte behöva utnyttja FoB 90 innebär också minskade kostnader. Även om uppgifterna i lägenhetsregistret när det gäller bostadslägenheter i småhus med enbart en bostadslägenhet kommer att vara något bristfälliga framstår alternativet som det bästa. Det är det alternativ som medför minst administration och de lägsta kostnaderna. Vidare är bristerna inte större än att de uppgifter som behövs för statistikframställning ändå kan tas fram om än med något lägre kvalitet. Regeringens bedömning är därför att innehållet i lägenhetsregistret vad gäller småhus, skall anpassas till de uppgifter som har inhämtats eller kommer att inhämtas i anslutning till fastighetstaxeringarna år 2003 och 2005.

Statistikredovisningen

Om uppgifterna om lägenheter i småhus med endast en bostadslägenhet hämtas från fastighetstaxeringarna 2003 och 2005 kommer som tidigare har angetts uppgift om antal rum, kökstyp och lägenhetskategori inte att finnas i lägenhetsregistret för sådana lägenheter. Redovisning av kökstyp och antal rum har lång tradition i Sverige och internationellt. Det har i regel varit det enda storleksmått som använts. I FoB 90 redovisas sålunda inga uppgifter om bostadsarea, utan enbart lägenheterna fördelade efter antal rum. Även i nybyggnads- och ombyggnadsstatistiken fördelas

lägenheterna efter antal rum. I Statistiska centralbyråns undersökning Hyror i bostadslägenheter (senast gjord 2003), som är en urvalsundersökning, redovisas både bostadsarea och lägenhetstyp. I bostadspolitiska sammanhang ingår antal rumsenheter i utrymmesstandard och trångboddhetsbegrepp av olika slag.

Om uppgifter om antal rum kommer att saknas i lägenhetsregistret kommer kontinuiteten och jämförbarheten i statistikredovisningen att försämrats. Det gäller både inom Sverige och internationellt och vid jämförelse över tiden. I urvalsundersökningar och specialundersökningar kan uppgifter om rum samlas in i redovisningar från lägenhetsregistret. På låga regionala nivåer kommer uppgiften att saknas för småhus. För statistikanvändarna kommer det att bli nödvändigt att konstruera nya mått på utrymmesstandard och trångboddhet som utgår från bostadens area i stället för antalet rum.

Uppgift om antalet rum kommer att kunna hämtas från lägenhetsregistret för lägenheter i flerbostadshus men för lägenheter i småhus med endast en bostadslägenhet måste uppgiften beräknas schablonmässigt om den behövs för statistikframställningen. Uppgifter om antal rum i småhus kan härledas från uppgifter om bostadsarea i lägenhetsregistret. Beräkningar baserade på andra statistiska undersökningar tyder på att drygt hälften av lägenheterna kommer att klassificeras med korrekt antal rum med denna metod. För småhus med upp till fem rum är avvikelserna i ca 80 procent av fallen ett rum. Eventuellt kan bättre härledningar göras om även uppgift om husets byggnadsperiod utnyttjas.

När det gäller uppgift om kökstyp måste även denna uppgift för småhus hämtas från annat håll än från lägenhetsregistret. I rapporten konstaterar myndigheterna att det genom tidigare folk- och bostadsräkningar är känt att över 99 procent av alla småhus har fullständigt kök och att andelen inte torde minska. I viss omfattning kan uppgiften tas fram med hjälp av uppgift om köksutrustning i AFT.

Vad gäller uppgift om lägenhetskategori anser myndigheterna att uppgiften kan undvaras eftersom sådana särskilt utformade bostäder i småhus torde vara av begränsad omfattning. Regeringen delar denna uppfattning.

6.7 Fastighetsägarens uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Fastighetsägaren skall åläggas en skyldighet att lämna sådana uppgifter som föranleder ändringar och kompletteringar av lägenhetsregistret och som inte kan hämtas in från fastighetsregistret. Uppgifterna skall lämnas på ett av kommunen fastställt formulär senast en månad efter att den förändring som föranleder ändringen eller kompletteringen har skett.

Fastighetsägaren skall ge förslag till lägenhetsnummer.

Fastighetsägaren skall underrätta de boende i bostadslägenheten om beslut om lägenhetsnummer samt anslå lägenhetsnumret på väl synlig plats i byggnaden.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* anser det betänkligt att införa ett krav på att lägenhetsnummer skall anslås på för de boende väl synlig plats i anslutning till lägenheten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 § lagen (1995:1537) om lägenhetsregister är en fastighetsägare skyldig att lämna de uppgifter som behövs för lägenhetsregistret och inte kan hämtas från fastighetsregistret vid Lantmäteriverket. Uppgiftsskyldighetens omfattning har närmare preciserats i förordningen (1996:435) om lägenhetsregister.

Många av de uppgifter som skall ingå i lägenhetsregistret kan hämtas direkt ifrån fastighetsregistret. Några av uppgifterna måste dock inhämtas direkt från fastighetsägaren. Som har framgått av avsnitt 6.5 är det i fråga om bostadslägenheten uppgift om antal rum, kökstyp, bostadsarea och lägenhetskategori. Fastighetsägaren skall också lämna förslag till numrering av lägenheterna. I fråga om byggnad är det uppgifter om byggnadstyp, byggnadskategori, nybyggnadsår samt ombyggnads- eller tillbyggnadsår som måste inhämtas från fastighetsägaren. Uppgifterna lämnas i samband med fastighetstaxeringen och finns i fastighetsregistret. En allmän fastighetstaxering för småhus skedde 2003 och en förenklad är planerad till 2006. Nästa allmänna fastighetstaxering för småhus är planerad till 2009. Vid upprättandet av lägenhetsregistret kan byggnadsuppgifterna hämtas från fastighetsregistret. För att uppgifterna i lägenhetsregistret skall vara aktuella bör dock fastighetsägaren lämna uppgifter om eventuella förändringar till kommunen. Skyldigheten att lämna uppgifterna i samband med upprättandet av lägenhetsregistret kommer att framgå av övergångsbestämmelserna till den nya lagen om lägenhetsregister. I övrigt är det i samband med att sådana ändringar sker som föranleder ändringar eller kompletteringar av registret. Det kan vara fråga om ombildningar av lokaler till bostadslägenheter, nyproduktion av bostadslägenheter eller sammanslagningar eller delningar av bostadslägenheter. Vidare kan det vara aktuellt vid ombyggnader eller tillbyggnader. Alla förändringar som påverkar uppgifterna i lägenhetsregistret och som inte kan hämtas från fastighetsregistret skall fastighetsägaren vara skyldig att lämna till kommunen.

För att underlätta att korrekta uppgifter lämnas och att de lämnas på ett sådant sätt att kommunens arbete underlättas bör uppgifterna lämnas på ett enhetligt sätt. Detta görs lämpligast enligt ett fastställt formulär, antingen i pappersform eller elektroniskt. Kommunen bör själv fastställa formuläret. Uppgifterna skall lämnas senast en månad efter att den förändring som föranleder ändringen eller kompletteringen har skett.

I de fall det finns flera bostadslägenheter på samma belägenhetsadress skall kommunen fastställa lägenhetsnummer för bostadslägenheterna, se avsnitt 6.9. För att fastställandet av lägenhetsnumret skall kunna ske smidigt för såväl kommunen som fastighetsägaren skall fastighetsägaren ge förslag till en sådan numrering.

De boende i bostadslägenheterna skall få kännedom om numren så fort som möjligt. Detta sker lämpligast genom att fastighetsägaren underrättas om de åsatta lägenhetsnumren och denne i sin tur informerar de boende. Detta skall göras genom en skriftlig underrättelse till de boende. Oftast torde en enkel information på ett papper som delas ut i brevlådorna vara tillräckligt. Myndigheterna har föreslagit att informationen skall lämnas

till de boende snarast. Regeringen anser dock att det bör anges inom vilken tid sådan information skall ha lämnats. Det har betydelse bland annat för när tvångsåtgärder, dvs. vitesföreläggande, skall kunna vidtas. Det är rimligt att de boende senast inom en månad får kännedom om lägenhetsnumret. Fastighetsägaren skall också anslå numren på väl synlig plats i byggnaden. Det är rimligt att fastighetsägaren får tid på sig att anslå numren. Myndigheterna har föreslagit att det skall ske inom tre månader efter det att fastighetsägaren har underrättats om numren. Regeringen anser att det är en lämplig tidsfrist. Se också avsnitt 6.9.

Datainspektionen har anfört att med en offentlig uppgift i lägenhetsregistret om lägenhetskategori sammantaget med uppgifterna från folkbokföringen kan enskildas hälsotillstånd komma att utpekats samt att den omständigheten att lägenhetsnumren anslås på väl synlig plats i byggnaden medför ytterligare offentlighet åt uppgifterna. För att uppgift om den boende på det sättet skall kunna härledas från uppgiften om lägenhetskategori torde det dock krävas att det är fråga om en bostadslägenhet som är så utformad eller tillhandahålls i sådan form att den inte riktar sig till den allmänna hyresmarknaden. Sådana lägenheter är i de flesta fall ordnade så att det på annat sätt framgår att det är fråga om en specialbostad. Regeringen anser därför inte att de boende särskilt utpekats för att lägenhetsnumret kan härledas till en viss kategori av bostadslägenhet.

6.8 Belägenhetsadressen

Regeringens förslag: För varje entré med en bostadslägenhet skall kommunen fastställa en belägenhetsadress. Adresserna skall vara fastställda senast den 1 januari 2007. Regeringen skall kunna medge anstånd med fastställandet av belägenhetsadresserna.

Rapportens förslag överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har uttalat sig är positiva till att belägenhetsadresser fastställs.

Skälen för regeringens förslag: I 5 § lagen (1995:1537) om lägenhetsregister föreskrivs att varje bostadslägenhet skall kunna hänföras till en adress som fastställs av kommunen. Enligt förordningen (1996:435) om lägenhetsregister skall lägenhetsregistret innehålla uppgift om belägenhetsadressen. Lägenhetsregistret förutsätter att det finns så kallade belägenhetsadresser, dvs. adresser som entydigt pekar ut en bestämd plats. Belägenhetsadresser har använts länge i de flesta större tätorter, men i gles- och landsbygd har sådana ofta saknats. Det pågår för närvarande i de flesta kommuner en uppläggning av belägenhetsadresserna i fastighetsregistret genom ett frivilligt åtagande från kommunernas sida. Det är kommunerna som fastställer vilka belägenhetsadresser som skall gälla. Adresserna läggs in i fastighetsregistrets adressdel.

Fullständiga och pålitliga belägenhetsadresser behövs på många områden i samhället. Användbarheten ökar om adresserna även har en geografisk koppling, dvs. om de kan härledas till en bestämd plats. Några exempel på användning är räddningstjänst, polisiär verksamhet, regional och kommunal planering, distributionsverksamhet samt olika

transportverksamheter såsom taxi och färdtjänst. Andra exempel där pålitliga och exakta adresser har betydelse är inom telekommunikationsområdet med utbyggnad av bredband och fiberoptik. En rad statliga verksamheter inom olika områden är också beroende av pålitliga adresser.

För utformningen av belägenhetsadresser finns en fastställd svensk standard (SS 63 70 03 Belägenhetsadresser). Det är naturligt att rätta sig efter den vid adressättningen. Enligt standarden skall varje adress entydigt peka ut endast en plats, t.ex. entrén till en bostadsbyggnad. Standarden innebär vidare att namnsättningen skall utgå från befintliga ortnamn i det hävdvunna och lokala namnskicket. På detta sätt tillgodoses en god ortnamnsd, vilket regleras i 1 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Enligt nämnda bestämmelse skall god ortnamnsd iakttas. Det betyder bl.a. att hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl, att ortnamn stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet och att påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn. Av bestämmelsen framgår att namn som godkänts för offentlig kartproduktion skall användas i sin godkända form dvs. det namn och den stavning som finns på de allmänna kartorna eller i Lantmäteriverkets ortnamnsdatabas. Adressuppgifterna kvalitetskontrolleras och kompletteras med postnummer i ett nära samarbete mellan berörda kommuner, Lantmäteriverket, Skatteverket och Posten Sverige AB. Ortnamnsrådet – ett rådgivande organ knutet till Lantmäteriverket med representanter för bl.a. Sveriges Kommuner och Landsting (tidigare Svenska Kommunförbundet), Posten Sverige AB, Riksantikvarieämbetet och olika kultur- och språkvårdande institutioner – har givit ut en handledning i namnvård, God namnsd (LMV-rapport 2001:4). Denna handbok syftar till att öka kunskapen om namnsättning och bör kunna bidra till att ytterligare öka kvaliteten i namnsättningsarbetet.

Arbete med att fastställa belägenhetsadresser pågår som tidigare nämnts inom kommunerna. Enligt uppgift från Lantmäteriverket finns adresser registrerade i adressdelen i fastighetsregistret för cirka 97 procent av flerbostadshusen och för cirka 85 procent av samtliga byggnader i fastighetsregistret. Adressättningen bör vara klar i god tid före insamlingen av övriga uppgifter. För att upprättandet av lägenhetsregistret skall kunna ske smidigt bör adressättningen vara klar den 1 januari 2007. För vissa kategorier av bostadslägenheter, t.ex. de som är avsedda för fritidsboende, kan det vara naturligt att avvakta med fastställande av belägenhetsadresser medan andra kan behöva prioriteras, t.ex. för flerbostadshusen. För att ge kommunerna möjlighet att göra sådana prioriteringar bör regeringen kunna meddela föreskrifter om anstånd med fastställandet.

6.9 Lägenhetsnummer

Regeringens förslag: Om det finns fler än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress, skall kommunen fastställa lägenhetsnummer för varje lägenhet.
--

Kommunen skall omgående underrätta fastighetsägaren om beslut som avser lägenhetsnummer.

Principer för enhetligt utformade lägenhetsnummer fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksförsäkringsverket* anser det vara väsentligt att lägenhetsnummer införs i folkbokföringen. *Statistiska institutionen vid Stockholms universitet* anför att våningsplan är en viktig variabel men det torde räcka med att lägenhetsnumreringen sker med angivande av våningsplan. Institutionen anser att det klart bör framgå vilket plan som är markplan och hur våningsplan under marknivån bör numreras.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ovan föreslagit att varje bostadslägenhet i hus med flera lägenheter skall ha en unik identitetsbeteckning med ett lägenhetsnummer.

Enligt 5 § lagen (1995:1537) om lägenhetsregister skall kommunen i de fall det finns mer än en bostadslägenhet med samma adress fastställa en särskild beteckning för varje lägenhet. För provverksamheten i Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun gällde dels att lägenhetsnumren skulle vara kopplade till en fastställd adress i adressregistret, dels vara unika inom en entré. Fastighetsägarnas egna beteckningar godkändes under förutsättning att de omfattade högst fem tecken. Det fanns inget krav på skyltning av lägenheterna eller att fastighetsägaren i annan form skulle underrätta de boende om lägenhetsnumret. Det uttalades inte heller något krav på att numret skulle vara beständigt över tiden.

Resultatet av provverksamheten visar att lägenhetsnumren, förutom att vara knutna till en fastställd unik belägenhetsadress, måste vara stabila, enhetligt utformade och kända, för att hushålls- och bostadsstatistik skall kunna framställas med god kvalitet. Stabila lägenhetsnummer innebär att de är knutna till lägenheten som sådan och därmed inte blir beroende av vare sig vem som äger eller förvaltar huset, eventuella ombyggnader eller andra i tiden föränderliga faktorer. Fastställda nummer skall inte kunna ändras annat än i undantagsfall.

Regeringen har uppdragit åt Lantmäteriverket (dnr Ju2000/2292) att i samverkan med Riksskatteverket (numera Skatteverket) utarbeta en standard för informationsbärande lägenhetsnummer. Myndigheternas förslag har utarbetats efter samråd med berörda organisationer. En förutsättning har varit att våningsplan och läge inom våningsplanet skall framgå av denna standard och att angivande av våningsplan kan anpassas till lokala förhållanden. Lantmäteriverket har tillsammans med Riksskatteverket redovisat uppdraget i oktober 2000 (Fi2003/275). Myndigheterna föreslår att det informationsbärande lägenhetsnumret skall bestå av fyra numeriska tecken. De första två tecknen skall ange på vilket våningsplan lägenheten är belägen och de sista två skall ange lägenhetens belägenhet på våningsplanet. Våningsplanen numreras nedifrån och upp. Numreringen startar med 01 på det nedersta våningsplanet oberoende av om detta ligger över eller under mark. Boverket har i en skrivelse till regeringen kommit in med synpunkter på förslaget (Fi2003/1468). Boverket anser att lägenhetsnumreringen bör utgå ifrån entré- eller markplan. Verket föreslår bl.a. att t.ex. alfanumeriska system bör övervägas.

Regeringen anser att frågan om numreringssystemet ytterligare behöver analyseras. Den närmare utformningen av lägenhetsnumren bör dock kunna anges i förordning i enlighet med de förutsättningar som gavs i uppdraget. Det bör sedan vara en fråga för Lantmäteriverket att utfärda närmare föreskrifter om numreringen. Regeringen utgår från att Lantmäteriverket samråder med berörda myndigheter i frågan.

Lägenhetsnumren kommer att vara av betydelse för folkbokföringen. Det är därför viktigt att de boende i bostadslägenheterna får kännedom om numren så fort som möjligt. Detta sker lämpligast genom att fastighetsägaren underrättas om de åsatta lägenhetsnumren och denne i sin tur informerar de boende. Informationen till de boende om deras lägenhetsnummer bör ske omgående efter det att fastighetsägaren underrättats om de fastställda numren. Ju tidigare det sker, desto snabbare kommer numren med i flyttningsanmälningar, vilket i sin tur minskar kostnaderna för folkbokföringen. Informationen bör lämnas skriftligen men kan i övrigt lämnas på det sätt som fastighetsägaren finner lämpligast. Numren bör också anslås på en plats som är väl synlig för de boende i anslutning till lägenheten, t.ex. i trappuppgången. Se också avsnitt 6.7.

6.10 Behandling av uppgifter

Regeringens förslag: Lantmäteriverket och den som har direktåtkomst till lägenhetsregistret skall få samköra uppgifter i registret med uppgifter om namn och personnummer endast om regeringen har meddelat föreskrifter om det.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I lägenhetsregistret skall det inte förekomma några direkta uppgifter om fysiska personer. Fysiska personer kommer dock att kunna kopplas till registret t.ex. genom samkörning med andra register såsom fastighetsregistret och folkbokföringsdatabasen. Lägenhetsregistret kommer att innehålla uppgifter om samtliga bostadslägenheter och således vara rikstäckande. Det är därför särskilt känsligt om uppgifterna utan närmare kontroll kan kopplas till enskilda personer. För att förhindra att urval och bearbetningar görs på ett icke förutsebart sätt bör möjligheterna att behandla uppgifterna från registret begränsas. Regeringen föreslår därför att Lantmäteriverket och kommunerna samt andra som har direktåtkomst till lägenhetsregistret skall få samköra uppgifter i registret med uppgifter om namn och personnummer endast om det är särskilt föreskrivet.

6.11 Överklagande

Regeringens förslag: Beslut om fastställande av belägenhetsadress eller lägenhetsnummer samt föreläggande inklusive vitesföreläggande skall inte få överklagas. Övriga beslut skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd skall krävas vid överklagande till kammarrätten.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Kommunförbundet* har föreslagit ändringar av lagtexten för att det klart skall framgå att beslut om belägenhetsadress inte skall kunna överklagas.

Skälen för regeringens förslag: Fastställandet av belägenhetsadress får anses utgöra en angelägenhet av allmänt intresse. Adressättningen får betydelse inte bara för folkbokföringen utan även för t.ex. räddningstjänst, polisiär verksamhet, distributionsverksamhet samt olika transportverksamheter såsom taxi och färdtjänst. Uppgiften att sätta belägenhetsadresser som tillgodoser alla intressen kan vara svår. En boende eller någon annan kan komma att känna missnöje med en viss belägenhetsadress. Det kan också förekomma att olika grupper har olika uppfattningar om den mest lämpliga adressättningen. Det kan vara svårt att avgöra vad som är mest rätt. Det kan också hända att fastställda adresser uppfattas som oförenliga med god ortnamnsvård. I rapporten gör myndigheterna den bedömningen att kommunernas arbete med namnsättning överlag fungerar väl även om det förekommer kritik i enskilda fall om alltför okänslig namnsättning.

Med hänsyn till att adressättningen kan vara föremål för olika bedömningar och svårigheten att avgöra vilken belägenhetsadress som är den mest lämpliga anser regeringen att det helt bör överlämnas till kommunen att fastställa belägenhetsadressen. Enskilda bör således inte kunna överklaga beslutet. En sådan ordning hindrar också att upprättandet av registret fördröjs på grund av överklaganden.

När det gäller lägenhetsnummer kommer dessa att fastställas på ett enhetligt sätt över hela landet. Genom lägenhetsnumret och belägenhetsadressen skall varje bostadslägenhet kunna identifieras. Om numreringen skulle bli fel torde kommunen kunna ändra sitt beslut. Något behov av att kunna överklaga lägenhetsnumret torde inte finnas.

Förelägganden används som påtryckningsmedel. Om ett föreläggande inte följs eller om det finns anledning att anta att det inte kommer att följas kan föreläggandet förenas med vite. Lämpligheten av ett vitesföreläggande kan bli föremål för prövning av domstol i samband med utdömande av vitet. Något behov av att dessutom kunna överklaga föreläggandet som sådant kan därför inte anses finnas. Förelägganden bör därför inte kunna överklagas.

Övriga beslut bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den i många förvaltningsmål rådande ordningen att prövningstillstånd skall krävas vid överklagande till kammarrätten bör gälla även överklagande enligt den nya lagen om lägenhetsregister.

6.12 Sekretessfrågor

Regeringens bedömning: Det saknas såväl grund för som behov av att införa en sekretessbestämmelse för uppgifter i lägenhetsregistret.

Rapportens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* anser att frågan om sekretess behöver övervägas närmare.

Skälen för regeringens bedömning: Lantmäteriverket är ansvarigt för ett flertal olika register (fastighetsregister, pantbrevsregister och

databaser med landskapsinformation) för vilka det gäller olika bestämmelser avseende utlämnande av uppgifter, sekretess och säkerhet.

Lägenhetsregistret är tänkt att gälla som ett offentligt register där envar kan få uppgifter i enlighet med offentlighetsprincipen. Lägenhetsregistret utgörs av de särskilt insamlade uppgifterna om varje lägenhets bostadsarea, rumsantal, kökstyp m.m. tillsammans med vissa uppgifter, såsom belägenhetsadress, hämtade från fastighetsregistret. Därtill kommer det särskilt fastställda lägenhetsnumret. I registret förekommer inga uppgifter om de boende och inte heller några uppgifter om de personer som är fastighetsägare.

När det gäller behandling av uppgifter ur lägenhetsregistret begränsas möjligheterna till de i ändamålen angivna förutsättningarna. Uppgifter ur registret får alltså – utöver för folkbokföring – behandlas endast för statistiska ändamål och forskningsändamål samt som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av bostadsbestånd och byggande. Möjligheterna till automatiserad behandling begränsas också, enligt lagförslaget, av till vem uppgifter på medium för automatiserad behandling får lämnas ut.

De uppgifter som finns i lägenhetsregistret kan inte enbart med ledning av andra uppgifter i registret hänföras till enskilda. De uppgifter som tas in i registret kan således i detta sammanhang inte anses utgöra uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden i tryckfrihetsförordningens mening. Således saknas grund för att införa en sekretessbestämmelse till skydd för uppgifterna i registret (jfr 2 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen) och enligt regeringens uppfattning finns det inte heller ett behov av ett sådant skydd. De begränsningar som föreslås för behandlingen av uppgifter ur registret utgör ett gott skydd mot otilbörlig eller ovarsam hantering av uppgifterna i registret.

6.13 Upprättandet av lägenhetsregistret

Regeringens förslag: Genom övergångsbestämmelser skall anges hur lägenhetsregistret skall upprättas.

Lantmäteriverket skall ansvara för upprättandet av lägenhetsregistret.

Lantmäteriverket skall få behandla andra uppgifter än de som normalt skall framgå av lägenhetsregistret om det behövs för upprättande av registret. Sådana uppgifter skall gallras när de inte längre behövs.

Fastighetsägaren skall för upprättande av lägenhetsregistret på begäran av Lantmäteriverket lämna de uppgifter och i den omfattning som annars skall lämnas till kommunen.

Medan lägenhetsregistret upprättas skall Lantmäteriverket fastställa lägenhetsnummer och underrätta fastighetsägaren om beslutet.

Bestämmelserna om föreläggande gäller under upprättandet av lägenhetsregistret för Lantmäteriverket. Frågor om att döma ut vite skall under denna tid prövas av den länsrätt inom vars domkrets uppgiftsskyldigheten skall fullgöras.

Lantmäteriverket skall underrätta regeringen när registret, såvitt avser en viss kommun är färdigt att tas i bruk.

Regeringen skall föreskriva när registret såvitt avser en viss kommun är upprättat.

Rapportens förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksrevisionsverket* efterlyser en närmare diskussion i fråga om mer kostnadseffektiva arbetssätt i bland annat uppläggningsen av lägenhetsregistret. *Hyresgästföreningen* är angelägen om att göra uppgiftsinsamlingen och registerhanteringen så smidigt och billigt som möjligt men anser att när besparingsivern går ut över den grundläggande kvaliteten och användbarheten är den inte genomtänkt.

Skälen för regeringens förslag: Införandet av lägenhetsregistret kan delas in i tre faser, som består av adressättningen, upprättandet och ajourföringen. Frågan om adressättning behandlas i avsnitt 6.8 och frågan om uppdatering av registret behandlas i avsnitt 6.14.

Upprättandet av lägenhetsregistret förutsätter att en stor mängd uppgifter samlas in. Detta kräver särskilda bestämmelser. Uppgifterna i lägenhetsregistret kommer att hämtas från fastighetsregistret och fastighetsägarna. Det gäller t.ex. vem som skall ansvara för upprättandet och hur uppgifter skall få behandlas under upprättandet. Bestämmelserna är att betrakta som verkställighetsföreskrifter och torde kunna meddelas i förordning. Upprättandet innebär dock ett betungande uppgiftslämnande för fastighetsägarna och bestämmelserna bör därför framgå direkt av övergångsbestämmelserna till lagen.

Lantmäteriverket skall föra lägenhetsregistret och vara personuppgiftsansvarigt för det. Det är därför naturligt att verket också får ansvaret för att upprätta registret.

Under upprättandefasen behöver Lantmäteriverket kunna behandla andra uppgifter i lägenhetsregistret än de som sedermera skall ingå. Verket behöver t.ex. kunna behandla uppgifter om fastighetsägarna för att möjliggöra inhämtandet av uppgifter från dem. Sådana direkta personuppgifter skall dock inte ingå i registret utan skall gallras så fort de inte längre behövs.

En förutsättning för upprättandet av lägenhetsregistret är att Lantmäteriverket får tillgång till de uppgifter som fastighetsägaren annars skall lämna till kommunen. Under upprättandefasen bör därför sådana uppgifter i stället lämnas till Lantmäteriverket. Fastighetsägaren bör därför åläggas en skyldighet att på begäran av Lantmäteriverket lämna uppgifterna till verket. Skyldigheten skall dock inte vara mer omfattande än den som gäller i förhållande till kommunen.

Eftersom Lantmäteriverket ansvarar för upprättandet av lägenhetsregistret och därmed får tillgång till de uppgifter som fastighetsägaren lämnar är det mest ändamålsenligt att verket också fastställer lägenhetsnumret under upprättandefasen. Lantmäteriverket blir då ansvarigt för att fastighetsägaren underrättas om beslutet om lägenhetsnummer.

Tidigare planerades en strikt kommunvis riksuppläggning av lägenhetsregistret. Styrande för detta var den hårt pressade tidplanen för adressarbetet. Det senare bedömdes endast kunna ske kommunvis för att säkerställa att tillräckligt många kommuner färdigställdes per månad inför upprättandet av lägenhetsregistret. En uppläggning på detta sätt medför dock problem för stora fastighetsägare och förvaltare som då

skulle behöva lämna uppgifter för varje kommun, alltså vid flera tillfällen.

Eftersom tidpunkten för när hushålls- och bostadsstatistiken skall tas fram har senarelagts är förutsättningarna för upprättandet av registret nu bättre. Tidplanen medger att belägenhetsadresserna i större utsträckning kan fastställas innan upprättandet av lägenhetsregistret påbörjas. En betydande del av adressättningen är redan klar.

Det är viktigt att olägenheterna för fastighetsägarna blir så små som möjligt vid uppgiftsinsamlingen. För att underlätta fastighetsägarnas uppgiftslämning är det Lantmäteriverkets avsikt att det skall finnas olika vägar att lämna lägenhetsuppgifter – på blankett, via webbformulär och via datafil. Lantmäteriverket har uppgett att verket avser att träffa överenskommelser med stora fastighetsägare om uppgiftsleveranser. Större fastighetsägare avses ha en möjlighet att lämna uppgifter för hela lägenhetsbestånd i ett sammanhang. Även fastighetsförvaltare avses att på ägarnas uppdrag kunna lämna uppgifter. Insamlingen planeras ske kommunvis genom att varje berörd fastighetsägare i kommunen får ett brev med en begäran om att lämna in lägenhetsuppgifter inom viss tid. Flera kommuner avses ingå i samma uppmaningsomgång. För att avgöra vilka fastighetsägare som är berörda planerar Lantmäteriverket att använda dels den typkod som fastställs av Skatteverket för olika typer av taxeringsenheter, dels uppgifter om det finns folkbokförda personer på en fastighet eller inte. Initialt vid varje uppmaningsomgång avses uppgifterna om småhusen hämtas maskinellt i de aktuella kommunerna från taxeringsuppgiftsdelen i fastighetsregistret.

De tvångsmedel som står till kommunernas förfogande för att få in uppgifterna från fastighetsägarna bör under upprättandefasen kunna användas av Lantmäteriverket. Det innebär att verket skall kunna förelägga en fastighetsägare att inkomma med uppgifter. Föreläggandet skall också kunna förenas med vite. För att inte alla mål om utdömande av vite skall hamna i Länsrätten i Gävleborgs län där Lantmäteriverket finns utan i den domstol där målet skulle ha prövats om kommunen hade fattat beslutet bör det särskilt föreskrivas att det är den länsrätt inom vars domkrets uppgiftsskyldigheten skall fullgöras som är behörig att fatta beslut.

Lägenhetsregistret bör såsom myndigheterna har föreslagit tas i bruk successivt efter hand som registreringen sker. Det är inte möjligt att på förhand bestämma när och i vilken omfattning detta kan ske. Både fastighetsägarnas skyldigheter gentemot kommunen och kommunens skyldighet att ajourhålla registret är beroende av när lägenhetsregistret är upprättat. Denna tidpunkt bör därför vara tydlig. Myndigheterna har i sin rapport föreslagit att register skall överlämnas till kommunen områdesvis för löpande ändringar och kompletteringar. Regeringens bedömning är dock att begreppet område är för oprecist. För att det skall vara tydligt när fastighetsägarnas och kommunernas skyldigheter inträder bör den tidpunkten föreskrivas av regeringen. Regeringen föreslår därför att Lantmäteriverket meddelar när registret såvitt avser en viss kommun är färdigt att tas i bruk och att regeringen därefter genom förordning förskriver att registret såvitt avser den kommunen är upprättat.

6.14 Uppdatering av uppgifter

Regeringens förslag: Kommunens skyldigheter att fastställa lägenhetsnummer och underrätta fastighetsägaren inträder när registret är upprättat för kommunen.

Fastighetsägarens skyldigheter gentemot kommunen inträder när registret är upprättat. Fastighetsägaren skall dock inom en månad efter det att registret är upprättat lämna uppgifter till kommunen om de förändringar som föranleder ändringar eller kompletteringar av lägenhetsregistret som har skett efter det fastighetsägaren lämnade uppgifter till Lantmäteriverket men innan registret var upprättat.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Gävle kommun* anser att kommunerna måste garanteras en viss kvalitet i lägenhetsregistret innan det överlämnas till kommunerna.

Skälen för regeringens förslag: Ett särskilt problem uppkommer när ansvaret för upprättandet av lägenhetsregistret ligger hos Lantmäteriverket medan ansvaret för fortlöpande uppdatering av registeruppgifterna ligger hos kommunerna. Ett alternativ som diskuterades i Statistikregelgruppen är att den fortlöpande uppdateringen under uppbyggnadsskedet också skulle ligga hos verket. Detta alternativ har dock uppenbara nackdelar och skulle få negativa konsekvenser för registrets kvalitet. Vid upprättandet begär Lantmäteriverket in uppgifter om den bostadsbebyggelse som då är känd genom fastighetsregistret. Den bebyggelse som tillkommer efter verkets begäran om uppgifter från fastighetsägaren, eller de ombyggnader som sker efter uppläggningsen i lägenhetsregistret, saknar Lantmäteriverket kännedom om. Att utarbeta ett särskilt aviseringssystem för dessa fall framstår inte heller som praktiskt möjligt.

Samordningen av upprättandefasen bör som har angetts i avsnitt 6.13 i stället göras så att Lantmäteriverket meddelar regeringen när lägenhetsregistret för viss kommun är färdigt att tas i bruk. Regeringen föreskriver sedan att registret är upprättat. Kommunen ansvarar från den tidpunkten för den fortlöpande uppdateringen. Lägenhetsregistret skall uppdateras fortlöpande och nya lägenheter registreras senast när dessa är färdiga för inflyttning.

Lägenhetsregistret kommer bl.a. att användas för folkbokföring. Det är viktigt att de uppgifter som behövs för folkbokföringen finns när flyttansökan kommer in till Skatteverket.

Fastighetsägaren skall ha en fortlöpande uppgiftsskyldighet beträffande vissa av de uppgifter i registret som kommunerna skall uppdatera. Upprättandet av lägenhetsregistret kommer att pågå under en relativt lång tidsperiod i varje kommun. Det betyder att det redan när upprättandet startat i en kommun kommer att uppstå ett behov av att övervaka förändringar i bebyggelsen, dvs. fortlöpande uppdateringar. Under upprättandet begär Lantmäteriverket in uppgifter om den bostadsbebyggelse som är känd. Den bebyggelse som kommer till stånd efter Lantmäteriverkets begäran av uppgifter (nyproduktion) och de ändringar som sker efter det att en uppgift registreras i lägenhetsregistret

(ombyggnad) måste tas in via kommunens fortlöpande uppdatering. För detta ändamål behöver kommunen ha uppgifter från fastighetsägaren.

Ägare av flerbostadshus kommer att få en förfrågan från Lantmäteriverket. De uppgifter som fastighetsägaren lämnar med anledning av förfrågan tillsammans med de uppgifter som kan inhämtas från fastighetsregistret är grunden för lägenhetsregistret. När Lantmäteriverket har gjort förfrågan kommer myndigheten inte att ha möjlighet att inhämta kompletterande uppgifter som skall lämnas av fastighetsägaren. För att de nya uppgifterna skall komma med i registret skall fastighetsägaren inom en månad från det att registret är upprättat lämna kompletterande uppgifter till kommunen om förändringar som har skett sedan uppgifter lämnades till Lantmäteriverket.

7 Folkbokföring på lägenhet

7.1 Bakgrund

Provverksamheten

Vid upprättandet av lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet i försöksområdena, dvs. i Gävle kommun och Högalids församling i Stockholms kommun, användes en metod med gemensam insamling av uppgifter för fastigheter med mer än en bostad. Metoden innebar att Lantmäteriverket och dåvarande Riksskatteverket tillsammans tog in uppgifter från fastighetsägare om både lägenheterna och kontraktshavarna. De folkbokförda adresser kompletterades av Riksskatteverket med lägenhetsnummer genom en samkörning av uppgifter om kontraktshavare och folkbokföringsregistret. I de fall som kontraktshavaren fanns i folkbokföringsregistret på samma adress som fastighetsägaren hade lämnat, folkbokfördes kontraktshavaren på lägenhet. På samma lägenhet folkbokfördes även kontraktshavarens familjemedlemmar om de var folkbokförda på samma adress.

De som folkbokfördes på lägenhet underrättades och hade därmed möjlighet att komma med synpunkter innan den slutliga registreringen skedde. De personer som inte direkt kunde folkbokföras på lägenhet med hjälp av uppgifterna från fastighetsägaren fick en direkt förfrågan från skattemyndigheten. När provet genomfördes fick 30 procent av befolkningen en sådan förfrågan. Statistiska centralbyrån ställde som krav att minst 95 procent av de personer som var bosatta i flerbostadshus skulle vara folkbokförda på lägenhet. Under provverksamheten kunde 91,5 procent av de folkbokförda i Gävle kommun och 89 procent av de folkbokförda i Högalids församling knytas till en lägenhet.

Ändrade förutsättningar

Från flera företrädare för fastighetsägare har kritik framförts mot förslaget att uppgifter om kontraktsinnehavare skall samlas in via fastighetsägare. De anser att det från principiell synpunkt är lämpligare att uppgifterna samlas in direkt från de boende. Metoden som användes under provverksamheten och som innebär att upprättandet av lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet i stort sett sker parallellt, är dessutom störningskänslig. Den förutsätter ett nära och ganska komplicerat samarbete mellan framförallt fastighetsägarna, Lantmäteriverket och Skatteverket. Förseningar i någon del av kedjan kan snabbt skapa bekymmer för de andra parterna. Skälen till att denna metod valdes var dels den korta insamlingstiden som stod till buds, dels att det var avsevärt billigare att hantera underrättelser istället för förfrågningar.

De tekniska förutsättningarna har emellertid ändrats sedan den nuvarande metoden ursprungligen utformades. Det går nu att skapa rutiner för att maskinellt ta hand om svar på förfrågningar. Skillnaden i kostnaden för hantering av underrättelser respektive förfrågningar har därigenom blivit mindre markant. Möjligheten att tillgodose fastighetsägarnas önskemål om att inte behöva lämna uppgifter om kontraktsinnehavare har därmed blivit bättre. Dessutom skulle det vara en fördel ur integritetssynpunkt om man kunde undvika att gå via fastighetsägarna.

Alternativa metoder

Det finns alternativa metoder att åstadkomma folkbokföring på lägenhet. Grundtanken i de alternativa metoderna är att Lantmäteriverket samlar in uppgifter om lägenheterna med hjälp av fastighetsägarna och bygger upp ett lägenhetsregister. Någon uppgift om kontraktsinnehavarna samlas däremot inte in från fastighetsägarna. Först efter det att lägenhetsregistret har färdigställts sker folkbokföring på lägenhet. Boende i flerbostadshus lämnar då själva uppgiften till Skatteverket om i vilken lägenhet de bor.

Utifrån dessa tankar är två huvudalternativ för insamlingen av uppgifter till folkbokföring på lägenhet tänkbara, ett som i huvudsak bygger på förfrågningar till de boende om deras lägenhetsnummer och ett som bygger på att uppgift om de boendes lägenhetsnummer samlas in av Skatteverket i samband med flyttningsanmälan.

Mer än hälften av befolkningen bor på fastigheter med endast en bostad. Denna del av befolkningen är i praktiken redan folkbokförd på lägenhet. Det är således endast den del av befolkningen som bor på fastigheter med mer än en bostad, ca 3,9 miljoner personer, som kommer att bli berörd av insamlingen av uppgifter om lägenhetsnummer.

Förfrågningar till samtliga personer i flerbostadshus

I detta alternativ är det tänkt att uppgifter om lägenhetsnummer initialt tas in via förfrågningar till alla personer boende i flerbostadshus under en relativt kort tidsperiod i anslutning till att lägenhetsregistret har färdigställts. En förfrågan skulle kunna innehålla förtryckta uppgifter om

de lägenhetsnummer som finns inom entrén. För de boende gäller det sedan att ange rätt lägenhetsnummer. Vid en liknande förfrågan i samband med försöksverksamheten var svarsfrekvensen 70 procent. Ett rimligt antagande är att svarsfrekvensen vid ett riksgenomförande blir ca 85 procent. Arbetet med förfrågningarna bör kunna klaras av under en sexmånadersperiod.

Insamling via flyttningsanmälningar

I detta alternativ tas uppgifter om de boendes lägenhetsnummer in via flyttningsanmälningar. Antalet flyttningar uppgår årligen till mer än en miljon. Under en viss angiven tidsperiod är det vissa personer som flyttar mer än en gång medan andra inte flyttar alls. En beräkning har gjorts för ett alternativ med sex års flyttningsanmälningar innan en förfrågan skickas ut till dem för vilka man fortfarande inte har någon uppgift om lägenhet. Enligt den uppskattning som Statistiska centralbyrån har gjort kommer knappt fyra miljoner personer att ha flyttat minst en gång under en sexårsperiod. Av dessa flyttar 60 procent till flerbostadshus. Av de flyttande antas 70 procent lämna ett korrekt lägenhetsnummer. Med ledning av detta beräknar Skatteverket att knappt 1,7 miljoner personer, som under perioden flyttar till flerbostadshus, skall kunna registreras med lägenhetsnummer. Resterande del, 2,2 miljoner personer, skickar Skatteverket sedan en förfrågan till. Ca 90 procent av de personer, som är bosatta i flerbostadshus, skulle kunna folkbokföras på lägenhet efter en sådan förfrågan.

Ajourhållning

För att kunna upprätthålla och förbättra kvaliteten i folkbokföring på lägenhet måste den initiala förfrågan kompletteras med löpande ajourhållning i samband med att personer flyttar. Denna ajourhållning är helt avgörande för att framtida återkommande statistikproduktion skall kunna genomföras och att statistiksammanställningar, som skulle kunna ersätta de framtida traditionella folk- och bostadsräkningar, kan göras.

Ajourhållning innebär även att komplettera och utreda flyttningsanmälningar som inte innehåller uppgift om lägenhetsnummer. En förfrågan skickas i sådana fall till den flyttande och, i förekommande fall, en påminnelse. Om något svar inte inkommer sker ett föreläggande. De personer som efter dessa åtgärder inte kunnat placeras i rätt lägenhet måste utredas. Det sker bl.a. genom att kontakt tas med fastighetsägaren.

Myndigheternas bedömning

Myndigheternas bedömning är att de alternativa metoderna innebär fördelar för den enskilde från integritetssynpunkt jämfört med den metod som användes i provområdena.. Myndigheterna anför bl.a. följande. Den enskilde får själv lämna uppgift om i vilken lägenhet han eller hon bor och får därigenom bättre kontroll över vilka uppgifter som ligger till grund för folkbokföringen. Med metoden som användes vid provverksamheten skulle grunden för uppgiften hämtas in från

fastighetsägaren som anger vem som är kontraktsinnehavare. Nackdelarna med detta är att fastighetsägaren endast har uppgift om kontraktsinnehavaren samt att den uppgiften kan vara inaktuell. Den enskilde skulle vidare kunna uppfatta en underrättelse där information ges att personen i fråga blir folkbokförd i en viss lägenhet på grundval av uppgifter som fastighetsägaren lämnat som ett intrång i den personliga integriteten. Myndigheterna föreslår därför att uppgifter om de boendes lägenhetsnummer hämtas in direkt ifrån de boende.

Myndigheterna anför vidare följande. I de båda alternativa metoderna är utgångspunkten att Skatteverket inte påbörjar arbetet med folkbokföringen förrän Lantmäteriverket är färdigt med upprättandet av lägenhetsregistret. Genom att lägenhetsregistret är klart och det finns en stabil kvalitetskontroll minskar risken för fel när arbetet med folkbokföring av de boendes lägenheter påbörjas. Ett sådant förfaringssätt innebär också en fördel för fastighetsägaren genom att denne kan ges bättre tid att anslå lägenhetsnummer jämfört med nuvarande metod. Att uppgift om kontraktshavare slopas i samband med insamlingen av lägenhetsuppgifter från fastighetsägarna innebär förenklingar för Lantmäteriverket. Det blir bättre med tid att granska och rätta de insamlade uppgifterna genom att kravet på en snabb överföring till Skatteverket av uppgifter om kontraktshavare upphör. Fastighetsägarna behöver inte lämna uppgifter om kontraktshavare vilket tillgodoser önskemål från fastighetsägare. Ca 95 procent av de boende i flerbostadshus bör kunna knytas till en lägenhet för att det skall vara möjligt att framställa detaljerad statistik av tillräckligt god kvalitet för hushåll och bostäder. Med förfrågningsmetoden torde det inte vara möjligt att redan vid den tidpunkt, då arbetet med själva upprättandet avslutas, nå en sådan hög kvalitet för områden med i huvudsak flerbostadshus. Däremot kan det redan vid denna tidpunkt sannolikt vara möjligt att framställa statistik på nationell nivå och med viss regional nedbrytning. I försöksverksamheten var svarsfrekvensen på förfrågningarna låg. Den kommer troligen att bli avsevärt högre om man inför lägenhetsnummer i hela landet under en relativt kort tidsperiod. Det skulle då vara möjligt att informera allmänheten i många typer av media. Det finns också nackdelar med att samla in uppgifter om de boende under en kort period. Utskicket kommer att omfatta nästan hälften av befolkningen. Det kan inte uteslutas att utskicket kan komma att ge upphov till en debatt om integritet m.m. som i sin tur kan leda till att svarsfrekvensen sjunker. Den skulle också kunna leda till att det blir svårare att få in flyttningsanmälningar från allmänheten. Metoden med insamling i samband med flyttningsanmälan under en sexårsperiod har den fördelen att uppbyggnaden av folkbokföring på lägenhet i huvudsak sker inom ramen för ordinarie rutiner. Genom att uppbyggnaden sker successivt hinner också allmänheten vänja sig vid att lägenhetsnumret utgör en naturlig del av adressen. Den debatt som ett stort utskick kan förorsaka undviks troligen också. Metoden med flyttningsanmälningar är också det billigaste alternativet. Skatteverket uppskattar att ca 90 procent av befolkningen kommer att kunna knytas till rätt lägenhet utan särskilda utredningsinsatser under en sexårsperiod. Med alternativet flyttningsanmälningar kommer det emellertid att dröja mer än tio år innan statistik kan framställas ens på nationell nivå. Från

statistikanvändarnas synpunkt uppfattas en sådan förskjutning som oacceptabel.

7.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Ordet lägenhetsbeteckning skall ersättas av ordet lägenhetsnummer i folkbokföringsförfattningarna.

Regeringens bedömning: Folkbokföring på lägenhet bör avvakta upprättandet av lägenhetsregistret. Folkbokföring på lägenhet bör ske med ledning av den enskildes egna uppgifter.

Rapportens förslag överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är i huvudsak positiva till att lägenhetsnummer tas in via förfrågningar direkt till de boende bl.a. för att det är bättre ur integritetssynpunkt. Flera remissinstanser tar dock upp kvalitetsaspekter. *Riksrevisionsverket* rekommenderar att det blir en viktig fråga för myndigheterna att gemensamt följa upp utvecklingen av kvaliteten i registren och statistiken samt vid behov agera för att motverka eventuella risker för kvalitetsbrister. *Socialstyrelsen* anser att frågan om bortfallsfrekvensen bör utredas i syfte att utarbeta en verksam strategi för att minska bortfallet. *Statskontoret* anser att en fråga som bör ingå i uppdraget till myndigheterna är att bedöma olika åtgärder för hur andelen personer som inte kan folkbokföras på lägenhet kan minska. *Boverket* anför att om inte 95-procentsnivån uppnås vid den initiala insamlingen kan inte statistik vid detta tillfälle redovisas på låg regional nivå. *Skolverket* anför att folkbokföringen på lägenhet måste ges sådana förutsättningar att kvaliteten kan garanteras. *Integrationsverket* manar till försiktighet angående undertäckningen av populationen som förekommer i samband med att boende vägrar svara på enkäten. *Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap* anser att det kan vara angeläget att faktiskt utreda betydelsen av ofullständig registrering. *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande*, *Formas* påtalar att det är angeläget att ansträngningar görs för att öka kvaliteten i data. *Svenska Kommunförbundet* uttalar farhågor för att Riksskatteverket inte kommer att lägga några större resurser på utredning av oklara familje- och/eller boendeförhållanden i anslutning till den förfrågan om lägenhetsnummer som skall genomföras under uppläggningsfasen och att detta kan komma att leda till såväl stora resursinsatser i kommunerna efter överlämnandet som till stora kvalitetsproblem i statistikredovisningen. Kommunförbundet anser att en genomlysning och uppföljning av dessa delar bör göras i den fortsatta beredningen av uppläggning och genomförande. *Stockholms kommun* anför att det måste satsas stora resurser för att få in korrekta uppgifter från hushållen för att inte kvaliteten skall bli så dålig att man inte kan använda hushållsstatistiken på delområdesnivå. *Sveriges Fastighetsägareförbund* anser att resonemanget i rapporten är motsägelsefullt vad gäller de fall den boende inte frivilligt lämnar uppgift om lägenhetsnumret till skattemyndigheten. Förbundet anför att skälet inte sällan torde vara intresset av att skydda sin integritet och om då fastighetsägaren skall medverka i utredningen uppstår just den situation man vill undvika dvs. att personen uppfattar

fastighetsägarens uppgifter till skattemyndigheten som intrång i den personliga integriteten. *Föreningen för Kommunal Statistik och Planering* betonar vikten av att erforderliga resurser ges till Riksskatteverket för att tillgodose att kvaliteten säkerställs så snabbt som möjligt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Skyldigheten för enskilda att lämna uppgifter om lägenhetsbeteckning till Skatteverket för folkbokföring på lägenhet regleras i folkbokföringslagen (1991:481). I 6 § folkbokföringslagen anges att en person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Enligt 28 § folkbokföringslagen skall anmälan om flyttning eller invandring innehålla uppgift om lägenhetsbeteckning om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter. Enligt 31 § folkbokföringslagen får Skatteverket förelägga en person som kan antas vara skyldig att göra anmälan att skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av hans folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet skall anges vilka uppgifter som skall lämnas. Skatteverket får vidare enligt andra stycket förelägga en person att lämna uppgifter om lägenhetsbeteckning, även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.

I konsekvens med den föreslagna ändrade terminologin i den nya lagen om lägenhetsregister bör alla hänvisningar till lägenhetsbeteckning ändras till lägenhetsnummer i folkbokföringsförfattningarna. Det är av stor vikt att uppgifterna i folkbokföringen håller hög kvalitet. För att uppnå så hög grad av tillförlitlighet som möjligt på uppgifterna i folkbokföringen bör folkbokföringen på lägenhet därför ske med ledning av uppgifter som har lämnats av den enskilde själv. Härigenom värnas även den enskildes integritet.

Regeringens bedömning är i likhet med myndigheternas att folkbokföring på lägenhet bör avvakta upprättandet av lägenhetsregistret. Först när lägenhetsregistret är upprättat bör det bli aktuellt att gå ut med en förfrågan till de boende i flerbostadshus. Inledningsvis, i avvaktan på att förfrågan kan gå ut till de boende, bör dock den som flyttar till en lägenhet ange sitt lägenhetsnummer i flyttningsanmälan. Regeringen kommer att följa utvecklingen med upprättandet av lägenhetsregistret. Regeringen avser återkomma till frågan om folkbokföringen på lägenhet när registret är upprättat. I samband med det kommer regeringen också att ta upp frågan om hur kvaliteten i folkbokföringsdatabasen och lägenhetsregistret skall upprätthållas. Folkbokföring på lägenhet kommer i sig att bidra till att kvaliteten i folkbokföringen förbättras. Genom att varje lägenhet, på samma sätt som fastigheterna, blir registerbegrepp kan uppenbara felaktigheter, t.ex. att flera familjer är folkbokförda på samma lägenhet, lätt upptäckas. Regeringen förespråkar att tills vidare skall folkbokföring på lägenhet ske enbart i de fall lägenhetsnumret kan anges i flyttningsanmälan. Myndigheterna har uppgett att det är cirka en miljon personer som årligen flyttar varav mindre än hälften till en bostadslägenhet i ett flerbostadshus. Det innebär dock att ett stort antal personer inom några år kommer att bli folkbokförda på lägenhet. Det finns därför anledning att beröra frågan om sekretess i folkbokföringen.

Skatteverket ansvarar för folkbokföringen. I folkbokföringsverksamheten gäller sekretess enligt 7 kap. 15 § sekretesslagen (1980:100) för uppgift om enskilds personliga förhållanden om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Bestämmelsen innebär att presumtionen är att uppgifterna är offentliga. Uppgifter om t.ex. personer som är förföljda kan i folkbokföringsregistren dock på olika sätt skyddas.

I vissa fall kan det vålla olägenhet för en person att uppgifter om henne eller honom sprids. Med hjälp av t.ex. en adressuppgift från ett folkbokföringsregister skulle en förföljare kunna spåra upp en viss person för att hota eller utöva våld mot henne eller honom. Därför finns det särskilda regler och rutiner för att skydda personer som har särskilt skäl för att så sker.

I första hand är det sekretessreglerna som skall skydda mot förföljelser som sker med hjälp av personuppgifter hos myndigheter. Om det kan antas att utlämnande av uppgifter rörande en viss person innebär men för personen, kan Skatteverket i folkbokföringsregistret lägga in en markering för särskild sekretessprövning s.k. sekretessmarkering. Sekretessmarkering innebär att särskild försiktighet bör iakttas vid bedömningen av om uppgifter om personen i fråga bör lämnas ut, eftersom de kan vara sekretessbelagda med stöd av 7 kap. 15 § sekretesslagen.

Är sekretessmarkering inte en tillräcklig åtgärd för att skydda personen kan Skatteverket, om personen bytt bostadsort, besluta att han eller hon fortfarande skall vara folkbokförd på den tidigare orten, s.k. kvarskrivning. Kvarskrivning innebär att den förföljdes verkliga bostadsort hemlighålls. Det är i princip endast Skatteverket som har kännedom om den förföljdes verkliga adress. Om en person riskerar att bli utsatt för särskilt allvarlig brottslighet kan han eller hon under vissa förutsättningar dessutom få medgivande att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter).

En majoritet av befolkningen, ca 60 procent, är i dag folkbokförd på fastigheter med endast en bostad och är därmed i praktiken redan folkbokförd på lägenhet. Införandet av regler om att folkbokföring på lägenhet skall omfatta hela befolkningen innebär att motsvarande kommer att gälla också för de personer som bor i flerbostadshus.

Vad avser adressuppgiften i folkbokföringen kommer emellertid inte skillnaden mot i dag att bli stor. För de som bor i flerbostadshus framgår adressen redan i dag av folkbokföringsregistret. Av denna framgår vanligtvis på vilken gata, i vilken entré och ofta också på vilken våning en person bor. När systemet med lägenhetsnummer har införts blir skillnaden den att det också kommer att framgå i vilken lägenhet på våningsplanet som personen bor.

Med hänsyn till de uppgifter som normalt redan i dag finns tillgängliga är den närmare preciseringen av adressen till följd av förslaget inte särskilt omfattande. Riskerna för missbruk av adresserna i folkbokföringsregistret torde därför inte öka nämnvärt.

Regeringen vill i detta sammanhang understryka vikten av att en person som är utsatt för eller riskerar att bli utsatt för personförföljelse kan räkna med att samhället ställer effektiva skyddsåtgärder till förfogande. Inom folkbokföringen finns, som tidigare har beskrivits, skydd på olika nivåer. Regeringens bedömning är att ytterligare

skyddsåtgärder med anledning av det nu aktuella förslaget inom folkbokföringen inte behöver övervägas.

8 Information till allmänheten

Regeringens bedömning: Allmänheten bör informeras om framställningen av hushålls- och bostadsstatistik. Informationen bör omfatta ändamålet med statistiken, vilka uppgifter som kommer att användas och varifrån dessa hämtas. Informationen bör även omfatta de register som används. Hur allmänheten skall bevaka sina rättigheter i sammanhanget bör också framgå av informationen.

Rapporten har inte behandlat frågan om information till allmänheten.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen uttalade 1995 följande i samband med behandlingen av propositionen Registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 m.m. (bet 1995/96:FiU6).

Konstitutionsutskottet vill därför understryka behovet av information till allmänheten när det gäller folk- och bostadsräkningarna om bl.a. syftet med folk- och bostadsräkningen och det integritetsskydd som finns kring uppgifterna. Konstitutionsutskottet har inhämtat att information om provundersökningen kommer att ges i form av annonser, pressmeddelanden och informationsträffar. Vidare kommer allmänheten att ges möjlighet att rekvirera informationsmaterial. I samband med ändringar i folkbokföringen kommer de registrerade att få information från skattemyndigheterna. De register som används för den statistik som framställs under provundersökningen kommer enligt propositionen att gallras när proven genomförts. Konstitutionsutskottet förutsätter att regeringen – i samband med att den återkommer till riksdagen i fråga om folk- och bostadsräkningen år 2000 – kommer att behandla informationsfrågan ingående och beakta alla aspekter på hur informationen bäst bör delges de registrerade.

Under provverksamheten i Gävle kommun och Högalids församling i Stockholm användes vid upprättandet av lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenheter en metod med gemensam insamling av uppgifter för fastigheter med mer än en bostad. Det innebär att Lantmäteriverket och dåvarande Riksskatteverket tillsammans samlade in uppgifter från fastighetsägarna om både lägenheterna och kontraktsinnehavarna. De folkbokförda adresser kompletterades av Riksskatteverket med lägenhetsnummer genom en samkörning av uppgifterna om kontraktsinnehavarna och folkbokföringsregistret. I de fall kontraktsinnehavaren fanns i folkbokföringsregistret – på samma adress som fastighetsägaren lämnat – folkbokfördes denna på lägenheten. På samma lägenhet folkbokfördes även kontraktsinnehavarens familjemedlemmar om de var folkbokförda på samma adress. De folkbokförda underrättades och hade därmed möjlighet att komma med synpunkter innan den slutliga registreringen skedde. Tanken var att samma metod skulle användas även vid upprättandet i övriga landet.

Från flera företrädare för fastighetsägare framfördes kritik mot metoden att uppgifter om kontraktsinnehavare skulle samlas in genom fastighetsägarna. Fastighetsägarna ansåg att det var lämpligare att uppgifterna samlades in direkt från de boende.

De tekniska förutsättningarna att genomföra folkbokföring på lägenheter har ändrats sedan provverksamheten genomfördes. Myndigheterna har nu presenterat en alternativ metod. Grundtanken i denna är att Lantmäteriverket fortfarande samlar in uppgifter om lägenheterna med hjälp av fastighetsägarna och bygger upp ett lägenhetsregister. Någon uppgift om kontraktsinnehavare samlas däremot inte in från fastighetsägarna. Först efter att lägenhetsregistret har färdigställts sker folkbokföring på lägenheter. Boende i flerbostadshus lämnar då själva uppgifter till Skatteverket med information i vilken lägenhet de bor. En förfrågan från Skatteverket skulle kunna innehålla förtryckta uppgifter om de lägenhetsnummer som finns inom entrén. För den boende gäller det sedan att ange rätt lägenhetsnummer.

Även förutsättningarna att framställa statistik över hushåll och bostäder har ändrats sedan provverksamheten genomfördes. Den modell som användes i provverksamheten innebär att ett stort antal administrativa och statistiska register sambearbetas. Därigenom skapas ett samlat register som innehåller samtliga FoB-uppgifter. Från detta register produceras sedan all den statistik som traditionellt brukar ingå i en FoB-redovisning. Vid tidigare folk- och bostadsräkning har denna modell använts.

Den modell som nu är aktuell innebär att det inom varje statistikområde produceras statistik som tidigare ingått som en del i statistikredovisningen från FoB. De statistikområden som är aktuella i detta sammanhang är statistik över hushåll, bostäder, inkomst, sysselsättning, utbildning m.m. I denna modell sambearbetas endast de register som behövs för att få en statistikredovisning för respektive statistikområde. En sådan modell används i dag för att producera statistik inom många statistikområden inom Statistiska centralbyrån. Denna modell innebär att integriteten värnas genom att samtliga uppgifter som behövs för hushålls- och bostadsstatistik inte kommer att finnas i ett och samma register. Modellen innebär vidare att inget FoB-register kommer att framställas.

Enligt regeringens uppfattning fyller informationen till allmänheten en viktig funktion. De ändrade förutsättningarna, som beskrivits ovan, innebär emellertid att behovet av information till allmänheten till viss del förändrats jämfört med när riksdagen gjorde sitt uttalande 1995 och provverksamheten genomfördes 1996. Allmänheten bör informeras om upprättandet av lägenhetsregistret, folkbokföring på lägenheter samt framställningen av hushålls- och bostadsstatistik. Informationen bör omfatta en beskrivning av ändamålen med framställningen av statistiken och upplysning om att Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarigt. Informationen bör vidare omfatta vilka uppgifter som kommer att användas och varifrån dessa hämtas. Informationen bör även omfatta de register som används. Hur allmänheten skall bevaka sina rättigheter i sammanhanget bör också framgå av informationen och viss övrig information som den enskilde behöver känna till för att ta till vara sina rättigheter. Detta gäller t.ex. till vem den enskilde vänder sig för att begära information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) beträffande vilka uppgifter som behandlas om honom eller henne. Viktigt är också information om hur den enskilde går till väga för att få en eventuellt felaktig uppgift rättad.

Information till allmänheten vid tidigare folk- och bostadsräkningar har kunnat lämnas i skriftlig form i samband med att blanketterna sänts ut till hushåll och fastighetsägare. Eftersom denna informationsväg saknas vid framställning av registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik, måste informationsbehovet lösas på annat sätt. Lämpliga sätt att informera allmänheten kan vara annonsering i dagspressen och information via Internet. Ett tillfälle för information är i samband med Skatteverkets förfrågan till boende i flerbostadshus om lägenhetsnummer.

9 Konsekvensanalys

9.1 Konsekvenser för staten och kommunerna

Regeringens bedömning: Förslaget innebär att staten, kommunerna och forskningen får tillgång till aktuell hushålls- och bostadsstatistik. På sikt innebär förslaget stora ekonomiska besparingar för staten och kommunerna eftersom traditionella folk- och bostadsräkningar med stora kostnader inte behöver genomföras.

Skälen för regeringens bedömning

Hushålls- och bostadsstatistik

Upprättandet av ett lägenhetsregister och folkbokföring på lägenheter gör det möjligt att ta fram förbättrad hushålls- och bostadsstatistik. Detta innebär på sikt stora besparingar för staten och kommunerna eftersom traditionella folk- och bostadsräkningar med blanketter till allmänheten och fastighetsägarna inte längre behöver genomföras.

Den senaste traditionella folk- och bostadsräkningen genomfördes 1990. Kostnaderna uppgick till 250 miljoner kronor, varav staten finansierade 150 miljoner kronor och kommunerna 100 miljoner kronor. Att i dag genomföra en traditionell folk- och bostadsräkning skulle bli avsevärt mycket dyrare till följd av höjda portokostnader och ökade kostnader för hantering av svarsbortfall.

Ett alternativ som utretts är en framskrivning av registret över 1990 års folk- och bostadsräkning. Detta alternativ innebär en engångssatsning och är alltså ingen investering för framtiden. Alternativet kostnadsberäknades 1998 av Statistiska centralbyrån till ca 230 miljoner kronor. Alternativet att genomföra en folk- och bostadsräkning liknande den som genomfördes 1990 med ca 7 miljoner blanketter till hushåll och fastighetsägare kostnadsberäknades samma år av Statistiska centralbyrån till ca 400 miljoner kronor.

Ytterligare ett alternativ som diskuterats är folk- och bostadsräkning baserad på ett mer eller mindre stort urval av befolkningen. Detta alternativ har enhälligt förkastats av statistikanvändarna med motiveringen att det inte ger tillräckligt preciserad statistik för användning inom exempelvis forskning och kommunal planering.

För att framställa registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik krävs investeringar som gäller uppläggning av belägenhetsadresser på alla bostadsentréer, upprättandet av lägenhetsregister, folkbokföring på lägenhet och statistikförberedelser. Dessa investeringar är av engångskaraktär och behöver således inte upprepas när hushålls- och bostadsstatistiken produceras löpande.

Statens kostnader

Kostnaderna för att upprätta ett lägenhetsregister kan för åren 2006–2009 beräknas till 116 miljoner kronor. Myndigheternas alternativ med att uppgifter om lägenhetsnummer initialt tas in via förfrågningar till alla personer boende i flerbostadshus under en relativt kort tidsperiod i anslutning till att lägenhetsregistret har färdigställts har beräknats till 135 miljoner kronor. Myndigheternas andra alternativ med att under en period ta in uppgifter om de boendes lägenhetsnummer via flyttningsanmälningar och först därefter skicka ut förfrågningar har beräknats leda till totalt sett lägre kostnader. Utöver angivna kostnader tillkommer kostnader för att kunna ta fram registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik om cirka 18 miljoner kronor. Administrationen av lägenhetsregistret kan beräknas till cirka 7 miljoner kronor årligen och av folkbokföringsregistret till 35 miljoner kronor årligen. Kostnaderna kan komma att sjunka på sikt då t.ex. lägenhetsnumret helt naturligt blir en del av folkbokföringsuppgifterna. Kostnaden för statistikproduktionen är beroende av med vilken frekvens sådan statistik skall tas fram. Kostnaden kan i början beräknas ligga på cirka 5 miljoner kronor men även här kan kostnaden komma att sjunka om statistiken skall produceras årligen.

När riksdagen 1995 fattade principbeslutet att genomföra en registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 beräknades investeringskostnaderna till ca 260 miljoner kronor (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Efter förslag i budgetpropositionen för budgetåret 1995/96 beslutade riksdagen om ett reservationsanslag på 37 miljoner kronor, anslag D 10 Folk- och bostadsräkning år 2000 (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 1997 ett reservationsanslag för 1997 på 70 miljoner kronor, anslag A 5 Folk- och bostadsräkning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU2, rskr. 1996/97:135). Regeringen informerade samtidigt om att förnyade beräkningar av de medverkande myndigheterna visar att reformen kan bli betydligt dyrare än tidigare beräkningar. Osäkerheten kring kostnaderna gjorde att regeringen ville avvakta resultatet av provverksamheten innan ytterligare större utbyggnader genomförs. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 1998 ett reservationsanslag för 1998 på 70 miljoner kronor, anslag A 5 Folk- och bostadsräkning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120). Regeringen informerade samtidigt om det preliminära resultatet av provverksamheten och att den avsåg att återkomma med förslag till lagstiftning och informationsfrågor i samband med den registerbaserade folk- och bostadsräkningen. Regeringen tillkännagav

också att de krav som Svenska Kommunförbundet har framfört om ytterligare kompensation för kostnader för uppbyggnaden av ett nytt adressregister får betraktas som tillgodosedda mot bakgrund av ökningen av statsbidraget. Efter förslag i budgetpropositionen för 1999 beslutade riksdagen om ett reservationsanslag för 1999 på 70 miljoner kronor, anslag A 7 Folk- och bostadsräkning (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FiU2, rskr. 1998/99:85). Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2000 ett reservationsanslag för 2000 på 13 miljoner kronor, anslag A 7 Folk- och bostadsräkning,. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FiU2, rskr. 1999/2000:104).

Efter provverksamheten justerades kostnadsberäkningarna och riksdagen beslutade våren 1999 att avsätta ytterligare sammanlagt 100 miljoner kronor för verksamheten från 2001 och framöver för att genomföra projektet (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249). Regeringen föreslog således i budgetpropositionen för 2001 ett reservationsanslag, 1:7 Folk- och bostadsräkning, för 2001 på 10 miljoner kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2000/2001:1, bet. 2000/001:FiU2, bet. 2000/2001:124). Regeringen föreslog vidare i budgetpropositionen för 2002 ett reservationsanslag för 2002 på 78 miljoner kronor, anslag 1:7 Folk- och bostadsstatistik. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:130). Regeringen föreslog slutligen i budgetpropositionen för 2003 ett reservationsanslag för 2003 på 12 miljoner kronor, anslag 1:6 Folk- och bostadsstatistik. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2002/03:1, bet. 2002/03:FiU2, rskr. 2002/03:86). Regeringen informerade samtidigt om att reservationen på anslaget är en följd av att förberedelserna för registerbaserad folk- och bostadsstatistik senarelagts. Totalt har under åren 1995–2003 avsatts 360 miljoner kronor för genomförandet av projektet.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2004 beslutade riksdagen om ett ramanslag, 1:6 Hushålls- och bostadsstatistik (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:FiU2, rskr. 2003/04:125). Behållningen på det tidigare reservationsanslaget, närmare 233 miljoner fördes upp som ett anslagssparande på ramanslaget. Regeringen informerade samtidigt att den avsåg att återkomma till riksdagen med förslag till den lagstiftning som krävs för att framställa registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik.

Riksrevisionsverket har på regeringens uppdrag granskat provverksamheten och föreslagit åtgärder för att begränsa kostnaderna i projektet. Riksrevisionsverket har påtalat att det finns risker och osäkerheter i projektet, gällande främst kostnader, komplexitet och tidsramar. Regeringen har mot denna bakgrund uppdragit åt Lantmäteriverket, Riksskatteverket och Statistiska centralbyrån att samordna förberedelserna, redovisa hur medlen används och hur Riksrevisionsverkets förslag till förbättringar och kostnadsbesparande åtgärder har genomförts.

Myndigheterna har i sin rapport redovisat hur Riksrevisionsverkets förslag till förbättringar har beaktats och kommer att beaktas i det fortsatta arbetet. Enligt myndigheterna kommer samverkan mellan Lantmäteriverket och Riksskatteverket (numera Skatteverket) att

förenklas betydligt med förslaget jämfört med förslag som tidigare diskuterats. Användningen av uppgifter från den allmänna fastighetstaxeringen är en sådan förenkling. Antalet uppgifter som skall samlas in föreslås minskas jämfört med vad som tidigare diskuterats. Uppläggnings av adresser i fastighetsregistrets adressdel för lägenhetsregistrets behov beräknas i stor utsträckning vara avklarad när lägenhetsregistret börjar byggas upp. Den tidigare planerade lokalt bedrivna rättningen av lägenhetsuppgifter avses nu ske centralt, vilket beräknas bli enklare och mera rationellt. Arbetet förenklas också genom att uppgift om kontraktsinnehavare inte längre ingår bland de uppgifter som skall samlas in från fastighetsägarna. Informationsteknikens utveckling innebär också nya möjligheter till effektiva insamlingsmetoder av lägenhetsuppgifter, t.ex. genom Internet. De olägenheter inom Skatteverkets del av projektet som uppmärksammades av Riksrevisionsverket uppkommer inte med den uppläggning som nu föreslås. Det sätt på vilket uppläggningsarbetet nu föreslås genomföras och hur statistiken skall produceras innebär att stora delar av Riksrevisionsverkets rekommendationer kring kvalitetsuppföljningen inom Statistiska centralbyråns ansvarsområde inte längre är aktuella. Riksrevisionsverkets rekommendationer att kvalitetsarbetet i första hand bör fokuseras på indatakontroll är dock fortfarande relevant och kommer att tas hänsyn till i den föreslagna uppläggningsmetoden. När investeringarna i belägenhetsadresser, lägenhetsregister, folkbokföring på lägenheter och statistiksystem är genomförda uppkommer vissa löpande kostnader för myndigheterna för systemens fortvarighet. Kostnaderna uppkommer framför allt i ett inledningsskede och beräknas successivt minska. Det gäller bl.a. drift och underhåll av lägenhetsregistret vid Lantmäteriverket, folkbokföring vid Skatteverket samt återkommande redovisning av hushålls- och bostadsstatistik vid SCB. Regeringen bedömde i propositionen Registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 m.m. att kostnaderna för systemets fortvarighet inte är större än att de genom omprioriteringar kan täckas inom ramen för berörda myndigheters förvaltningsanslag (prop. 1995/96:90). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117).

Under 2004 och 2005 har ytterligare medel tagits i anspråk. Av de reserverade medlen återstår 195 miljoner kronor. Genomförandekostnaderna för upprättandet av lägenhetsregistret under 2005 – 2009 finansieras genom i anspråkstagande av en del av det anslagssparande som finns på anslaget Folk- och bostadsstatistik. Regeringen avser att återkomma till finansiering av folkbokföringsåtgärderna när registret är upprättat och folkbokföring på lägenhet i stor skala kan ske genom förfrågningar till de boende i flerbostadshus.

Enligt regeringens bedömning kommer verksamheten vid domstolarna inte att påverkas i någon större utsträckning av lägenhetsregistret och folkbokföringen på lägenhet.

Enligt Svenska Kommunförbundet måste kommunerna, som en grund för lägenhetsregistret, lägga ner ett omfattande arbete för att skapa kompletta belägenhetsadresser, framför allt på landsbygden, till stora kostnader. Förbundet har därför krävt att staten skall ersätta kommunerna för detta arbete. Enligt förbundet skall finansieringsprincipen tillämpas även beträffande ålägganden från statens sida rörande belägenhetsadresser.

Svenska Kommunförbundet är en av många förespråkare för registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik. Kommunerna är en av de främsta användarna av den statistik som hittills tagits fram genom folk- och bostadsräkningar och har bland andra påtalat behovet av att snarast förnya statistiken från 1990 års folk- och bostadsräkning. Vid övergång till registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik bortfaller stora kostnader som kommunerna tidigare har haft i samband med traditionell folk- och bostadsräkning vart femte år. Jämfört med den kostnadsfördelningsprincip som tidigare använts vid folk- och bostadsräkningar innebär förslaget således att staten tar ett ökat ansvar i förhållande till kommunerna. Mot denna bakgrund föreslog regeringen i propositionen Registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 m.m. att kommunerna bör svara för de kostnader som rör registreringen av adresser. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Regeringen återkom till frågan i budgetpropositionen för 1998 och anförde att Svenska Kommunförbundets krav på ytterligare kompensation får betraktas som tillgodosedda mot bakgrund av ökningen av det generella statsbidraget till kommunerna. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120). Regeringen gör ingen annan bedömning nu.

För kommunerna uppkommer vissa kostnader för ajourhållning av uppgifterna i lägenhetsregistret. Lantmäteriverket betalar i dag ersättning till kommunerna för ajourhållning av uppgifterna i byggnads- och adressregistret. Ersättningen uppgick 2004 till ca 13 miljoner kronor. Ersättningen baseras på de försäljningsintäkter som Lantmäteriverket har från fastighets- och landskapsinformation. Kommunernas ajourhållning av uppgifter om lägenheter i lägenhetsregistret kommer att hanteras på motsvarande sätt som ajourhållning av byggnader och adresser i fastighetsregistret. Ajourhållningen kommer att ske inom ramen för samma system. Ajourhållningen bör därför kunna samordnas vilket torde kunna innebära att de tillkommande kostnaderna för ajourhållning av lägenheter kan minimeras. Regeringen anser att Svenska Kommunförbundets/Sveriges Kommuner och Landstings krav på kompensation för ökade kostnader för kommunerna till följd av det föreslagna ansvaret för ajourhållningen av lägenhetsregistret får betraktas som tillgodosedda mot bakgrund av den höjning av statsbidragen 2006 med 3 miljarder kronor som har aviserats i 2004 års ekonomiska vårproposition.

9.2 Konsekvenser för enskilda

Regeringens bedömning: Förslaget innebär att fastighetsägare och fastighetsförvaltare måste vidta vissa administrativa och praktiska åtgärder såsom uppgiftslämnande till myndigheter och kommuner, införande av lägenhetsnummer samt information till de boende. Förslaget innebär emellertid i betydande utsträckning förenklingar för medborgarna samt för fastighetsägare och fastighetsförvaltare när det gäller uppgiftslämnande och förfrågningar jämfört med en traditionell folk- och bostadsräkning.

Skälen för regeringens bedömning: En grundläggande förutsättning för att kunna ta fram registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik är att erforderliga register finns upplagda och håller god kvalitet. Att upprätta ett lägenhetsregister innebär att fastighetsägare initialt måste lämna uppgifter till Lantmäteriverket. Senare tillkommer de boendes i flerbostadshus uppgifter om lägenhetsnummer till Skatteverket. För ajourföringen av lägenhetsregistret skall fastighetsägarna därefter enbart lämna uppgifter om eventuella ändringar i lägenhetsbeståndet till kommunerna. Ajourföringen av lägenhetsnummer i folkbokföringen vid Skatteverket sker genom de normala flyttningsanmälningar allmänheten lämnar in.

För att lägenhetsregistret skall innehålla aktuella uppgifter skall fastighetsägarna lämna uppgift till kommunen om förändringar i lägenhetsbeståndet (rivningar, nybyggnationer, sammanslagningar, delningar m.m.). Eftersom flertalet sådana uppgifter redan enligt gällande lagstiftning skall lämnas till kommunen, innebär kravet som motiveras av lägenhetsregistrets ajourhållning i praktiken en obetydlig utökning av uppgiftsskyldigheten. För de boende tillkommer en skyldighet för dem som flyttar till flerbostadshus att i sina flyttningsanmälningar även ange till vilken lägenhet (lägenhetsnummer) flyttning sker. På så sätt hålls folkbokföringsregistret aktuellt.

Statistiska centralbyrån, Riksskatteverket (numera Skatteverket) och Lantmäteriverket har på regeringens uppdrag gjort en konsekvensanalys för fastighetsägarna och fastighetsförvaltarna av upprättandet av lägenhetsregistret och folkbokföringen på lägenhet. Konsekvensanalysen innehåller bland annat följande. Fastighetsägaren skall lämna ett antal uppgifter till myndigheterna. I fastighetsägarnas register torde i vissa fall uppgifter om lägenheterna finnas i en annan form än den som behövs för inrapporteringen. Det innebär att informationen kan behöva åtgärdas i detta avseende. För vissa uppgifter, exempelvis kökstyp, efterfrågas ett antal varianter som skall anges med viss kod. Andra uppgifter som efterfrågas kan helt saknas i fastighetsägarnas register som då måste kompletteras med dessa uppgifter, antingen i befintliga system eller parallellt med dessa. En övergång till den föreslagna, informationsbärande modellen för lägenhetsnummer kommer i princip att medföra att samtliga fastighetsägare måste numrera om sina lägenheter eller åsätta lägenheterna ytterligare ett nummer. Fastighetsägare och förvaltare kommer antingen att behöva ändra lägenheternas identitet i sina register eller registrera in ytterligare ett nummer. De kostnader som uppstår gäller dels nödvändiga ändringar och kompletteringar i eller i anslutning till befintliga system, dels eventuell inregistrering av uppgifter

som saknas i systemen. Där fastighetsägarna saknar egen IT-kompetens torde konsultinsatser bli nödvändiga. Alternativt kan stora systemleverantörer tillhandahålla enkla redskap för att hantera nödvändiga systemförändringar. För fastighetsägare som saknar ADB-system uppstår kostnaden huvudsakligen vid själva uppgiftslämnandet. Fastighetsägaren skall vidare informera de boende om fastställt lägenhetsnummer och anslå numret på väl synlig plats i huset. Fastighetsägaren kommer också att kunna få förfrågningar från Skatteverket, Lantmäteriverket och kommunerna med krav på kompletteringar och korrigeringar av lämnade uppgifter som är ofullständiga eller oriktiga. Styckkostnaden för ändring eller komplettering av lägenhetsuppgifterna kan antas variera mellan olika fastighetsägare beroende av system och innehavskaraktär. Lantmäteriverket diskuterar möjligheten att erbjuda fastighetsägarna registreringsprogram för de variabler som ägarna saknar i sina databaser. Fastighetsägarna skulle då inte behöva göra ingrepp i de egna systemen eller lagra uppgifter de inte anser sig behöva. Ett viktigt mål är att fastighetsägarna erbjuds möjlighet att leverera uppgifterna på för dem anpassat och enklast möjliga sätt. Exempelvis kommer fastighetsägarna att erbjudas lämna informationen på olika media som blanketter, webbformulär och webbfiler. Kostnaden för själva leveransen av uppgifterna beror på valt media och uppgifternas kvalitet. Genom att exempelvis utnyttja Internet förenklas arbetet. Uppgifternas kvalitet ökar genom att en automatisk uppgiftskontroll införs vid Lantmäteriverket så att eventuella brister i uppgifterna kan åtgärdas omedelbart. Eftersom de boende skall använda lägenhetsnumret vid kontakter med folkbokföringen blir det en huvuduppgift att göra beteckningen känd bland de boende. Fastighetsägaren skall därför på lämpligt sätt informera de boende om fastställda lägenhetsnummer. Fastighetsägaren skall också anslå fastställda lägenhetsnummer på väl synlig plats i huset. Styckekostnaden för skyltning blir givetvis beroende av vald skyltningslösning och ambitionsnivå. Omfattningen av de åtgärder som fastighetsägare och fastighetsförvaltare behöver vidta med anledning av den föreslagna lagstiftningen står huvudsakligen i direkt proportion till antalet lägenheter. De konsekvenser som uppstår hos fastighetsägare och förvaltare är av samma art men av olika omfattning. Med hänsyn till detta bedöms inte konkurrensförutsättningarna komma att förändras genom de åtgärder som skall vidtas. Efterlevnaden av reglerna kommer att vara möjlig att följa upp. Uppfyllandet av uppgiftsskyldigheten kommer att bevakas. Den fastighetsägare som inte fullgör sin skyldighet kommer att påminnas och eventuellt föreläggas att lämna in sina uppgifter. Den del av regleringen som medför åtgärder från fastighetsägarnas sida gäller endast viss begränsad tid eftersom den avser ett uppläggningsskede. Vissa särskilda hänsyn måste tas till fastighetsägares och fastighetsförvaltares villkor när det gäller tiden för reglernas ikraftträdande. En alltför snabb omställning kan av vissa fastighetsägare och förvaltare med mycket stora bestånd bli svår att klara av. Den tid som krävs för att förbereda uppgiftslämnande och numrera lägenheterna torde exempelvis vara mindre för fastighetsägare med små fastighetsbestånd.

Myndigheterna har bjudit in *Näringslivets nämnd för regelgranskning (NNR)*, *HSB riksförbund*, *Riksbyggen*, *Sveriges fastighetsägareförbund samt Sveriges allmännyttiga bostadsföretag* att medverka i konsekvensanalysen. Sveriges Fastighetsägareförbund har i ett yttrande inkommit med kompletterande analyser. Yttrandet innehåller sammanfattningsvis följande synpunkter. Det finns i dag ca 45 000 privata fastighetsföretag, varav ca 36 000 är små företag. Merparten av de små företagen – ca 28 000 – är enskilda näringsidkare, som inte har samma kompetens och resurser i dessa avseenden som större företag. Många av dem har därför ofta överlämnat fastighetsförvaltningen till fastighetsägareföreningar eller förvaltningsföretag, som tar ut marknadsmässig ersättning – även för att fullgöra nu aktuella uppgifter. I hyresbeståndet finns ca 1,6 miljoner hyresbostäder och drygt 700 000 bostadsrättslägenheter. Sammantaget berörs alltså ca 2,3 miljoner bostäder i flerbostadshus av det föreslagna åläggandet. Konsekvenserna för fastighetsägare kan delas upp i dels de som även skulle bli aktuella vid en traditionell folk- och bostadsräkning, dels de som är en följd av upprättandet av lägenhetsregistret. När det gäller uppgiftslämnandet kan kostnaden för uppgiftslämnningen beräknas uppgå till åtminstone ca 10 kr per lägenhet i genomsnitt. Kostnaden för enskilda fastighetsägare varierar beroende på om uppgifterna redan finns tillgängliga i fastighetsägarnas register eller om de måste tas fram för varje särskilt fall. Kostnadsberäkningen förutsätter att fastighetsföretaget inte tvingas till särskilda utredningsinsatser, t.ex. att mäta bostadsarean enligt annan standard än den som företaget tillämpar. Den sammanlagda kostnaden för uppgiftslämnandet kan således beräknas uppgå till ca 23 miljoner kronor. Fastighetsägarnas kostnader för införande av lägenhetsnummer, skyltning av lägenhetsnummer och information till de boende bedöms vara betydligt högre. Här är det fråga om nya insatser för fastighetsägaren. Flera av åtgärderna är tidsödande och kostsamma. Även till denna del kan kostnaden variera mellan de företag som måste göra detta arbete manuellt och de som måste göra ingrepp i befintliga datasystem. Under förutsättning att det inte tillstöter datatekniska komplikationer och med enklaste informations- och skyltningsutförande kan kostnaden beräknas uppgå till ca 50 kr per lägenhet i genomsnitt. Många fastighetsföretag har dock s.k. fasta datasystem, som inte alltid lämnar utrymme för sådan komplettering utan särskild kompetens. Särskilt för de små företag som måste köpa sådana tjänster, kan därför kostnaden bli betydligt högre. Den sammanlagda kostnaden för ägare av flerbostadshus kan beräknas uppgå till åtminstone ca 115 miljoner kronor. Om ett utbyte av nu tillämpade lägenhetsnummer till de myndighetsbestämda gör att hyresavtal behöver skrivas om, blir kostnaden mångfalt högre och kan beräknas uppgå till 200–300 kr per lägenhet.

Statistiska centralbyrån, Skatteverket och Lantmäteriverket har gjort bedömningen att den redovisade kostnadsuppskattningen är rimlig.

Jämförelse mellan traditionell folk- och bostadsräkning och registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik

Tabellerna nedan sammanfattar de positiva, negativa respektive oförändrade effekter som registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik innebär för fastighetsägare och boende jämfört med en traditionell folk- och bostadsräkning av den modell som användes vid den senaste folk- och bostadsräkningen 1990. Jämförelse görs dels av uppgiftslämnande i samband med upprättandet av lägenhetsregistret, dels av uppgiftslämnande i samband med statistikframställningen. Uppgifterna i kolumnen för traditionell folk- och bostadsräkning avser både småhus och hus med flera lägenheter. År 1990 fick alla boende över 15 år en blankett, för bostadsuppgifterna lämnades en blankett per hushåll parallellt med fastighetsägarnas uppgifter.

Effekter för fastighetsägare och boende vid statistikframtagning i anslutning till att registerlösningen införs

Uppgift	Uppgiftslämnare/källa		Effekt på uppgiftsskyldigheten
	Traditionell FoB	Registerlösning	
Fastighetsbeteckning	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Adress	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Lägenhetsnummer	Ingen skyldighet	Fastighetsägaren	Negativ (tillkommer)
Antal rum	Fastighetsägaren	Fastighetsägaren (flerbostadshus)	Oförändrad eller positiv (bortfaller för ägare av småhus)
	Alla boende över 15 år	<i>Utgår</i>	Positiv (bortfaller)
Kökstyp	Fastighetsägaren	Fastighetsägaren (flerbostadshus)	Oförändrad eller positiv (bortfaller för ägare av småhus)
	Alla boende över 15 år	<i>Utgår</i>	Positiv (bortfaller)
Byggnadsnummer	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Nybyggnadsår	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Ombyggnads/tillbyggnadsår	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Värdeår	Ingick ej	Fastighetsregistret	Oförändrad
Typ av taxeringsenhet	Ingick ej	Fastighetsregistret	Oförändrad
Hustyp/-byggnadstyp och byggnadskategori	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
	Alla boende över 15 år	<i>Utgår</i>	Positiv (bortfaller)
Bostadsarea	Ingick ej	Fastighetsregistret (flertalet småhus)	Oförändrad
	Ingick ej	Fastighetsägaren (flerbostadshus och vissa småhus)	Negativ (tillkommer)
Fastighetsägarens juridiska form	Fastighetsägaren	Fastighetsregistret	Positiv (bortfaller)
Specialbostad/Lokal (lägenhetskategori)	Kommunen (kollektivt boende)	Fastighetsägaren (flerbostadshus)	Negativ (tillkommer för ägare av flerbostadshus).

			Positiv (bortfaller för kommunen).
Hiss	Alla boende över 15 år	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Värmesystem	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Antal våningsplan	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Kontraktsinnehavare	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
	Alla boende över 15 år	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Hushållets medlemmar	Alla boende över 15 år	Folkbokföringsregistret	Positiv (bortfaller)
Upplåtelseform	Alla boende över 15 år	Utgår	Positiv (bortfaller)
Orsak till att en lägenhet saknar boende	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)
Uppgift om en fastighet är en jordbruksfastighet	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)
Uppgift om någon del av bostaden används som lokal	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)
Anslå lägenhetsnummer	Förekom inte	Fastighetsägaren (flerbostadshus)	Negativ (tillkommer för ägare av flerbostadshus)
Information till boende	Förekom inte	Fastighetsägaren (flerbostadshus)	Negativ (tillkommer för ägare av flerbostadshus)

Effekter för fastighetsägare och boende vid statistikframtagning när registerlösningen är införd

Uppgift	Uppgiftslämnare/källa		Effekt på uppgiftsskyldigheten
	Traditionell FoB	Registerlösning	
Fastighetsbeteckning	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Adress	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Lägenhetsnummer	Ingen skyldighet	Lägenhetsregistret	Oförändrad
Antal rum	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
	Alla boende över 15 år	Utgår	Positiv (bortfaller)
Kökstyp	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
	Alla boende över 15 år	Utgår	Positiv (bortfaller)
Byggnadsnummer	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Nybyggnadsår	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Ombyggnads/tillbyggnadsår	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Värdeår	Ingick ej	Lägenhetsregistret	Oförändrad
Typ av taxeringsenhet	Ingick ej	Lägenhetsregistret	Oförändrad
Hustyp/byggnad	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)

styp och byggnads-kategori	Alla boende över 15 år	<i>Utgår</i>	Positiv (bortfaller)
Bostadsarea	Ingick ej	Lägenhetsregistret	Oförändrad
Fastighets-ägarens juridiska form	Fastighetsägaren	Lägenhetsregistret	Positiv (bortfaller)
Specialbostad/-Lokal (lägenhets-kategori)	Kommunen (kollektivt boende)	Lägenhetsregistret	Oförändrad (för fastighetsägaren). Positiv (bortfaller för kommunen).
Hiss	Alla boende över 15 år	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Värmesystem	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Antal våningsplan	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Kontraktsinnehavare	Fastighetsägaren	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
	Alla boende över 15 år	Variabeln utgår	Positiv (bortfaller)
Hushållets medlemmar	Alla boende över 15 år	Folkbokföringsregistret	Positiv (bortfaller)
Upplåtelseform	Alla boende över 15 år	Utgår	Positiv (bortfaller)
Orsak till att en lägenhet saknar boende	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)
Uppgift om en fastighet är en jordbruksfastighet	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)
Uppgift om någon del av bostaden används som lokal	Fastighetsägaren	Utgår	Positiv (bortfaller)

Vid framställning av registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik kommer de flesta uppgifterna att lämnas enbart vid upprättandet av lägenhetsregistret. Fastighetsägaren skall därefter enbart anmäla förändringar i lägenhetsbeståndet. Det innebär väsentliga förändringar jämfört med tidigare folk- och bostadsräkningar då fastighetsägarna medverkat genom att vid varje räkningstillfälle lämna uppgifter om fastigheten, byggnaden och lägenheterna. Namn på kontraktsinnehavare har också lämnats. Att använda registeruppgifter är därför en mycket rationell metod för uppgiftsinsamling. Den tidigare återkommande skyldigheten för fastighetsägare att lämna alla uppgifter på nytt vid varje folk- och bostadsräkning faller således bort. Vid ajourföringen av lägenhetsregistret kan dessutom en samordning ske med rapporteringen till Statistiska centralbyråns nybyggnads-, ombyggnads- och rivningsstatistik. Rapporteringen till lägenhetsregistret behöver därmed inte innebära något extra uppgiftslämnande för fastighetsägaren och kommuner utöver det som redan sker i dag.

Allmänheten berörs på så sätt att lägenhetsnummer skall anges i flyttningsanmälan eller i vissa fall genom att svara på en påminnelse från Skatteverket. Innehållet i lägenhetsregistret kommer, vad gäller bostäder i småhus, att fullständigt anpassas till de uppgifter som inhämtas i anslutning till fastighetstaxeringen 2003 och 2005. Det innebär att

fastighetsägarna endast behöver lämna uppgifter om sin fastighet en gång. Dessutom behöver flertalet småhusägare inte besväras med någon uppgiftsinsamling över huvud taget för lägenhetsregistrets uppläggning. En separat uppgiftsinsamling kommer emellertid att behövas för småhus med mer än en lägenhet samt för de småhus som inte ingår i de allmänna fastighetstaxeringarna, bl.a. skattefria småhus och småhus med värde understigande 50 000 kr.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om lägenhetsregister

1 §

Paragrafen anger innehållet i lagen om lägenhetsregister.

2 §

I *första stycket* anges att det skall finnas ett lägenhetsregister och att det skall föras av Lantmäteriverket.

I *andra stycket* anges att personuppgiftslagen skall tillämpas när det inte finns avvikande bestämmelser i denna lag eller i andra föreskrifter meddelade med stöd av lagen eller med stöd av personuppgiftslagen. Bestämmelsen är även tillämplig under den tid som registret upprättas. Lägenhetsregistret skall inte innehålla några uppgifter om personer men uppgifter i registret kommer att kunna kopplas till en person, t.ex. genom uppgift om fastighetsbeteckning och lägenhetsnummer. Detta gör att personuppgiftslagen blir tillämplig. Förhållandet till personuppgiftslagen har behandlats närmare i avsnitt 6.2.

3 §

Paragrafen innehåller definitioner. I *första stycket* anges att termer och uttryck har samma betydelse och tillämpningsområde som i lagen (2000:224) om fastighetsregister och fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

I *andra stycket* definieras begreppet bostadslägenhet. Med *bostadslägenhet* avses en sådan lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad. Definitionen överensstämmer med den som finns i 1 kap. 2 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt och i 1 kap. 6 § bostadsrättslagen (1991:614). Avsikten är att alla lägenheter som är avsedda att vara bostadslägenheter skall ingå dvs. även lägenheter i fritidshus och specialbostäder.

I *tredje stycket* anges vad som avses med entré. I det här avseendet är det ingången till byggnaden som bostadslägenheten finns i som åsyftas. En bostadslägenhet kan aldrig ha mer än en entré i lägenhetsregistret.

I *fjärde stycket* definieras belägenhetsadress. En belägenhetsadress är lokalisering, dvs. den anger på vilken plats entrén finns. Den anger alltid en plats till skillnad mot postens adress, som anger vart posten skall skickas för att nå rätt person. Belägenhetsadressen måste vara entydig för att inte kunna förväxlas med någon annan. I många tätorter finns redan belägenhetsadresser och består då vanligtvis av ett väg-/gatunamn och ett nummer. Utbyggnaden av belägenhetsadresser pågår i de flesta kommuner även på landsbygden.

Flera av bestämmelserna i den föreslagna lagen om lägenhetsregister riktar sig mot fastighetsägaren. Fastighetsägaren är den civilrättsliga ägaren till fastigheten. Det är i de flesta fall den som har lagfart på

fastigheten. Det är därför normalt att utgå från att den som är registrerad som lagfaren ägare till fastigheten också är fastighetsägaren. Det är först när denne bestrider detta som en närmare utredning behöver göras. De åtgärder som skall vidtas är uteslutande knutna till byggnaden. Om byggnaden med bostadslägenheter ägs av någon annan än fastighetens ägare skall bestämmelserna i stället tillämpas på byggnadens ägare. I *femte stycket* anges därför att med fastighetsägare avses även tomträttshavare och en ägare till en byggnad som inte hör till fastigheten.

4 §

Lantmäteriverket skall vara personuppgiftsansvarigt enligt personuppgiftslagen (1998:204) för registret. Innebörden av begreppet personuppgiftsansvar framgår av personuppgiftslagen. Det innebär bland annat att Lantmäteriverket skall se till att uppgifterna i registret behandlas på ett korrekt och säkert sätt. Lantmäteriverkets personuppgiftsansvar gäller även under upprättandet av registret. Se även avsnitt 6.3.

5 §

I paragrafen anges för vilka ändamål uppgifterna i lägenhetsregistret får behandlas. *Punkterna 1 och 2*, folkbokföring och statistikframställning, är identiska med ändamålen i 2 § den gällande lagen (1995:1537) om lägenhetsregister. Med folkbokföring avses Skatteverkets folkbokföringsverksamhet vilket även omfattar folkbokföringskontrollen.

Punkten 3, forskning, har lagts till i förtydligande syfte för att det klart skall framgå att uppgifterna i registret får behandlas även för detta ändamål.

Punkten 4 innebär att uppgifterna i registret får behandlas för planering, uppföljning och utvärdering av bostadsbestånd och byggande. Ändamålet har i den här delen förtydligats i förhållande till den nu gällande lagen om lägenhetsregister. Samtidigt har ändamålet begränsats såtillvida att planering, uppföljning och utvärdering av kommunikationer inte längre finns med. Det föreslagna ändamålet är avsett att mer svara mot de uttalade behoven.

Ändamålen med lägenhetsregistret behandlas närmare i avsnitt 6.4.

6 §

Med hänsyn till att de uppgifter som får ingå i lägenhetsregistret skall inhämtas med uppgiftsskyldighet för fastighetsägare, har registerinnehållet angetts i lagen.

En uppdelning har skett under de fyra huvudrubrikerna bostadslägenhet, entré, byggnad och fastighet. I den utsträckning det föreslås förändringar i förhållande till vad som nu gäller, behandlas det i avsnitt 6.5.

7 §

I paragrafen erinras om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar så kallade verkställighetsföreskrifter, dvs. närmare bestämmelser om innehållet i registret. Det kan t.ex. avse vilka lägenhetskategorier som skall finnas.

8 §

Paragrafen reglerar inhämtandet av uppgifter från fastighetsregistret hos Lantmäteriverket. Fastighetsregistret regleras i lagen (2000:224) om fastighetsregister. I övrigt är inhämtandet av uppgifter reglerat genom uppgiftsskyldighet för fastighetsägare.

9 §

Paragrafen anger vilka som skall ha behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i lägenhetsregistret. De uppgifter som skall samlas in av kommunen skall kommunen föra in och i övrigt kunna korrigera. Lantmäteriverket skall i egenskap av personuppgiftsansvarig kunna korrigera samtliga uppgifter, inte enbart de som verket självt har ansvar för att föra in.

10 §

Här regleras kommunernas skyldighet att fastställa belägenhetsadress för varje entré. Med entré avses enligt 3 § ingången till en byggnad med en bostadslägenhet. Belägenhetsadress behandlas i avsnitt 6.8.

11 §

I *första stycket* återfinns bestämmelser om kommunens skyldighet att fastställa ett lägenhetsnummer för varje bostadslägenhet enligt de principer som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriver. Lägenhetsnummer behandlas i avsnitt 6.9.

Kommunen skall enligt bestämmelserna i *andra stycket* omgående underrätta fastighetsägaren om beslut som avser lägenhetsnummer. Denna tidsrymd bör normalt inte överstiga en vecka.

12 §

I paragrafen erinras om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar så kallade verkställighetsföreskrifter, dvs. närmare föreskrifter om utformningen av lägenhetsnumret.

13 §

Kommunen har inte bara en rätt att föra in, ändra och ta bort uppgifter ur registret utan också en skyldighet att för varje bostadslägenhet i kommunen löpande registrera anmälda ändringar och kompletteringar för de bostadslägenheter som finns inom kommunen.

14 §

Paragrafen behandlar i *första stycket* fastighetsägarnas uppgiftsskyldighet i förhållande till kommunen. Uppgiftsskyldighetens omfattning är beroende av hustyp. Fastighetsägare till småhus med enbart en bostadslägenhet skall lämna färre uppgifter då uppgifterna i viss omfattning skall inhämtas via taxeringsuppgiftsdelen i fastighetsregistret. De behöver således inte lämna uppgift om antal rum, kökstyp och lägenhetskategori.

Fastighetsägarna skall också lämna förslag till lägenhetsnummer i de fall det är aktuellt. Förslagen skall utformas enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 §.

Fastighetsägarens uppgiftsskyldighet behandlas närmare i avsnitt 6.7.

15 §

Fastighetsägarna skall enligt *första stycket* lämna uppgifterna enligt fastställt formulär. Formulären skall fastställas av kommunen och utseendet kan därför variera mellan kommunerna.

Uppgifterna skall enligt *andra stycket* lämnas senast en månad efter det att den förändring har skett som föranleder ändringen eller kompletteringen av lägenhetsregistret.

16 §

Lägenhetsnumren skall göras kända för de boende i huset genom att fastighetsägaren inom en månad från det att fastighetsägaren har fått del av beslutet om lägenhetsnummer skriftligen informerar de boende. Det kan ske genom en enkel information på ett papper som delas ut i brevlådorna. Bestämmelsen tar sikte på information till de boende vid det tillfälle när lägenhetsnummer fastställs första gången, men gäller även vid förändring i numreringen. Vidare skall fastighetsägaren inom tre månader anslå lägenhetsnumren på en väl synlig plats i byggnaden. Att de boende snabbt får reda på lägenhetsnumren är särskilt viktigt under uppläggningsen av folkbokföring på lägenhet. Anslagsskyldigheten skall emellertid gälla fortlöpande när nya nummer fastställs, t.ex. i samband med ombyggnad. Det är också viktigt att nyinflyttade informeras, vilket kan ske vid tecknandet av kontrakt. Se även avsnitt 6.7.

Bestämmelserna gäller även under tiden registret upprättas.

17 §

Paragrafen anger vissa begränsningar beträffande direktåtkomst till registret. För att det skall kunna ske måste det vara reglerat i lag eller förordning. Av 18 § följer t.ex. att kommunerna skall ha direktåtkomst till vissa uppgifter.

18 §

Kommunerna skall få ha direktåtkomst till sådana uppgifter i lägenhetsregistret som avser bostadslägenheter som har en belägenhetsadress i kommunen.

19 §

Paragrafen innehåller en begränsning vid behandlingen av uppgifterna i registret, t.ex. vid urval och bearbetningar. Lägenhetsregistret är rikstäckande och är av det skälet särskilt känsligt. Lantmäteriverket och den som har direktåtkomst till lägenhetsregistret får därför samköra uppgifter i registret med uppgifter om namn och personnummer endast om det är särskilt föreskrivet av regeringen. Se även avsnitt 6.10.

20 §

Enligt *första stycket* får regeringen meddela föreskrifter om att uppgifter i lägenhetsregistret får lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling.

Av *andra stycket* framgår att uppgifterna endast får lämnas ut för de ändamål som anges i lagen.

21 §

Enligt *första stycket* får användningen av lägenhetsregistret vara avgiftsbelagd. Det innebär att Lantmäteriverket får ta ut avgifter för tillhandahållandet av uppgifter ur registret. Det påverkar dock inte verkets skyldigheter att tillhandahålla allmänna handlingar när ett utlämnande har begärts med stöd av offentlighetsprincipen enligt 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen.

I *andra stycket* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter. Det gäller andra avgifter än sådana som tas ut för tillhandahållande av utskrifter som har begärts med stöd av offentlighetsprincipen.

22 §

Om en fastighetsägare inte fullgör sin uppgiftsplikt enligt 14 § eller sin informationsskyldighet enligt 16 § får kommunen förelägga denne att lämna uppgiften eller fullgöra skyldigheten.

23 §

Ett föreläggande enligt 22 § får enligt *första stycket* förenas med vite.

Enligt *andra stycket* får vid prövning av en ansökan om utdömande av vite även vitets lämplighet bedömas. Enligt 25 § får ett vitesföreläggande inte överklagas. Detta kompenseras av att föreläggandet i hela dess vidd i stället får prövas i mål om utdömande av vitet. Bestämmelsen innebär att prövningen av vitesföreläggandet inte skall vara begränsad till en kontroll av föreläggandets laglighet i sak och form utan att den även skall omfatta dess lämplighet.

24 §

Bestämmelser om rättelse och skadestånd finns i 28 § respektive 48 § personuppgiftslagen (1998:204). Eftersom dessa bestämmelser uttryckligen gäller personuppgifter som behandlas med stöd av personuppgiftslagen, krävs en tydlig reglering att de skall tillämpas även om uppgifter behandlas i strid med lagen om lägenhetsregister eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

25 §

Paragrafen behandlar överklagande av myndighets beslut som sker till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd gäller vid överklagande till kammarrätten. Överklagandeförbud föreslås gälla beträffande beslut om fastställande av belägenhetsadress eller lägenhetsnummer eller om föreläggande. Ett utdömande av vite efter vitesföreläggande blir naturligtvis föremål för sedvanlig process i förvaltningsdomstol. Detta är enligt regeringens mening en garanti för den enskildes rättssäkerhet.

För överklagande av beslut om avgift för användningen av lägenhetsregistret gäller särskilda regler. Se även avsnitt 6.11.

Ikraft- och övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelserna är föranledda av upprättandet av lägenhetsregistret. Hur upprättandet skall genomföras behandlas i avsnitt 6.13.

Punkt 1

Den nya lagen om lägenhetsregister skall träda i kraft den 1 januari 2006. Samtidigt upphävs den gamla lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.

Punkt 2

Lantmäteriverket skall ansvara för att upprätta lägenhetsregistret.

Punkt 3

När registret upprättas kommer Lantmäteriverket att behöva behandla både uppgifter ur fastighetsregistret och andra uppgifter som underlag för fastighetsägarens uppgiftsskyldighet. Det gäller t.ex. namn och adress till fastighetsägaren för att kunna inhämta uppgifterna. Sådana uppgifter skall gallras när de inte längre behövs.

Punkt 4

Det är Lantmäteriverket och inte kommunerna som fastställer lägenhetsnummer under den tid som registret upprättas. Lantmäteriverket skall då också underrätta fastighetsägaren om beslutet.

Punkt 5

Enligt punkten skall fastighetsägaren under tiden registret upprättas lämna uppgifter till Lantmäteriverket i stället för till kommunerna. Fastighetsägarna skall lämna de uppgifter som inte går att inhämta från något annat register samt lämna förslag till lägenhetsnummer.

Punkt 6

Belägenhetsadresserna skall vid upprättandet av lägenhetsregistret vara fastställda senast den 1 januari 2007. Regeringen kan föreskriva om anstånd att fastställa belägenhetsadresser. Belägenhetsadresser för vissa typer av bostadslägenheter skall prioriteras medan andra kan avvakta. När det gäller t.ex. fritidsbostäder som inte används för permanentboende kan det finnas anledning att avvakta med adressättningen för att inte onödigt belasta kommunerna.

Punkterna 7 och 8

Lantmäteriverket ansvarar för upprättandet av lägenhetsregistret. När Lantmäteriverket har färdigställt registret skall detta meddelas regeringen som i sin tur skall föreskriva att registret är upprättat. Registret kommer att bli klart att tas i bruk successivt. För att nödvändig uppdatering skall kunna ske av kommunerna så snart som möjligt efter att registret för viss kommun är klart att tas i bruk skall regeringen kunna föreskriva att registret är upprättat kommunvis.

Punkt 9

Bestämmelsen i punkten anger inträdet av kommunens skyldighet att fastställa lägenhetsnummer och fortlöpande uppdatera uppgifter i registret. Detta kommer att ske kommunvis när upprättandet är avslutat för respektive kommun.

Punkt 10

Bestämmelsen i punkten anger inträdet av fastighetsägarens uppgiftsskyldighet gentemot kommunen för fortlöpande uppdatering av lägenhetsregistret. En lägenhet kan komma att förändras efter det att fastighetsägaren har lämnat uppgifter till Lantmäteriverket enligt punkt 5 men innan registret är upprättat. För att de uppgifterna skall komma med i registret införs en skyldighet för fastighetsägaren att lämna kompletterande uppgifter till kommunen inom en månad från det att registret är upprättat.

Punkt 11

Bestämmelserna om överklagande gäller även under tiden lägenhetsregistret upprättas. Kommunens möjlighet att förelägga fastighetsägare att fullgöra vissa uppgifter gäller då i stället Lantmäteriverket. Frågor om utdömande av vite prövas av den länsrätt inom vars domkrets uppgiftsskyldigheten skall fullgöras. Detta är en nödvändig avvikelse från lagen (1985:206) om viten, vars huvudregel i detta fall innebär att Länsrätten i Gävleborgs län skulle handlägga samtliga vitesmål.

10.2 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Ändringarna i folkbokföringslagen (1991:481) är huvudsakligen följdändringar med anledning av den nya lagen om lägenhetsregister och ändrad terminologi. Någon ändring i sak är inte avsedd. Skyldigheten att anmäla det nya lägenhetsnumret vid flyttning har av redaktionella skäl förts in i 28 § 4. Det har vidare gjorts ett förtydligande så att det klart framgår att det är enbart i de fall ett lägenhetsnummer skall fastställas för bostadslägenheten som numret skall finnas med i folkbokföringsuppgifterna.

Remissinstanserna till departementspromemorian Lägenhetsregistret Författningsförslag (Ds 1997:77)

Rapporten från arbetsgruppen med uppgift att ta fram förslag till författningsreglering för att möjliggöra registerbaserade folk- och bostadsräkningar Lägenhetsregistret Författningsförslag (Ds 1997:77) har remitterats till Datainspektionen, Riksrevisionsverket, Post- och telestyrelsen, Posten AB, Statistiska centralbyrån, Riksskatteverket, Riksarkivet, Lantmäteriverket, Svenska Kommunförbundet, Företagarnas uppgiftslämnardelegation, Stockholms kommun, Gävle kommun, Västerås kommun, Orust kommun, Härjedalens kommun, Norrköpings kommun, Gotlands kommun, Norrtälje kommun, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Riksbyggen, HSB, Föreningen för kommunal statistik och planering, Sveriges fastighetsägareförbund och Sveriges bostadsrättsföreningars centralorganisation.

Remissinstanserna till departementspromemorian En ny FoB-lag (Ds 2000:17)

Departementspromemorian En ny FoB-lag (Ds 2000:17) har remitterats till Riksförsäkringsverket, Riksrevisionsverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Datainspektionen, Statskontoret, Boverket, Göta hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Riksskatteverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksarkivet, Lantmäteriverket, Energimyndigheten, Arbetarskyddsstyrelsen, Skolverket, Högskoleverket, Folkhälsoinstitutet, Invandrarverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stockholms universitet, Forskningsrådsnämnden, Socialvetenskapliga forskningsrådet, Svenska Kommunförbundet, Stockholms stad, Göteborgs stad, Malmö kommun, Gävle kommun, Hässleholms kommun, Lycksele kommun, Örebro kommun, Umeå kommun, Landstingsförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen, Näringslivets nämnd för regelgranskning, Posten Sverige AB, Sveriges bostadsrättsorganisationers centralorganisation, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Riksbyggen, HSB, Sveriges fastighetsägareförbund, Föreningen för kommunal statistik och planering, Svenska kraftnätsföreningen och Hyresgästernas riksförbund.

Myndigheternas lagförslag

1 Förslag till lag om lägenhetsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Ett lägenhetsregister skall föras för de ändamål som anges i 3 §.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter i lägenhetsregistret, i den mån det inte finns avvikande bestämmelser i denna lag.

Definitioner

2 § I denna lag avses med *bostadslägenhet* sådan lägenhet som helt eller till en inte oväsentlig del används, eller är avsedd att användas, stadigvarande som bostad.

Med *fastighetsägare* jämställs vid tillämpning av denna lag innehavare av tomträtt och ägare till byggnad som tillhör annan än ägare till marken.

Registerändamål

3 § Uppgifter i lägenhetsregistret får behandlas för

1. folkbokföring,
2. framställning av statistik,
3. planering, uppföljning och utvärdering av bostadslägenheter och byggande.

Personuppgiftsansvar

4 § Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen (1998:204) för lägenhetsregistret.

Registerinnehåll

5 § Lägenhetsregistret skall innehålla

1. för *bostadslägenhet* uppgifter om
 - a) lägenhetsnummer,
 - b) antal rum,
 - c) kökstyp,
 - d) bostadsarea, och
 - e) slag av lägenhet
2. för *entré* uppgifter om
 - a) belägenhetsadress, och
 - b) postnummer och postort.
3. för *byggnad* uppgifter om
 - a) byggnadsnummer,
 - b) byggnadstyp,
 - c) byggnadskategori,
 - d) nybyggnadsår, ombyggnads- eller tillbyggnadsår, samt värdeår, och
 - e) typkod.
4. för *fastighetsägare* uppgifter om
 - a) fastighetsägarens juridiska form.
5. för *fastighet* uppgift om
 - a) fastighetsbeteckning och
 - b) län.

6 § De uppgifter i lägenhetsregistret som inte hämtas in med stöd av andra bestämmelser i denna lag får hämtas från fastighetsregistret som förs med stöd av lagen (2000:224) om fastighetsregister.

Kommunens skyldigheter

7 § För varje entré till en byggnad med minst en bostadslägenhet skall kommunen fastställa en belägenhetsadress.

8 § Om det finns mer än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress, skall kommunen fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om utformning av lägenhetsnumret.

Kommunen skall omgående underrätta fastighetsägaren om beslut som avser lägenhetsnummer.

9 § Kommunen skall registrera uppgifter om fastställda belägenhetsadresser och lägenhetsnummer i lägenhetsregistret samt löpande föra in ändringar och kompletteringar av sådana uppgifter och av de uppgifter som avses i 5 § första stycket 1 b-e samt 3 b-d.

Fastighetsägarens skyldigheter

10 § Fastighetsägaren skall till kommunen lämna de uppgifter som avses i 5 § första stycket 1 b-e samt 3 b-d för ändringar och kompletteringar samt förslag till numrering som behövs för att fastställa lägenhetsnummer enligt 8 §.

11 § Fastighetsägaren skall snarast från det att han eller hon fått del av beslut om fastställt lägenhetsnummer skriftligen informera de boende om beslutet samt inom tre månader anslå lägenhetsnumret på väl synlig plats i byggnaden.

Utlämnande av uppgifter, m.m.

12 § Uppgifter i lägenhetsregistret får lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling eller genom direktåtkomst till en kommun om uppgifterna avser en fastighet som är belägen i kommunen.

Regeringen meddelar föreskrifter om hur uppgifter i lägenhetsregistret får lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling även till annan. Uppgifter får endast lämnas ut för ändamål som anges i 3 §.

13 § Om en kommun eller Lantmäteriverket behandlar uppgifter i lägenhetsregistret, får uppgifter om namn eller personnummer ingå i behandlingen endast om det är särskilt föreskrivet.

Avgifter

14 § Användningen av lägenhetsregistret får vara avgiftsbelagd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om avgifter.

Tvångsmedel

15 § Om fastighetsägaren inte fullgör sina skyldigheter enligt 10 eller 11 §§ får kommunen förelägga denne att fullgöra dessa.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att det annars inte följs.

Rättelse och skadestånd

16 § Om personuppgifter behandlas i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, tillämpas bestämmelserna om rättelse och skadestånd i personuppgiftslagen (1998:208).

Överklagande

17 § Ett beslut enligt denna lag om lägenhetsnummer eller om vitesföreläggande får inte överklagas. Övriga beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat till lagen, får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

För överklagande av beslut om avgift för användning av lägenhetsregistret gäller särskilda bestämmelser.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003, då lagen (1995:1537) om lägenhetsregister skall upphöra att gälla.

2. Kommunens skyldigheter enligt 8 och 9 §§ inträder områdesvis först när uppläggningsen av lägenhetsregistret för respektive område är avslutat enligt 1 § andra stycket lagen (2002:000) om uppläggning av lägenhetsregistret m.m.

3. Fastighetsägarens skyldigheter enligt 10 § inträder områdesvis först när uppläggningsen av lägenhetsregistret för respektive område är avslutat enligt 1 § andra stycket lagen (2002:000) om uppläggning av lägenhetsregister m.m.

2 Förslag till lag om uppläggning av lägenhetsregister m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller uppläggningsen av lägenhetsregistret enligt lagen (2002:000) om lägenhetsregister.

Uppläggningsen av lägenhetsregistret är avslutad för ett område när uppgifterna som avser det området har överlämnats till kommunen för löpande ändringar och kompletteringar enligt 9 § lagen (2002:000) om lägenhetsregister.

2 § Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag om inte annat anges.

Fastställande av lägenhetsnummer

3 § Lägenhetsnummer enligt 8 § lagen (2002:000) om lägenhetsregister skall under uppläggningsen av lägenhetsregistret fastställas av Lantmäteriverket.

Lantmäteriverket skall underrätta fastighetsägaren om beslut som avser lägenhetsnummer.

Fastställande av adresser

4 § Kommunens skyldighet att fastställa belägenhetsadress enligt 7 § lagen (2002:000) om lägenhetsregister skall vid uppläggningsen av lägenhetsregistret vara utförd för hela kommunen senast den 31 december 2003.

Lantmäteriverket får, om det finns särskilda skäl, medge anstånd för en kommun att fastställa belägenhetsadress enligt första stycket.

Fastighetsägarens skyldigheter

5 § Under uppläggningsen av lägenhetsregistret skall fastighetsägaren till Lantmäteriverket lämna de uppgifter som avses i 5 § första stycket 1 b-e samt 3 b-d lagen (2002:000) om lägenhetsregister samt förslag till numrering som behövs för att fastställa lägenhetsnummer enligt 3 § denna lag.

Vad som sägs i 11 § lagen om lägenhetsregister om fastighetsägarens skyldighet att informera de boende och att anslå lägenhetsnummer gäller även när lägenhetsnummer fastställts av Lantmäteriverket enligt denna lag.

6 § Under uppläggningsen av lägenhetsregistret får Lantmäteriverket behandla uppgifter i fastighetsregistret och använda dessa, med de begränsningar som anges i 7-10 §§ lagen (2000:224) om fastighetsregister, som underlag för fastighetsägares uppgiftsskyldighet.

Tvångsmedel

7 § Om fastighetsägaren inte fullgör sina skyldigheter enligt 5 § får Lantmäteriverket förelägga denne att fullgöra dessa.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att det annars inte följs.

8 § Frågor om att döma ut vite som har förelagts enligt 7 § andra stycket prövas av den länsrätt inom vars domkrets uppgiftsskyldigheten skall fullgöras.

Rättelse och skadestånd

9 § Om personuppgifter behandlas i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, tillämpas bestämmelserna om rättelse och skadestånd i personuppgiftslagen (1998:208).

Gallring

10 § De uppgifter som använts enbart för uppläggningsen av lägenhetsregistret skall gallras senast när uppgifterna inte längre behövs för uppläggningsen enligt 1 §.

Överklagande

11 § Ett beslut enligt denna lag om fastställande av lägenhetsnummer eller om vitesföreläggande får inte överklagas. Övriga beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat till lagen, får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003, då lagen (1995:1536) om provverksamhet avseende hushålls- och bostadsuppgifter skall upphöra att gälla.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1538) om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs att 6, 28, 31 och 32 §§ samt ikraftträdande-bestämmelsen till lagen (1995:1538) om ändring i folkbokföringslagen (1991:481) skall ha följande lydelse.

6 §

En person skall folkbokföras på den fastighet och i den territoriella församling där han enligt 7-13 §§ är att anse som bosatt.

En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.	En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter skall folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2002:000) om lägenhetsregister.
--	---

Ett nyfött barn folkbokförs i den församling där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, i den församling där fadern är folkbokförd (födelsehemort).

Undantag från första stycket anges i 14-16 §§.

28 §

Anmälan enligt 25 eller 26 § skall innehålla följande uppgifter:

1. namn och personnummer,
2. datum för ändring av bostads- eller postadress,

3. ny bostads- och postadress och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter, <i>lägenhetsbeteckning</i> som avses i lagen (1995:1537) om lägenhetsregister samt beräknad giltighetstid,	3. ny bostads- och postadress och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter, <i>lägenhetsnummer</i> som avses i lagen (2002:000) om lägenhetsregister samt beräknad giltighetstid,
--	---

4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser,

5. vem som upplåtit den fastighet eller bostadslägenhet som den nya bostadsadressen avser.

Anmälan enligt 26 § skall dessutom innehålla uppgift om inflyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet.

31 §

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får skattemyndigheten förelägga honom att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av hans folkbokföring. Skattemyndigheten får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet skall anges vilka uppgifter som skall lämnas.

Skattemyndigheten får förelägga en person att lämna uppgift om <i>lägenhetsbeteckning</i> , även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.	Skattemyndigheten får förelägga en person att lämna uppgift om <i>lägenhetsnummer</i> , även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.
--	--

Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid enligt 30 § namnlagen (1982:670), får skattemyndigheten förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

32 §

Skattemyndigheten får förelägga en fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter en bostad åt någon annan, att uppge till vem han upplåter bostad och om denne med hans medgivande upplåter bostaden åt annan samt vilka personer som enligt hans kännedom bor i fastigheten respektive lägenheten. I fråga om en person som bor på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter får föreläggandet också avse uppgift om personnummer, adress, fastighetsbeteckning och <i>lägenhetsbeteckning</i> .	Skattemyndigheten får förelägga en fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter en bostad åt någon annan, att uppge till vem han upplåter bostad och om denne med hans medgivande upplåter bostaden åt annan samt vilka personer som enligt hans kännedom bor i fastigheten respektive lägenheten. I fråga om en person som bor på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter får föreläggandet också avse uppgift om personnummer, adress, fastighetsbeteckning och <i>lägenhetsnummer</i> .
---	---

Med fastighetsägare avses i denna lag även ägare av byggnad.

Denna lag träder i kraft, <i>i fråga om Gävle kommun och Högalids</i>	Denna lag träder i kraft <i>den 1 januari 2005</i> .
---	--

<i>församling i Stockholms kommun, den 1 juli 1996, och i övrigt den dag som regeringen bestämmer.</i>	
---	--

Remissinstanserna till rapporten Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB

Rapporten från Statistiska centralbyrån, Riksskatteverket och Lantmäteriverket av den 17 december 2001 Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB har remitterats till Riksförsäkringsverket, Riksrevisionsverket, Socialstyrelsen, Datainspektionen, Statskontoret, Boverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksarkivet, Energimyndigheten, Arbetarskyddsstyrelsen, Skolverket, Högskoleverket, Statens folkhälsoinstitut, Migrationsverket, Integrationsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stockholms universitet, Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Svenska Kommunförbundet, Stockholms stad, Göteborgs stad, Malmö kommun, Gävle kommun, Östra Göinge kommun, Botkyrka kommun, Örebro kommun, Umeå kommun, Landstingsförbundet, Svenskt Näringsliv, Näringslivets nämnd för regelgranskning, Posten Sverige AB, Sveriges bostadsrättsorganisationers centralorganisation, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Riksbyggen, HSB, Sveriges fastighetsägareförbund, Villaägarnas Riksförbund, Föreningen för kommunal statistik och planering, Hyresgästernas riksförbund och Lantbrukarnas riksförbund.